

AANGENOMEN TEKSTEN

P9_TA(2023)0069

Dataverordening

Amendementen van het Europees Parlement aangenomen op 14 maart 2023 op het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende geharmoniseerde regels inzake eerlijke toegang tot en eerlijk gebruik van data (Dataverordening) (COM(2022)0068 – C9-0051/2022 – 2022/0047(COD))¹

(Gewone wetgevingsprocedure: eerste lezing)

¹ De zaak werd voor interinstitutionele onderhandelingen terugverwezen naar de bevoegde commissie op grond van artikel 59, lid 4, vierde alinea, van het Reglement (A9-0031/2023).

Amendement 1

AMENDEMENTEN VAN HET EUROPEES PARLEMENT*

op het voorstel van de Commissie

2022/0047(COD)

Voorstel voor een

VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

**betreffende geharmoniseerde regels inzake eerlijke toegang tot en eerlijk gebruik van
data**

(Dataverordening)

(Voor de EER relevante tekst)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 114,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité¹,

Gezien het advies van het Comité van de Regio's²,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure,

Overwegende hetgeen volgt:

* Amendementen: nieuwe of vervangende tekst staat in vet en cursief, schrappingen zijn met het symbool **■** aangegeven.

¹ PB C 365 van 23.9.2022, blz. 18.

² PB C 375 van 30.9.2022, blz. 112.

- (1) De afgelopen jaren hebben datagestuurde technologieën alle sectoren van de economie grondig getransformeerd. Met name de verspreiding van producten die verband houden met het internet ■ heeft het volume en de potentiële waarde van data voor consumenten, bedrijven en de samenleving vergroot. Hoogwaardige en interoperabele data uit verschillende domeinen vergroten het concurrentievermogen en de innovatie en zorgen voor duurzame economische groei. Dezelfde dataset kan voor verschillende doeleinden onbeperkt worden gebruikt en hergebruikt, zonder dat dit invloed heeft op de kwaliteit of kwantiteit ervan.
- (2) ***In een context waarin de Europese Unie een concurrerende mondiale positie inneemt in de productiesector en toonaangevend is op het gebied van industriële software en robotica, staan*** belemmeringen voor het delen van data ■ een optimale verdeling van data in het belang van de samenleving in de weg. Deze belemmeringen zijn onder meer een gebrek aan stimulansen voor datahouders om vrijwillig data-uitwisselingscontracten te sluiten, onzekerheid over de rechten en plichten met betrekking tot data, ***de economische waarde van datasets***, de kosten van het contracteren en implementeren van technische interfaces, de hoge mate van versnippering van informatie in datasilo's, slecht beheer van metadata, het ontbreken van normen voor semantische en technische interoperabiliteit, knelpunten die de toegang tot data belemmeren, een gebrek aan gemeenschappelijke praktijken voor het delen van data en misbruik van contractuele onevenwichtigheden met betrekking tot de toegang tot en het gebruik van data.
- (3) In sectoren die worden gekenmerkt door de aanwezigheid van micro-, kleine en middelgrote ondernemingen (***kmo's***), is er vaak een gebrek aan digitale capaciteiten en vaardigheden om data te verzamelen, te analyseren en te gebruiken, en is de toegang vaak beperkt doordat één partij deze in het systeem houdt, of door een gebrek aan interoperabiliteit tussen data, tussen datadiensten of over de grenzen heen.
- (4) Om tegemoet te komen aan de behoeften van de digitale economie, ***om versnippering van de interne markt als gevolg van nationale wetgeving te voorkomen***, en om belemmeringen voor een goed functionerende interne datamarkt weg te nemen, moet er een geharmoniseerd kader worden vastgesteld waarin wordt gespecificeerd wie ***het*** recht heeft ***gebruik te maken van toegankelijke data die verzameld, verkregen of anderszins gegenereerd zijn*** door ***verbonden*** producten of aanverwante diensten gegenereerde data, onder welke voorwaarden en op welke basis. Bijgevolg mogen de lidstaten geen aanvullende nationale voorschriften vaststellen of handhaven met

betrekking tot de aangelegenheden die binnen het toepassingsgebied van deze verordening vallen, tenzij uitdrukkelijk in deze verordening bepaald, aangezien dit gevolgen zou hebben voor de rechtstreekse en uniforme toepassing van deze verordening.

- (5) Deze verordening waarborgt dat ***fabrikanten van verbonden producten en aanbieders van gerelateerde diensten de producten en diensten zodanig ontwerpen dat*** gebruikers van een ***verbonden*** product of gerelateerde diensten in de EU tijdig toegang hebben tot de data die ***vanuit het*** product ***toegankelijk zijn*** of die ***tijdens de levering van een*** gerelateerde dienst ***worden*** gegenereerd en dat deze gebruikers de data kunnen gebruiken, onder meer door deze te delen met derden van hun keuze. De verordening verplicht ***datahouders*** om data ■ ter beschikking te stellen van gebruikers en door de gebruikers aangewezen ***data-ontvangers***. ***Zij*** zorgt er ook voor dat datahouders hun data op eerlijke, redelijke en niet-discriminerende voorwaarden en op transparante wijze ter beschikking stellen van ontvangers van data in de EU. Privaatrechtelijke regels zijn van cruciaal belang in het algemene kader van data-uitwisseling. Daarom past deze verordening de regels van het verbintenissenrecht aan en voorkomt zij misbruik van contractuele onevenwichtigheden die een eerlijke toegang tot en een eerlijk gebruik van data ■. Deze verordening zorgt er ook voor dat datahouders ■ data ■ beschikbaar stellen aan overheidsinstanties van de lidstaten en aan EU-instellingen, -agentschappen of -organen, indien er sprake is van een uitzonderlijke noodzaak. Daarnaast beoogt deze verordening het overstappen tussen dataverwerkingsdiensten te vergemakkelijken en de interoperabiliteit van mechanismen en diensten voor het delen en uitwisselen van data in de EU te verbeteren. Deze verordening mag niet worden uitgelegd als het erkennen of creëren van een rechtsgrondslag voor datahouders om data in handen te hebben, er toegang toe te hebben of ze te verwerken, of als het verlenen van een nieuw recht aan datahouders om data te gebruiken ***waartoe toegang is verkregen vanuit een verbonden product of die tijdens de levering van een*** gerelateerde dienst zijn gegenereerd. In plaats daarvan ***is het uitgangspunt van de verordening dat gebruikers toestemming mogen verlenen aan datahouders, die vaak fabrikanten kunnen zijn, voor toegang tot en gebruik van data waartoe toegang is verkregen vanuit verbonden producten of die tijdens de levering van een gerelateerde dienst worden gegenereerd, waarbij datahouders contractueel met de gebruiker kunnen overeenkomen om een of meerdere gerelateerde diensten te leveren.***

- (6) Het genereren van data is *een functie van het ontwerp door de fabrikant van een verbonden product, met name het inbouwen van sensoren en verwerkingssoftware in het apparaat, van acties van de gebruiker en, afhankelijk van de manier waarop het product functioneert, van de levering van een of meer gerelateerde diensten. Vele verbonden producten, bijvoorbeeld op het gebied van civiele infrastructuur of energieopwekking of in de transportsector, leggen data over hun omgeving of over hun interactie met andere elementen van die infrastructuur vast zonder enige actie van de gebruiker of een derde. Dergelijke gegevens kunnen vaak niet-persoonsgebonden zijn en waardevol zijn voor de gebruiker of derden, die ze kunnen gebruiken om hun functioneren of de algemene werking van een netwerk of systeem te verbeteren of door ze beschikbaar te stellen aan anderen. Dit roept vragen op over eerlijkheid in de digitale economie, omdat de data waartoe toegang is verkregen vanuit verbonden producten of die gegenereerd zijn tijdens de verlening van gerelateerde diensten* ■ belangrijke input vormen voor aftermarketdiensten, ondersteunende en andere diensten. Om de belangrijke economische voordelen van data ■ voor de economie en de samenleving te realiseren, is een algemene benadering van de toekenning van toegangs- en gebruiksrechten voor data te verkiezen boven de toekenning van exclusieve toegangs- en gebruiksrechten. *Daarnaast is het echter van belang dat het delen van data op basis van vrijwillige afspraken zich blijft ontwikkelen, om de ontwikkeling van de datagestuurde waardevermeerdering van Europese bedrijven te bevorderen.*
- (7) Het grondrecht op bescherming van persoonsgegevens wordt met name gewaarborgd door Verordening (EU) 2016/679¹ *van het Europees Parlement en de Raad* en Verordening (EU) 2018/1725² *van het Europees Parlement en de Raad*. Richtlijn

¹ *Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) (PB L 119 van 4.5.2016, blz. 1).*

² *Verordening (EU) 2018/1725 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door de instellingen, organen en instanties van de Unie en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 45/2001 en Besluit nr. 1247/2002/EG (PB L 295 van 21.11.2018, blz. 39).*

2002/58/EG¹ van het Europees Parlement en de Raad beschermt bovendien het privéleven en de vertrouwelijkheid van communicatie, onder meer door voorwaarden te stellen aan de opslag van en de toegang tot persoonsgegevens en niet-persoonsgebonden data in eindapparatuur. Deze instrumenten vormen de basis voor duurzame en verantwoorde dataverwerking, ook wanneer datasets een mix van persoonsgegevens en niet-persoonsgebonden data bevatten. Deze verordening vormt een aanvulling op en doet geen afbreuk aan het EU-recht inzake gegevensbescherming en privacy, met name Verordening (EU) 2016/679 en Richtlijn 2002/58/EG. Geen enkele bepaling van deze verordening mag zodanig worden toegepast of uitgelegd dat het recht op bescherming van persoonsgegevens of het recht op privacy en vertrouwelijkheid van communicatie wordt beperkt. ***Deze verordening mag niet zo begrepen worden dat ze een nieuwe rechtsgrondslag creëert voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de gereguleerde activiteiten, of dat ze wijzigingen aanbrengt in de informatievereisten van Verordening (EU) 2016/679. In geval van strijdigheid tussen deze verordening en het Unierecht inzake de bescherming van persoonsgegevens of het overeenkomstig dat Unierecht vastgestelde nationale recht, moet het toepasselijke Unierecht of nationale recht inzake de bescherming van persoonsgegevens prevaleren.***

- (8) De beginselen van minimale gegevensverwerking en gegevensbescherming door ontwerp en door standaardinstellingen zijn van essentieel belang wanneer de verwerking aanzienlijke risico's inhoudt voor de grondrechten van personen. Rekening houdend met de stand van de techniek moeten alle partijen bij het delen van data, ook wanneer dat binnen het toepassingsgebied van deze verordening valt, technische en organisatorische maatregelen nemen om deze rechten te beschermen. Dergelijke maatregelen omvatten niet alleen pseudonimisering en encryptie, maar ook het gebruik van steeds meer beschikbare technologie waarmee algoritmen op de data kunnen worden toegepast, waarmee waardevolle inzichten kunnen worden verkregen zonder overdracht tussen partijen of onnodig kopiëren van de ruwe of gestructureerde data zelf.
- (9) Deze verordening vormt een aanvulling op en doet geen afbreuk aan het EU-recht dat erop gericht is de belangen van consumenten te behartigen en een hoog niveau van

¹ ***Richtlijn 2002/58/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 juli 2002 betreffende de verwerking van persoonsgegevens en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in de sector elektronische communicatie (richtlijn betreffende privacy en elektronische communicatie) (PB L 201 van 31.7.2002, blz. 37).***

consumentenbescherming te waarborgen en hun gezondheid, veiligheid en economische belangen te beschermen, met name Richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad³, Richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad⁴ en Richtlijn 93/13/EEG van het Europees Parlement en de Raad⁵.

- (10) Deze verordening doet geen afbreuk aan EU-rechtshandelingen die voorzien in het delen van, de toegang tot en het gebruik van data met het oog op preventie van, onderzoek naar, opsporing en vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, of voor douane- en belastingdoeleinden, ongeacht de rechtsgrondslag uit hoofde van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op grond waarvan zij zijn vastgesteld. Dergelijke handelingen omvatten Verordening (EU) 2021/784 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2021 om de verspreiding van terroristische online-inhoud aan te pakken, de [voorstellen inzake elektronisch bewijsmateriaal [COM (2018) 225 en 226] zodra deze zijn vastgesteld], het [voorstel voor] een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende een eengemaakte markt voor digitale diensten (wet inzake digitale diensten) en tot wijziging van Richtlijn 2000/31/EG, alsmede internationale samenwerking in dit verband, met name op basis van het Verdrag van de Raad van Europa van 2001 inzake cybercriminaliteit (“Verdrag van Boedapest”). Deze verordening doet geen afbreuk aan de bevoegdheden van de lidstaten met betrekking tot activiteiten op het gebied van openbare veiligheid, defensie en nationale veiligheid overeenkomstig het EU-recht, en activiteiten van de douane op het gebied van risicobeheer en in het algemeen de controle op de naleving van het douanewetboek door marktdeelnemers.

³ Richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005 betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt en tot wijziging van Richtlijn 84/450/EEG van de Raad, Richtlijnen 97/7/EG, 98/27/EG en 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad en van Verordening (EG) nr. 2006/2004 van het Europees Parlement en de Raad (“Richtlijn oneerlijke handelspraktijken”) (PB L 149 van 11.6.2005, blz. 22).

⁴ Richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende consumentenrechten, tot wijziging van Richtlijn 93/13/EEG van de Raad en van Richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 85/577/EEG en van Richtlijn 97/7/EG van het Europees Parlement en de Raad.

⁵ Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten. Richtlijn (EU) 2019/2161 van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2019 tot wijziging van Richtlijn 93/13/EEG van de Raad en Richtlijnen 98/6/EG, 2005/29/EG en 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad wat betreft betere handhaving en modernisering van de regels voor consumentenbescherming in de Unie.

- (11) *Afgezien van de verplichtingen in artikel 3, lid 1, mag* deze verordening **■** geen afbreuk doen aan het EU-recht tot vaststelling van fysieke ontwerp- en datavereisten voor producten die in de EU in de handel worden gebracht.
- (12) Deze verordening vormt een aanvulling op en doet geen afbreuk aan het EU-recht tot vaststelling van toegankelijkheidseisen voor bepaalde producten en diensten, met name Richtlijn 2019/882⁶.
- (13) Deze verordening doet geen afbreuk aan de bevoegdheden van de lidstaten met betrekking tot activiteiten op het gebied van openbare veiligheid, defensie en nationale veiligheid overeenkomstig het EU-recht, en activiteiten van de douane op het gebied van risicobeheer en in het algemeen de controle op de naleving van het douanewetboek door marktdeelnemers.

(13 bis) Deze verordening heeft tevens als doel middels een horizontale benadering de positie en bedrijfsmodellen van derden, bijvoorbeeld leveranciers, te versterken. Om rekening te houden met de specifieke omstandigheden en complexiteit van de sector in kwestie moet deze verordening gevolgd worden door sectorale wetgeving, bijvoorbeeld inzake de ruimte voor mobiliteitsgegevens. In deze wetgeving kunnen bijkomende regels worden vastgesteld inzake het recht van leveranciers op verbeterde of rechtstreekse toegang tot data van hun eigen slimme componenten, bijvoorbeeld voor kwaliteitsmonitoring, productontwikkeling of verbeteringen op het gebied van veiligheid, en wordt de positie verduidelijkt van aanbieders van componenten ten aanzien van verbonden producten.

(13 ter) Deze verordening doet geen afbreuk aan rechtshandelingen van de Unie en haar lidstaten inzake de bescherming van intellectuele-eigendomsrechten, waaronder Richtlijn 2001/29/EG¹ van het Europees Parlement en de Raad,

⁶ Richtlijn (EU) 2019/882 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 betreffende de toegankelijkheidsvoorschriften voor producten en diensten (PB L 151 van 7.6.2019, blz. 70).

¹ *Richtlijn 2001/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij (PB L 167 van 22.6.2001, blz. 10).*

Richtlijn 2004/48/EG¹ van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn (EU) 2019/790² van het Europees Parlement en de Raad.

- (14) Fysieke producten die door middel van hun componenten data over hun prestaties, gebruik of omgeving verkrijgen, genereren of verzamelen en die via een **■** elektronische-communicatiedienst ***of fysieke verbinding of op het apparaat*** (vaak het internet der dingen genoemd) kunnen communiceren, moeten onder deze verordening vallen, ***met uitzondering van prototypen***. Elektronische-communicatiediensten omvatten vaste telefoonnetwerken, televisiekabelnetwerken, satellietnetwerken en NFC-netwerken (Near Field Communication). Dergelijke ***verbonden*** producten ***komen voor in alle onderdelen van de economie en de samenleving, waaronder particuliere, civiele of commerciële infrastructuur, voertuigen, schepen, vliegtuigen, huishoudelijke apparatuur en consumptiegoederen, medische en gezondheidsapparatuur of landbouw- en industriële machines, alsmede voorzieningen voor de opwekking en transmissie van energie. Data die zijn verkregen, gegenereerd of verzameld door een verbonden product dat toegankelijk is voor elke datahouder of data-ontvanger, moet altijd*** toegankelijk zijn voor de ***eigenaar van het product of een derde aan wie de eigenaar van het product bepaalde rechten ten aanzien van het product heeft overgedragen op basis van een huur- of leasecontract. De eigenaar of derde moet voor de toepassing van deze verordening worden aangeduid als de gebruiker. Deze toegangsrechten mogen op geen enkele manier de grondrechten wijzigen of beïnvloeden van betrokkenen, die met het verbonden product kunnen interageren, met betrekking tot door het product gegenereerde persoonsgebonden data. De ontwerpkeuzen van fabrikanten, de behoeften van gebruikers en, in voorkomend geval, de sectorale wetgeving die bedoeld is om in te spelen op sectorspecifieke behoeften en doelstellingen, of antitrustbesluiten, moeten bepalen welke gegevens van een verbonden product toegankelijk kunnen worden gemaakt voor datahouders of data-ontvangers in het verkooppunt. Deze verordening is van toepassing op producten***

¹ ***Richtlijn 2004/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de handhaving van intellectuele-eigendomsrechten (PB L 157 van 30.4.2004, blz. 45).***

² ***Richtlijn (EU) 2019/790 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake auteursrechten en naburige rechten in de digitale eengemaakte markt en tot wijziging van Richtlijnen 96/9/EG en 2001/29/EG (PB L 130 van 17.5.2019, blz. 92).***

die in de Unie in de handel worden gebracht en is dus niet van toepassing op producten die zich in de ontwikkelingsfase bevinden, zoals prototypen.

- (15) *Inhoud of data die zijn verkregen of gegenereerd via het verbonden product, waartoe toegang is verkregen vanuit het verbonden product of die naar het product zijn overgedragen voor opslag of verwerking namens derden, bijvoorbeeld in het geval van servers of clouddiensten, onder meer voor gebruik door een onlinedienst, mogen daarentegen niet onder deze verordening vallen.*
- (16) Er moeten *ook* regels worden vastgesteld die van toepassing zijn op *gerelateerde diensten die op zo'n manier vevat zijn in of verbonden zijn met een verbonden product*, dat het product *een of meer van* zijn functies niet kan vervullen wanneer de dienst ontbreekt, *en waarbij overdracht van data plaatsvindt tussen het verbonden product en de aanbieder van de gerelateerde diensten. Indien een aanbieder van een gerelateerde dienst toegang verkrijgt tot data vanuit een verbonden product, of toegang heeft tot data die zijn gegenereerd tijdens de verlening van de gerelateerde dienst, en hij het recht heeft niet-persoonsgebonden data overeenkomstig artikel 4, lid 6, te gebruiken, moet hij als datahouder beschouwd worden voor de data waartoe hij toegang heeft verkregen vanuit het product of die zijn gegenereerd tijdens de verlening van de gerelateerde dienst. Dergelijke gerelateerde diensten kunnen deel uitmaken van de verkoop.* Deze gerelateerde diensten kunnen zelf data genereren die voor de gebruiker waardevol zijn, onafhankelijk van de dataverzamelingcapaciteit van het *verbonden* product waarmee zij verbonden zijn. *Die data kunnen de digitalisering van handelingen van de gebruiker en gebeurtenissen vertegenwoordigen en moeten daarom toegankelijk zijn voor de gebruiker. Dergelijke data zijn potentieel waardevol voor de gebruiker en ondersteunen innovatie en de ontwikkeling van digitale en andere diensten die het milieu, de gezondheid en de circulaire economie beschermen, onder andere doordat het onderhoud en de reparatie van de producten in kwestie, of de ontwikkeling van producten en diensten, ermee vergemakkelijkt worden. Informatie die door een datahouder of een data-ontvanger is afgeleid van of opge maakt uit niet-persoonsgebonden data, nadat hier toegang toe is verkregen vanuit het verbonden product, en die niet vevat zit in de data die gegenereerd worden tijdens de verlening van een gerelateerde dienst, mag niet worden beschouwd als informatie die onder deze verordening valt.* Deze verordening moet ook van toepassing zijn op gerelateerde diensten die niet door de verkoper, verhuurder of lease-aanbieder

zelf worden verleend, maar die in het kader van de verkoop-, huur- of leaseovereenkomst door een derde worden verleend. In geval van twijfel over de vraag *of de levering van een gerelateerde dienst noodzakelijk is om ervoor te zorgen dat het verbonden product kan blijven functioneren, of over de vraag of de dienst deel uitmaakt van de verkoop-, huur- of leaseovereenkomst*, dient deze verordening van toepassing te zijn. *Noch stroomleveranties, noch het leveren van connectiviteit mogen in het kader van deze verordening worden beschouwd als gerelateerde diensten.*

(17) Data *waartoe via een verbonden product toegang wordt verkregen of die tijdens de verlening van een gerelateerde dienst worden gegenereerd*, omvatten o.a. data die opzettelijk door de gebruiker zijn geregistreerd. Dergelijke data omvatten ook data die als bijproduct van de handeling van de gebruiker worden gegenereerd, zoals diagnostische data, en data die worden geregistreerd zonder enige handeling van de gebruiker, zoals *data over de omgeving of interacties van het verbonden product, onder meer* wanneer het product zich in de “stand-bystand” bevindt of tijdens perioden waarin het product is uitgeschakeld. Dergelijke data moeten data omvatten in de vorm en het formaat waarin *er via het product toegang toe is verkregen, en zij moeten in een begrijpelijk, gestructureerd, veelgebruikt en machineleesbaar formaat worden verzameld, met inbegrip van de relevante metadata*, maar *zij* mogen geen betrekking hebben op data die voortvloeien uit een *waardetoevoeging via een* softwareproces dat afgeleide data ■ berekent, *als* een dergelijk softwareproces onderworpen *is* aan *bedrijfsgeheimen en intellectuele-eigendomsrechten. Wanneer toegang wordt verkregen tot data in een versleuteld formaat, moet de gebruiker over alle nodige middelen beschikken om deze data te ontsleutelen en toegankelijk te maken.*

(17 bis) *Er moeten verdere inspanningen worden geleverd om de data-economie en datagovernance te consolideren. Met name het vergroten en ondersteunen van datageletterdheid is van essentieel belang, om gebruikers en bedrijven bewust te maken en hen aan te moedigen hun data aan te bieden en toegankelijk te maken overeenkomstig de toepasselijke wettelijke voorschriften. Dit vormt de basis van een duurzame datamaatschappij. De bevordering van maatregelen op het gebied van datageletterdheid zou de digitale ongelijkheden helpen verminderen, bijdragen tot betere arbeidsomstandigheden, en uiteindelijk de consolidatie en het innovatietraject van de data-economie in de Unie ondersteunen. Teneinde hoogwaardige banen te creëren moet de verwerving en ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van*

datageletterdheid, waardoor burgers en werknemers digitale vaardigheden kunnen verwerven, met name in het geval van werknemers van start-ups en kmo's, worden gegarandeerd.

- (18) Onder gebruiker van een *verbonden* product moet worden verstaan de natuurlijke of rechtspersoon, zoals een onderneming, *een consument of een overheidsinstantie*, die het *verbonden* product heeft *verworven* of *gebruikmaakt van gerelateerde diensten, of aan wie de eigenaar van het verbonden product op basis van een huur- of leaseovereenkomst tijdelijke rechten heeft overgedragen om het verbonden product te gebruiken of gebruik te maken van gerelateerde diensten. Deze gebruikers dragen* de risico's en *genieten* de voordelen van het gebruik van het verbonden product en moeten daarom het recht hebben voordeel te halen uit de gegevens *waartoe via het verbonden product toegang wordt verkregen* en *de gegevens die tijdens de verlening van welke gerelateerde dienst ook* worden gegenereerd.

- (18 bis) *“Datageletterdheid” verwijst naar vaardigheden, kennis en begrip waardoor gebruikers, consumenten en ondernemingen, met name micro-, kleine en middelgrote ondernemingen, zich beter bewust kunnen worden van de potentiële waarde van de data die zij genereren, produceren en delen in de context van hun rechten en plichten zoals vastgesteld in deze verordening en andere verordeningen van de Unie op het gebied van data. Datageletterdheid moet verder gaan dan leren over instrumenten en technologieën en moet erop gericht zijn burgers en ondernemingen in staat te stellen te profiteren van een eerlijke datamarkt. Daarom moeten de Commissie en de lidstaten in samenwerking met alle relevante belanghebbenden de ontwikkeling van datageletterdheid bevorderen in alle sectoren van de samenleving, voor burgers van alle leeftijden, met inbegrip van vrouwen en meisjes. Bijgevolg moeten de Unie en haar lidstaten meer investeren in onderwijs en opleiding om datageletterdheid te bevorderen, en moeten zij ervoor zorgen dat de vooruitgang op dit gebied nauwlettend wordt gevolgd. Bedrijven moeten ook hulpmiddelen bevorderen en maatregelen nemen om te zorgen voor vaardigheden op het gebied van datageletterdheid bij hun personeel dat met de toegang tot en het gebruik en de overdracht van data te maken heeft, en indien van toepassing bij andere personen die namens hen data verwerken, rekening houdend met hun technische kennis, ervaring, onderwijs en opleiding en rekening houdend met de gebruikers of groepen gebruikers van wie data worden geproduceerd of gegenereerd.*

- (19) In de praktijk zijn niet alle door **verbonden** producten of gerelateerde diensten gegenereerde data gemakkelijk toegankelijk voor de gebruikers ervan en zijn er vaak beperkte mogelijkheden voor de overdraagbaarheid van data die zijn gegenereerd door producten die verbonden zijn met het internet **■**. Vaak kunnen gebruikers niet de data verkrijgen die nodig zijn om gebruik te maken van aanbieders van reparatie- en andere diensten, en kunnen bedrijven geen innovatieve, efficiëntere en gemakkelijkere diensten lanceren. In veel sectoren zijn fabrikanten vaak in staat om door hun controle over het technische ontwerp van het product of de gerelateerde diensten te bepalen welke data worden gegenereerd en hoe deze kunnen worden geraadpleegd, ook al hebben zij geen wettelijk recht op de data. Daarom moet ervoor worden gezorgd dat **verbonden** producten zodanig worden ontworpen en vervaardigd en dat gerelateerde diensten op zodanige wijze worden aangeboden dat de door het gebruik ervan gegenereerde data altijd gemakkelijk toegankelijk zijn voor de gebruiker, *alsmede kosteloos en toegankelijk in een alomvattend, gestructureerd, algemeen gebruikt en machineleesbaar formaat, ook wanneer het gaat om het opvragen, gebruiken en delen van de data. Tenzij anders bepaald in de wetgeving van de Unie of de lidstaten of in antitrustrulings op dit gebied, moeten dergelijke data toegankelijk zijn op het niveau van de verwerking, onder meer door middel van in het verbonden product aanwezige software, hetgeen mogelijk is op grond van de ontwerpkeuze van de fabrikant, vóór de verkoop aan de gebruiker. Data moeten beschikbaar zijn in de vorm waarin er toegang toe kan worden verkregen vanuit het product, met slechts de minimale aanpassingen die nodig zijn om ze voor een derde bruikbaar te maken, met inbegrip van de gerelateerde metadata die nodig zijn om de data te interpreteren en te gebruiken. Hiertoe moeten technische belemmeringen worden weggenomen, om ervoor te zorgen dat gebruikers waar technisch mogelijk rechtstreeks realtime toegang hebben tot hun data zonder dat daarbij uitgebreide individuele verificatieprocedures komen kijken. Bovendien moet worden voorzien in kostenefficiënte toegang tot software-instrumenten om de toegang van derden tot de vereiste data te vergemakkelijken. Wanneer latere actualiseringen of wijzigingen van het verbonden product door de fabrikant of een andere partij leiden tot aanvullende toegankelijke data of een beperking van de oorspronkelijk toegankelijke gegevens, moeten dergelijke wijzigingen in het kader van de actualisering of wijziging aan de gebruiker worden meegedeeld. Met deze verordening wordt geen verplichting ingesteld om data bovendien op te slaan op de centrale rekeneenheid van een product wanneer dit niet*

in verhouding zou staan tot het verwachte gebruik. Dit belet een fabrikant of datahouder niet om vrijwillig met de gebruiker overeen te komen een dergelijke aanpassing aan te brengen.

- (20) Indien *er sprake is van mede-eigendom van het verbonden product en de verleende gerelateerde diensten, waarbij* meerdere personen of entiteiten eigenaar zijn van een product of partij zijn bij een lease- of huurovereenkomst **■**, *moet er* bij het ontwerp van het *verbonden* product of de gerelateerde dienst of de relevante interface *voor worden gezorgd* dat alle personen toegang hebben tot de data die zij genereren. Gebruikers van *verbonden* producten die data genereren, moeten doorgaans een gebruikersaccount aanmaken. Hierdoor kan de gebruiker door *een datahouder, die* de fabrikant *kan zijn*, worden geïdentificeerd en kan worden gecommuniceerd om verzoeken om toegang tot data uit te verwerken en uit te voeren. *Voor identificatie- en authenticatiedoeleinden moeten fabrikanten en aanbieders van gerelateerde diensten gebruikers in staat stellen gebruik te maken van overeenkomstig Verordening (EU) 910/2014¹ afgegeven Europese portemonnees voor digitale identiteit.* Fabrikanten of ontwerpers van een product dat gewoonlijk door meerdere personen wordt gebruikt, moeten een mechanisme opzetten om afzonderlijke gebruikersaccounts voor individuele personen, indien relevant, of de mogelijkheid voor meerdere personen om hetzelfde gebruikersaccount te gebruiken, mogelijk te maken. De gebruiker moet op eenvoudig verzoek toegang krijgen tot mechanismen die automatische uitvoering mogelijk maken, zonder dat daarvoor een onderzoek of machtiging van *een* fabrikant of **■** datahouder vereist is. Dit betekent dat data alleen beschikbaar mogen worden gesteld wanneer de gebruiker dit daadwerkelijk wenst. Wanneer geautomatiseerde uitvoering van het verzoek om toegang tot data niet mogelijk is, bijvoorbeeld via een gebruikersaccount of een bij het product of de dienst gevoegde mobiele applicatie, moet de fabrikant de gebruiker informeren hoe toegang tot de data kan worden verkregen. *Gebruikersaccounts moeten gebruikers in staat stellen toestemming voor de verwerking en uitwisseling van data in te trekken en te verzoeken om verwijdering van de data die door het gebruik van het verbonden product zijn gegenereerd, met*

¹ *Verordening (EU) nr. 910/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van Richtlijn 1999/93/EG (PB L 257 van 28.8.2014, blz. 73).*

name in gevallen waarin de gebruikers van het product voornemens zijn de eigendom van het product over te dragen aan een andere partij.

- (21) Producten kunnen worden ontworpen om bepaalde data rechtstreeks beschikbaar te stellen via een gegevensopslag op het apparaat of een server op afstand waaraan de data worden doorgegeven. De toegang tot de gegevensopslag op het toestel kan mogelijk worden gemaakt via al dan niet draadloze lokale netwerken die verbonden zijn met een openbare elektronische-communicatiedienst of een mobiel netwerk. De server kan de eigen lokale servercapaciteit van de fabrikant zijn of die van een derde partij of een **cloud**. ***Verwerkers zoals gedefinieerd in Verordening (EU) 2016/679 worden standaard niet geacht als datahouders op te treden, tenzij zij hiertoe specifiek opdracht hebben gekregen van de verwerkingsverantwoordelijke.*** Zij kunnen zo worden ontworpen dat de gebruiker of een derde de data op het product of op een computing instance van de fabrikant kan verwerken.
- (22) Virtuele assistenten spelen een steeds grotere rol bij de digitalisering van **consumenten- en beroepsomgevingen** en fungeren als een gebruiksvriendelijke interface om inhoud af te spelen, informatie te verkrijgen of fysieke objecten te activeren die verbonden zijn met het internet **■**. Virtuele assistenten kunnen als één toegangspoort fungeren, bijvoorbeeld binnen een slimme thuisomgeving, en aanzienlijke hoeveelheden relevante data registreren over de manier waarop gebruikers interageren met producten die verbonden zijn met het internet **■**, waaronder producten die door andere partijen zijn vervaardigd, en kunnen het gebruik van door fabrikanten geleverde interfaces, zoals touchscreens of smartphone-apps, vervangen. Het is mogelijk dat de gebruiker dergelijke data ter beschikking wil stellen van derde fabrikanten om nieuwe slimme thuisdiensten mogelijk te maken. Dergelijke virtuele assistenten moeten onder het recht op toegang tot data vallen waarin deze verordening voorziet, ook met betrekking tot data die vóór de activering van de virtuele assistent door het activeringswoord van de virtuele assistent zijn geregistreerd en data die worden gegenereerd wanneer een gebruiker via een virtuele assistent contact maakt met een **verbonden** product dat door een andere entiteit dan de fabrikant van het **verbonden** product wordt verstrekt. **■**
- (23) Alvorens een contract te sluiten voor de aankoop **van een verbonden product, moet de fabrikant of, in voorkomend geval, de verkoper, de gebruiker duidelijke en toereikende informatie verstrekken over de data die toegankelijk zijn vanuit het verbonden product, met inbegrip van het type, het formaat, de**

bemonsteringsfrequentie en het geraamde volume toegankelijke data. Dit omvat informatie over datastructuren, dataformaten, vocabularia, classificatieschema's, taxonomieën en codelijsten, indien beschikbaar, alsook informatie over de wijze waarop de data kunnen worden opgeslagen of opgevraagd en de wijze waarop tot de data toegang kan worden verkregen, met inbegrip van het verstrekken van softwareontwikkelingskits of applicatieprogramma-interfaces, samen met een beschrijving van de gebruiksvoorwaarden en de kwaliteit van de dienstverlening. Deze verplichting zorgt voor transparantie over de gegenereerde data die toegankelijk zijn en bevordert de toegang voor de gebruiker. Aan de transparantieplichting kan door een datahouder worden voldaan door bijvoorbeeld een stabiele uniform resource locator (URL) op het web aan te houden die als een weblink of QR-code kan worden verspreid en verwijst naar de relevante informatie. Een dergelijke URL kan door de fabrikant of, in voorkomend geval, de verkoper aan de gebruiker worden verstrekt voordat de overeenkomst voor de aankoop van een verbonden product wordt gesloten. In elk geval moet de gebruiker in staat worden gesteld de informatie op zodanige wijze op te slaan dat deze toegankelijk is voor raadpleging in de toekomst en dat de opgeslagen informatie in ongewijzigde vorm kan worden gereproduceerd. Deze verplichting om informatie te verstrekken doet geen afbreuk aan de verplichting van de verwerkingsverantwoordelijke om de betrokkene informatie te verstrekken overeenkomstig artikel 12, 13 en 14 van Verordening (EU) nr. 2016/679.

(23 bis) Gerelateerde diensten moeten op zodanige wijze worden verleend dat data die tijdens de verlening ervan zijn gegenereerd en die de digitalisering van gebruikersacties of -evenementen vertegenwoordigen, standaard gemakkelijk, veilig en, waar relevant en technisch haalbaar, rechtstreeks toegankelijk zijn voor de gebruiker, zonder kosten, in een gestructureerd, algemeen gebruikt en machineleesbaar formaat, samen met de relevante metadata die nodig zijn voor de interpretatie en het gebruik ervan. Informatie die uit deze data wordt opgemaakt of afgeleid door middel van complexe, door eigendomsrechten beschermde algoritmen, met name wanneer de output van meerdere sensoren in het verbonden product worden gecombineerd, mag niet worden beschouwd als informatie die onder de verplichting van een datahouder valt om data te delen met gebruikers of dataontvangers, tenzij anders overeengekomen is. Alvorens met een gebruiker een overeenkomst te sluiten over de levering van een gerelateerde dienst die de toegang

van de aanbieder inhoudt tot data vanuit het verbonden product, overeenkomstig artikel 4, lid 6, van deze verordening, moet de aanbieder met de gebruiker overeenstemming bereiken over de aard, het volume, de frequentie van verzameling en het formaat van de data waartoe de aanbieder van gerelateerde diensten toegang heeft vanuit tot het verbonden product, alsook over de aard en het geraamde volume van de data die tijdens de levering van de gerelateerde dienst worden gegenereerd en, in voorkomend geval, over de wijze waarop de gebruiker toegang heeft tot deze data of deze kan opvragen, met inbegrip van de periode waarin deze data moeten worden opgeslagen.

- (24) Deze verordening legt datahouders de verplichting op om in bepaalde omstandigheden data beschikbaar te stellen. Voor zover persoonsgegevens worden verwerkt, dient de **datahouder** een verwerkingsverantwoordelijke te zijn in de zin van Verordening (EU) 2016/679. Wanneer gebruikers betrokkenen zijn, moeten datahouders worden verplicht hun toegang tot hun data te verlenen en de data overeenkomstig deze verordening ter beschikking te stellen van derden naar keuze van de gebruiker. Deze verordening schept echter geen rechtsgrondslag op grond van Verordening (EU) 2016/679 voor **datahouders** om op verzoek van een gebruiker die geen betrokkene is, toegang te verlenen tot persoonsgegevens of deze beschikbaar te stellen aan een derde, en mag niet worden opgevat als een verlening van een nieuw recht aan **datahouders** om data te gebruiken **waartoe toegang is verkregen vanuit het verbonden product of die tijdens de verlening van een gerelateerde dienst zijn gegenereerd**. Dit geldt met name wanneer de fabrikant **een** datahouder is. In dat geval moet een contractuele overeenkomst tussen de fabrikant en de gebruiker de basis vormen voor het gebruik van niet-persoonsgebonden data. Deze overeenkomst kan deel uitmaken van de **verkoopovereenkomst** met betrekking tot het **verbonden product**. **De gebruiker moet een redelijke gelegenheid krijgen om deze overeenkomst te verwerpen. Indien een gebruiker ervoor kiest de contractuele voorwaarden te verwerpen, mag dit hem niet beletten het product of de dienst in kwestie te gebruiken, tenzij dit product of deze dienst zonder de aanvaarding door de gebruiker van de contractuele voorwaarden niet kan werken.** Elke contractuele bepaling in de overeenkomst die bepaalt dat **een** datahouder de door de gebruiker van een product of gerelateerde dienst gegenereerde data mag gebruiken, moet transparant zijn voor de gebruiker, ook wat betreft het doel waarvoor de datahouder de data zal gebruiken. Deze verordening mag geen beletsel

vormen voor contractuele voorwaarden die tot gevolg hebben dat het gebruik van de data, of bepaalde categorieën daarvan, door *een* datahouder wordt uitgesloten of beperkt. Deze verordening mag evenmin in de weg staan voor sectorspecifieke regelgevingsvereisten uit hoofde van EU-recht, of nationale wetgeving die verenigbaar is met het EU-recht, die het gebruik van bepaalde data door *een* datahouder om duidelijk omschreven redenen van openbare orde zouden uitsluiten of beperken.

(24 bis) Momenteel is het voor bedrijven vaak moeilijk om de personeels- of computingkosten te rechtvaardigen die nodig zijn om niet-persoonsgebonden datareeksen of dataproducten te creëren en deze via datamarktplaatsen, inclusief databemiddelingsdiensten als gedefinieerd in Verordening (EU) 2022/868 van het Europees Parlement en de Raad¹, aan te bieden aan potentiële tegenpartijen. Zo ontstaat door het gebrek aan voorspelbaarheid met betrekking tot het economisch rendement van investeringen in de curatie en terbeschikkingstelling van datareeksen of -producten een aanzienlijke belemmering voor het delen van niet-persoonsgebonden data door bedrijven. Om het ontstaan mogelijk te maken van liquide, efficiënte en billijke markten voor niet-persoonsgebonden data in de Unie, moet worden verduidelijkt welke partij het recht heeft dergelijke gegevens op een marktplaats aan te bieden. Gebruikers moeten daarom het recht hebben niet-persoonsgebonden data voor commerciële en niet-commerciële doeleinden met ontvangers van data te delen. Dit delen van data kan worden verricht rechtstreeks door de gebruiker, op diens verzoek via een datahouder of via databemiddelingsdiensten. Databemiddelingsdiensten, zoals geregeld bij Verordening (EU) 2022/868, kunnen een data-economie faciliteren door commerciële relaties tot stand te brengen tussen gebruikers, data-ontvangers en derden en kunnen gebruikers helpen hun recht uit te oefenen om data te gebruiken, bijvoorbeeld door het waarborgen van een behoorlijke anonimisering van de data of het aggregeren van de toegang tot de data van meerdere individuele gebruikers. Ter bescherming van de prikkels voor gebruikers om niet-persoonsgebonden data op verbonden producten die zij bezitten te gelde te maken, mogen datahouders alleen geaggregeerde datareeksen van meerdere gebruikers te gelde kunnen maken en mogen zij geen niet-persoonsgebonden data waartoe zij vanuit het verbonden product toegang hebben

¹ Verordening (EU) 2022/868 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2022 betreffende Europese datagovernance en tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1724 (datagovernanceverordening) (PB L 152 van 3.6.2022, blz. 1).

voor andere commerciële of niet-commerciële doeleinden dan het nakomen van hun contractuele verplichtingen ten aanzien van de gebruiker, beschikbaar stellen aan derden. Tegelijkertijd moeten datahouders, wanneer zij met gebruikers contractueel zijn overeengekomen dat zij het recht hebben om dergelijke data te gebruiken, vrij zijn deze te gebruiken voor een breed scala aan doeleinden, waaronder de verbetering van de werking van het verbonden product of gerelateerde diensten, de ontwikkeling van nieuwe producten of diensten of de verrijking of bewerking ervan, of de samenvoeging ervan met andere data, onder meer met het oog op de terbeschikkingstelling van de resulterende dataverzameling aan derden, voor zover die afgeleide datareeks het niet mogelijk maakt de specifieke data-items waartoe de datahouder toegang heeft vanuit het verbonden product, te identificeren, of een derde partij in staat stelt deze data-items zonder noemenswaardige inspanning uit de datareeks af te leiden.

(24 ter) Wanneer producten data genereren die zijn afgeleid van of opgemaakt uit andere data die door het verbonden product worden gegenereerd door middel van door eigendomsrechten beschermde, complexe algoritmen, met inbegrip van algoritmen die deel uitmaken van door eigendomsrechten beschermde software in de zin van Richtlijn 2009/24/EG van het Europees Parlement en de Raad¹, moeten die data worden beschouwd als vallende buiten het toepassingsgebied van deze verordening en mogen zij bijgevolg niet onderworpen zijn aan de verplichting voor een datahouder om ze beschikbaar te stellen aan een gebruiker of data-ontvanger, tenzij de gebruiker en de datahouder anders zijn overeengekomen. Dergelijke data moeten met name informatie omvatten die is verkregen door middel van sensorfusie, waarbij data worden afgeleid of opgemaakt die afkomstig zijn van meerdere sensoren, die in het verbonden product is verzameld met behulp van complexe, door eigendomsrechten beschermde algoritmen. Data die zijn afgeleid of opgemaakt door het verwerken van ruwe data die zijn verkregen van één sensor of een verbonden groep sensoren, met als doel de verzamelde gegevens begrijpelijk te maken voor een breder gebruik door het bepalen van een fysieke kwantiteit of kwaliteit of door het veranderen van een fysieke grootte, zoals de temperatuur, de druk, het debiet, de pH-waarde, het vloeistofniveau, de positie, de versnelling of de snelheid, moeten echter onder de verplichting voor datahouders vallen om gegevens beschikbaar te

¹ *Richtlijn 2009/24/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de rechtsbescherming van computerprogramma's (PB L 111 van 5.5.2009, blz. 16).*

stellen aan gebruikers en data-ontvangers. In sectorale wetgeving moeten toegankelijke gegevens verder worden gedefinieerd op basis van de specifieke kenmerken van de sector.

(24 quater) Om de opkomst van liquide, eerlijke en efficiënte markten voor niet-persoonsgebonden data te bevorderen, moeten gebruikers van verbonden producten in beginsel gegevens met anderen kunnen delen, ook voor commerciële doeleinden, met minimale juridische en technische inspanningen. Voorafgaand aan het delen van data moet een gebruiker over een hoge mate van zekerheid beschikken dat hij data kan delen zonder daar nadelige juridische gevolgen van te ondervinden. Daarom moet, wanneer data niet onder de verplichting van een datahouder vallen om ze beschikbaar te stellen aan gebruikers of data-ontvangers, de reikwijdte van die data worden gespecificeerd in de contractuele overeenkomst tussen de gebruiker en de datahouder voor de levering van een gerelateerde dienst, in een begrijpelijk en duidelijk formaat, op zodanige wijze dat gebruikers gemakkelijk kunnen bepalen welke gegevens voor hen beschikbaar zijn om te delen met data-ontvangers of derden zonder verdere verplichtingen om de data te beschermen.

(24 quinquies) Er zijn tal van redenen waarom bepaalde data die door het gebruik van een product worden gegenereerd, ontoegankelijk blijven voor een datahouder en bijgevolg niet vallen onder de verplichtingen inzake het delen van data van hoofdstuk II. Data kunnen zeer volatiel zijn (waarden geregistreerd met een hoge frequentie) en onmiddellijk of snel overschreven worden. Zij worden mogelijk alleen verzameld voor het activeren van een zeer specifieke functie, bijvoorbeeld de activiteit van ruitenwissers of koplampen, en momenteel is er geen sprake van een gebruiksgeval, noch voorziet het ontwerp van het product in de opslag van dergelijke data in het product gezien de kosten in verband met de opslag van deze data, het koppelen van de data-opnamesensor aan een centrale computercomponent van waaruit gegevens kunnen worden geëxporteerd en de connectiviteit voor de transmissie van de data wanneer het gaat om aanzienlijke volumes. In dit verband moet in sectorspecifieke regelgeving nader de relevantie van toegankelijke data worden gespecificeerd overeenkomstig de specifieke kenmerken van de data, om minstens de beschikbaarheid te garanderen van data die essentieel zijn voor de reparatie of het onderhoud van de verbonden producten en gerelateerde diensten.

(25) In sectoren die worden gekenmerkt door de concentratie van een klein aantal fabrikanten *of aanbieders van gerelateerde diensten* die aan eindgebruikers leveren, *is het vermogen van gebruikers om te onderhandelen over de toegang tot door het verbonden product doorgegeven of bij de verlening van gerelateerde diensten gegenereerde data beperkt vanwege de onderhandelingspositie van de fabrikant of de aanbieder van de gerelateerde dienst*. Onder dergelijke omstandigheden kunnen contractuele overeenkomsten ontoereikend zijn om de doelstelling van empowerment van gebruikers te verwezenlijken. De data blijven doorgaans onder controle van de fabrikanten *of aanbieders van gerelateerde diensten*, waardoor het voor gebruikers moeilijk is om waarde te verkrijgen uit de data die worden gegenereerd door de apparatuur die zij *bezitten*. Bijgevolg is er een beperkt potentieel voor kleinere innovatieve bedrijven om concurrerende op data gebaseerde oplossingen aan te bieden, en voor een diverse data-economie in Europa. Deze verordening moet daarom voortbouwen op recente ontwikkelingen in specifieke sectoren, zoals de gedragscode voor het delen van landbouwdata op basis van een contractuele overeenkomst. Sectorale wetgeving kan worden voorgesteld om tegemoet te komen aan sectorspecifieke behoeften, *bezorgdheid over veiligheid* en doelstellingen. Voorts *mogen datahouders geen data gebruiken waartoe zij toegang hebben verkregen vanuit het verbonden product of die zijn gegenereerd tijdens de verlening van gerelateerde diensten* om inzicht te verkrijgen in de economische situatie van de gebruiker, zijn of haar activa of productiemethoden of het gebruik op een andere wijze die de commerciële positie van de gebruiker op de markten waarop hij of zij actief is, zou kunnen ondermijnen. Dit zou bijvoorbeeld inhouden dat kennis over de algemene prestaties van een bedrijf of een landbouwbedrijf wordt gebruikt in contractuele onderhandelingen met de gebruiker over de mogelijke aankoop van producten of landbouwproducten van de gebruiker ten nadele van de gebruiker, of bijvoorbeeld dat dergelijke informatie wordt gebruikt om in grotere databanken over bepaalde markten in het aggregaat (bv. databanken over oogstbrengraten voor het komende oogstseizoen) te voorzien, aangezien een dergelijk gebruik op indirecte wijze negatieve gevolgen voor de gebruiker kan hebben. De gebruiker moet de nodige technische interface krijgen om vergunningen te beheren, bij voorkeur met gedetailleerde toestemmingsopties (zoals “eenmaal toestaan” of “toestaan bij het gebruik van deze app of dienst”), waaronder de optie om de toestemming in te trekken.

- (26) In overeenkomsten tussen een datahouder en een consument als gebruiker van *verbonden producten* of gerelateerde *diensten* die data *genereren*, is *het consumentenrecht van de EU van toepassing, waaronder Richtlijn 2005/29/EG, die betrekking heeft op oneerlijke handelspraktijken, en Richtlijn 93/13/EEG, waarin* de voorwaarden van de overeenkomst *worden gereguleerd* om ervoor te zorgen dat een consument niet onderworpen is aan oneerlijke contractvoorwaarden. Voor oneerlijke contractvoorwaarden die eenzijdig worden opgelegd **■**, bepaalt deze verordening dat dergelijke oneerlijke bedingen niet bindend mogen zijn voor die onderneming.
- (27) *Datahouders kunnen* een passende gebruikersidentificatie verlangen om na te gaan of de gebruiker recht heeft op toegang tot de data. In het geval van persoonsgegevens die namens de verwerkingsverantwoordelijke door een andere verwerkende partij worden verwerkt, *dienen datahouders* ervoor te zorgen dat het verzoek om toegang door de verwerkende partij wordt ontvangen en behandeld.
- (28) Het moet de gebruiker vrij staan de data voor elk rechtmatig doel te gebruiken. Dit houdt onder meer in dat de data die de gebruiker in het kader van de uitoefening van het recht uit hoofde van deze verordening heeft ontvangen, worden verstrekt aan een *data-ontvanger* die een aftermarketdienst aanbiedt die mogelijk concurreert met een door *een* datahouder verleende dienst, of de datahouder daartoe opdracht geeft. *Het verzoek moet ook geldig zijn ongeacht of het wordt ingediend door de gebruiker of door een gemachtigde derde die namens de gebruiker optreedt, zoals een gemachtigde databemiddelingsdienst in de zin van Verordening (EU) nr. 2022/868. Datahouders dienen* ervoor te zorgen dat de aan *een data-ontvanger* ter beschikking gestelde data even nauwkeurig, volledig, betrouwbaar, relevant en actueel zijn als de data waartoe *zij* zelf toegang *hebben* of *kunnen* hebben op basis van het gebruik van het *verbonden* product of de gerelateerde dienst. Bedrijfsgeheimen of intellectuele-eigendomsrechten moeten bij de verwerking van de data *volledig* in acht worden genomen. Het is belangrijk om stimulansen te behouden om te investeren in producten met functionaliteiten die gebaseerd zijn op het gebruik van data van sensoren die in dat product zijn ingebouwd. Het doel van deze verordening moet dienovereenkomstig worden opgevat als het bevorderen van de ontwikkeling van nieuwe, innovatieve producten of aanverwante diensten, het stimuleren van innovatie op aftermarkets, maar ook het stimuleren van de ontwikkeling van volledig nieuwe diensten die gebruikmaken van de data, onder meer op basis van data van uiteenlopende producten of gerelateerde

diensten. Tegelijkertijd mogen de investeringsprikkels voor het soort product waarvan de data afkomstig zijn, bijvoorbeeld door het gebruik van data om een concurrerend product te ontwikkelen, niet worden ondermijnd. *Andere rechtmatige doeleinden in dit verband zijn onder meer reverse engineering, wanneer dit krachtens Richtlijn (EU) 2016/943 van het Europees Parlement en de Raad¹ is toegestaan als een rechtmatig middel voor de onafhankelijke ontdekking van knowhow of informatie, mits dit niet leidt tot oneerlijke concurrentie en het geen afbreuk doet aan de verplichting om geen concurrerend product te ontwikkelen met gebruikmaking van de uit hoofde van deze verordening ontvangen data. Dit kan het geval zijn voor de reparatie, de verlenging van de levensduur van een product of de verlening van aftermarketediensten voor verbonden producten wanneer de fabrikant of verlener van gerelateerde diensten de productie of verlening ervan heeft beëindigd.*

(28 bis) *Deze verordening moet zo worden geïnterpreteerd dat de bescherming die op grond van Richtlijn (EU) 2016/943 aan bedrijfsgeheimen wordt verleend, behouden blijft. Daartoe moeten datahouders van de gebruiker of door de gebruiker gekozen derden kunnen verlangen dat zij data die als bedrijfsgeheimen worden beschouwd, vertrouwelijk houden. Bedrijfsgeheimen moeten vóór de openbaarmaking worden vastgesteld. Datahouders mogen het recht van gebruikers om uit hoofde van deze verordening te verzoeken om toegang tot en gebruik van gegevens echter niet ondermijnen op basis van het argument dat bepaalde data door de datahouder als bedrijfsgeheim worden beschouwd. De datahouder, of de houder van het bedrijfsgeheim wanneer deze niet de datahouder is, moet de mogelijkheid hebben om met de gebruiker, of door de gebruiker gekozen derden, passende maatregelen overeen te komen om de vertrouwelijkheid van data te bewaren, onder meer door het gebruik van modelcontractvoorwaarden, geheimhoudingsovereenkomsten, strikte toegangsprotocollen, technische normen en de toepassing van gedragscodes. In gevallen waarin de gebruiker of door de gebruiker gekozen derden deze maatregelen niet uitvoeren of de vertrouwelijkheid van bedrijfsgeheimen ondermijnen, moet de datahouder het delen van data die als bedrijfsgeheimen zijn aangemerkt, kunnen opschorten in afwachting van toetsing door de datacoördinator van de lidstaat. In*

¹ *Richtlijn (EU) 2016/943 van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2016 betreffende de bescherming van niet-openbaar gemaakte knowhow en bedrijfsinformatie (bedrijfsgeheimen) tegen het onrechtmatig verkrijgen, gebruiken en openbaar maken daarvan (PB L 157 van 15.6.2016, blz. 1).*

dergelijke gevallen moet de datahouder de datacoördinator van de lidstaat waar de datahouder overeenkomstig artikel 31 van deze verordening is gevestigd, onmiddellijk mededelen dat hij het delen van data heeft opgeschort en aangeven welke maatregelen niet zijn uitgevoerd of van welke bedrijfsgeheimen de vertrouwelijkheid ondermijnd is. Wanneer de gebruiker, of een door de gebruiker gekozen derde, het besluit van de datahouder om het delen van data op te schorten, wil aanvechten, moet de datacoördinator binnen een redelijke termijn beslissen of het delen van data al dan niet moet worden hervat en zo ja, aangeven onder welke voorwaarden. De Commissie moet, bijgestaan door het Europees Comité voor gegevensinnovatie, modelcontractvoorwaarden ontwikkelen en zij moet technische normen kunnen ontwikkelen. De Commissie kan ook, bijgestaan door het Europees Comité voor gegevensinnovatie, de vaststelling van gedragscodes bevorderen met betrekking tot de eerbiediging van bedrijfsgeheimen of intellectuele-eigendomsrechten bij de verwerking van data, teneinde het doel van deze verordening te helpen verwezenlijken.

- (29) Een *data-ontvanger* aan wie data ter beschikking worden gesteld, kan een *natuurlijke persoon of rechtspersoon*, een onderneming, een onderzoeksorganisatie, een non-profitorganisatie *of een tussenpersoon* zijn, *met inbegrip van databemiddelingsdiensten en organisaties voor data-altruïsme, zoals gedefinieerd in Verordening 2022/868*. Bij het beschikbaar stellen van de data aan een *data-ontvanger* *mogen datahouders* geen misbruik maken van *hun* positie om een concurrentievoordeel te verkrijgen op markten waar *een* datahouder en *een data-ontvanger* mogelijk rechtstreeks met elkaar concurreren. Daarom *mogen datahouders* ook geen *data gebruiken waartoe toegang is verkregen vanuit* het *verbonden* product of *die zijn gegenereerd tijdens de verlening van een* gerelateerde dienst **■** om inzicht te verkrijgen in de economische situatie van de derde, zijn of haar activa of productiemethoden of het gebruik op een andere wijze die de commerciële positie van de derde op de markten waarop hij of zij actief is, zou kunnen ondermijnen. *De gebruiker moet het recht hebben niet-persoonsgebonden data met derden voor niet-commerciële doeleinden te delen. Met instemming van de gebruiker en met inachtneming van de bepalingen van deze verordening moeten data-ontvangers de door de gebruiker verleende rechten inzake datatoegang kunnen overdragen aan derden, ook in ruil voor een vergoeding. Databemiddelingsdiensten [zoals gereguleerd bij Verordening (EU) 2022/868] kunnen gebruikers of data-ontvangers ondersteunen bij het aangaan van een*

commerciële relatie voor elk rechtmatig doel op basis van data die binnen het toepassingsgebied van deze verordening vallen. Zij kunnen een belangrijke rol spelen bij het aggregeren van de toegang tot data van een groot aantal individuele potentiële datagebruikers zodat big data-analyses of machinaal leren kunnen worden vergemakkelijkt, zolang die gebruikers de volledige controle behouden over het al dan niet aanbieden van hun data voor een dergelijke aggregatie en over de commerciële voorwaarden waaronder hun data zullen worden gebruikt.

- (30) Het gebruik van een product of gerelateerde dienst kan, met name wanneer de gebruiker een natuurlijke persoon is, data genereren die betrekking hebben op een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon (betrokkene). De verwerking van dergelijke data is onderworpen aan de regels van Verordening (EU) 2016/679, ook wanneer persoonsgegevens en niet-persoonsgebonden data in een dataset onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn⁸. De betrokkene kan de gebruiker of een andere natuurlijke persoon zijn. Persoonsgegevens mogen alleen worden opgevraagd door een verwerkingsverantwoordelijke of een betrokkene. Een gebruiker die de betrokkene is, heeft op grond van Verordening (EU) 2016/679 onder bepaalde omstandigheden recht op toegang tot hem betreffende persoonsgegevens, en deze verordening laat deze rechten onverlet. Op grond van deze verordening heeft de gebruiker die een natuurlijke persoon is ook recht op toegang tot alle door het product gegenereerde, al dan niet persoonlijke data. Wanneer de gebruiker niet de betrokkene is, maar een onderneming, waaronder een eenmanszaak, en niet in geval van gedeeld huishoudelijk gebruik van het product, is de gebruiker een verwerkingsverantwoordelijke in de zin van Verordening (EU) 2016/679. Bijgevolg moet een gebruiker als verwerkingsverantwoordelijke die van plan is persoonsgegevens op te vragen die zijn gegenereerd door het gebruik van een product of een gerelateerde dienst, beschikken over een rechtsgrondslag voor de verwerking van de data op grond van artikel 6, lid 1, van Verordening (EU) 2016/679, zoals toestemming van de betrokkene of gerechtvaardigd belang. Deze gebruiker moet ervoor zorgen dat de betrokkene naar behoren wordt geïnformeerd over de gespecificeerde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden voor de verwerking van die data en over de wijze waarop de betrokkene zijn rechten daadwerkelijk kan uitoefenen. Wanneer de datahouder en de gebruiker gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken zijn in de zin van artikel 26 van Verordening (EU)

⁸ PB L 303 van 28.11.2018, blz. 59.

2016/679, zijn zij verplicht om door middel van een onderlinge regeling op transparante wijze hun respectieve verantwoordelijkheden voor de naleving van die verordening vast te stellen. Het moet duidelijk zijn dat een dergelijke gebruiker, zodra data beschikbaar zijn gesteld, op zijn beurt datahouder kan worden, indien hij aan de criteria van deze verordening voldoet en dus onderworpen wordt aan de verplichtingen om data beschikbaar te stellen uit hoofde van deze verordening.

- (31) Gegevens die ***via een verbonden product worden verkregen of die tijdens de verlening van*** een gerelateerde dienst worden gegenereerd, mogen alleen op verzoek van de gebruiker aan een derde partij ter beschikking worden gesteld. Deze verordening vormt een aanvulling op het recht in artikel 20 van Verordening (EU) 2016/679. Dat artikel voorziet in een recht van betrokkenen om hun persoonsgegevens in een gestructureerd, algemeen gebruikt en machineleesbaar formaat te ontvangen en deze gegevens door te geven aan andere verwerkingsverantwoordelijken, wanneer die gegevens worden verwerkt op basis van artikel 6, lid 1, punt a), of artikel 9, lid 2, punt a), of van een overeenkomst uit hoofde van artikel 6, lid 1, punt b). Betrokkenen moeten het recht hebben om de persoonsgegevens direct van een verwerkingsverantwoordelijke naar een andere verwerkingsverantwoordelijke te laten overdragen. In artikel 20 wordt gespecificeerd dat dit betrekking heeft op door de betrokkene verstrekte data, maar wordt niet gespecificeerd of dit een actief gedrag van de zijde van de betrokkene vereist, dan wel of het ook van toepassing is op situaties waarin een product of een gerelateerde dienst door zijn ontwerp het gedrag van een betrokkene of andere informatie met betrekking tot een betrokkene op passieve wijze observeert. Het recht uit hoofde van deze verordening vormt op verschillende manieren een aanvulling op het recht om persoonsgegevens te ontvangen en over te dragen uit hoofde van artikel 20 van Verordening (EU) 2016/679. Het verleent gebruikers het recht op toegang tot en beschikbaarstelling aan ***ontvangers*** van data die worden ***verkregen via het verbonden product of*** gegenereerd door ***de verlening van*** een gerelateerde dienst, ongeacht of het persoonsgegevens betreft, en of het actief verstrekte of passief waargenomen data betreft en ongeacht de rechtsgrondslag van de verwerking. In tegenstelling tot de technische verplichtingen waarin artikel 20 van Verordening (EU) 2016/679 voorziet, voorziet deze verordening in de technische haalbaarheid van toegang van derden voor alle soorten data die binnen het toepassingsgebied van de verordening vallen, ongeacht of het persoonsgegevens of niet-persoonsgebonden data zijn. Het biedt de ***datahouders***

ook de mogelijkheid een redelijke vergoeding vast te stellen die door **ontvangers van data**, maar niet door de gebruiker, moet worden betaald voor de kosten die voortvloeien uit het verlenen van rechtstreekse toegang tot de door het product van de gebruiker gegenereerde data. Indien een datahouder en een derde partij niet in staat zijn overeenstemming te bereiken over de voorwaarden voor een dergelijke rechtstreekse toegang, mag de betrokkene op geen enkele wijze worden belet de in Verordening (EU) 2016/679 vervatte rechten, waaronder het recht op overdraagbaarheid van data, uit te oefenen door overeenkomstig die verordening rechtsmiddelen in te stellen. In deze context moet worden begrepen dat, overeenkomstig Verordening (EU) 2016/679, de verwerking van bijzondere categorieën persoonsgegevens door de **datahouders** of de **ontvanger van data** op grond van een contractuele overeenkomst niet is toegestaan.

- (32) De toegang tot alle op eindapparatuur opgeslagen of via die eindapparatuur toegankelijke data is onderworpen aan Richtlijn 2002/58/EG en vereist de toestemming van de abonnee of gebruiker in de zin van die richtlijn, tenzij dit strikt noodzakelijk is voor de levering van een uitdrukkelijk door de gebruiker of abonnee gevraagde dienst van de informatiemaatschappij (of uitsluitend met het oog op de doorgifte van een communicatie). Richtlijn 2002/58/EG (“e-privacyrichtlijn”) (en de voorgestelde e-privacyverordening) beschermt de integriteit van de eindapparatuur van de gebruiker wat betreft het gebruik van verwerkings- en opslagmogelijkheden en het verzamelen van informatie. Apparatuur voor het internet der dingen wordt als eindapparatuur beschouwd indien deze direct of indirect verbonden is met een openbaar communicatienetwerk.
- (33) Om uitbuiting van gebruikers te voorkomen, mogen **ontvangers van data** aan wie data op verzoek van de gebruiker beschikbaar zijn gesteld, de data alleen verwerken voor de met de gebruiker overeengekomen doeleinden en **mogen zij deze niet** met een andere derde delen **zonder de gebruiker hiervan ondubbelzinnig en tijdig in kennis te stellen en zonder diens uitdrukkelijke toestemming hiervoor**.
- (34) **Ontvangers van data mogen** alleen toegang hebben tot aanvullende informatie die nodig is voor de levering van de door de gebruiker gevraagde dienst. Nadat toegang tot data is verkregen, mag de **ontvanger van data** deze uitsluitend verwerken voor de met de gebruiker overeengekomen doeleinden, zonder inmenging van de datahouder. Het moet voor de gebruiker even gemakkelijk zijn om toegang van de ontvanger van data tot de data te weigeren of stop te zetten als het voor de gebruiker is om toegang te

verlenen. De *ontvanger van data of de datahouder* mag *de uitoefening van de rechten of keuzes van gebruikers niet onnodig moeilijk maken, bijvoorbeeld door gebruikers op niet-neutrale wijze keuzemogelijkheden aan te bieden, of door de gebruiker op enigerlei wijze te dwingen, te bedriegen of te manipuleren, of door de autonomie, besluitvorming of keuzes van de gebruiker te ondermijnen of te beperken, onder meer door middel van een digitale interface of een deel daarvan, met inbegrip van de structuur, het ontwerp, de functie of de gebruikswijze van die interface*. In dit verband mogen derden *of datahouders* zich bij het ontwerpen van hun digitale interfaces niet baseren op zogenaamde donkere patronen. Donkere patronen zijn ontwerptechnieken die consumenten aanzetten tot of misleiden in beslissingen die negatieve gevolgen voor hen hebben. Deze manipulatietechnieken kunnen worden gebruikt om gebruikers, met name kwetsbare consumenten, te overtuigen zich ongewenst te gedragen en gebruikers door nudging te misleiden zodat zij bepaalde beslissingen over de toegang tot hun data nemen of om hun beslissingen op onredelijke wijze te sturen, waardoor hun autonomie, besluitvorming en keuze worden ondermijnd en beperkt. Gangbare en legitieme handelspraktijken die in overeenstemming zijn met het EU-recht, mogen op zichzelf niet als donkere patronen worden beschouwd. Derden *en datahouders* moeten voldoen aan hun verplichtingen uit hoofde van het toepasselijke EU-recht, *met inbegrip van* de vereisten van Richtlijn 2005/29/EG, Richtlijn 2011/83/EU, Richtlijn 2000/31/EG en Richtlijn 98/6/EG.

- (35) *Datahouders en ontvangers van data mogen* de data evenmin gebruiken om personen te profileren, tenzij deze verwerkingsactiviteiten strikt noodzakelijk om de door de gebruiker gevraagde dienst te verlenen. De verplichting om *persoonsgegevens* te wissen wanneer deze niet langer nodig zijn voor het met de gebruiker overeengekomen doel, vormt een aanvulling op het recht van de betrokkene om de data te wissen overeenkomstig artikel 17 van Verordening (EU) nr. 2016/679. Wanneer *een ontvanger van data* een aanbieder van een databemiddelingsdienst in de zin van *Verordening (EU) 2022/868* is, zijn de waarborgen voor de betrokkene waarin die verordening voorziet, van toepassing. De derde partij mag de data gebruiken om een nieuw en innovatief product of een nieuwe innovatieve gerelateerde dienst te ontwikkelen, maar niet om een concurrerend product te ontwikkelen.
- (36) Start-ups, *kmo's* en bedrijven uit traditionele sectoren met minder ontwikkelde digitale mogelijkheden hebben moeite om toegang te krijgen tot relevante data. Deze

verordening heeft tot doel de toegang tot data voor deze entiteiten te vergemakkelijken, en er tegelijkertijd voor te zorgen dat de overeenkomstige verplichtingen zo proportioneel mogelijk worden afgebakend om overschrijding van de reikwijdte te voorkomen. Tegelijkertijd is een klein aantal zeer grote ondernemingen ontstaan met niet alleen een aanzienlijke economische macht in de digitale economie door de accumulatie en aggregatie van grote hoeveelheden data, maar ook met de technologische infrastructuur om deze te gelde te maken. Tot deze ondernemingen behoren ondernemingen die kernplatformdiensten aanbieden die alle platformecosystemen in de digitale economie controleren en die bestaande of nieuwe marktdeelnemers niet kunnen aanvechten of betwisten. *Verordening (EU) 2022/1925 van het Europees Parlement en de Raad*¹ heeft tot doel deze inefficiënties en onevenwichtigheden te verhelpen door de Commissie toe te staan een aanbieder als “poortwachter” aan te wijzen, en legt een aantal verplichtingen op aan die aangewezen poortwachters, waaronder een verbod om bepaalde data zonder toestemming te combineren en een verplichting om te zorgen voor effectieve rechten op overdraagbaarheid van data uit hoofde van artikel 20 van Verordening (EU) 2016/679. In overeenstemming met **■** Verordening (EU) 2022/1925 en gezien het ongeëvenaarde vermogen van deze ondernemingen om data te verkrijgen, zou het niet nodig zijn om de doelstelling van deze verordening te verwezenlijken, en zou het derhalve onevenredig zijn om datahouders te verplichten om dergelijke poortwachterondernemingen op te nemen als begunstigen van het recht op toegang tot data. Dit betekent dat een onderneming die kernplatformdiensten aanbiedt en als poortwachter is aangewezen, geen toegang kan vragen tot of toegang kan krijgen tot data van gebruikers die zijn gegenereerd door het gebruik van een product of gerelateerde dienst of door een virtuele assistent op basis van de bepalingen van hoofdstuk II van deze verordening. Een onderneming die kernplatformdiensten aanbiedt die overeenkomstig *Verordening (EU) 2022/1925* als poortwachter is aangewezen, moet worden geacht alle juridische entiteiten van een groep ondernemingen te omvatten wanneer één juridische entiteit een kernplatformdienst aanbiedt. Bovendien mogen derden aan wie op verzoek van de gebruiker data ter beschikking worden gesteld, de data niet ter beschikking stellen van

¹ *Verordening (EU) 2022/1925 van het Europees Parlement en de Raad van 14 september 2022 over betwistbare en eerlijke markten in de digitale sector, en tot wijziging van Richtlijnen (EU) 2019/1937 en (EU) 2020/1828 (digitaalemarktenverordening) (PB L 265 van 12.10.2022, blz. 1)*

een aangewezen poortwachter. De derde mag bijvoorbeeld de dienstverlening niet uitbesteden aan een poortwachter. Derden mogen echter wel gebruikmaken van dataverwerkingsdiensten die door een aangewezen poortwachter worden aangeboden. Deze uitsluiting van aangewezen poortwachters van het toepassingsgebied van het toegangsrecht uit hoofde van deze verordening belet deze ondernemingen niet om data op andere legale wijze te verkrijgen.

- (37) ***Micro- en kleine ondernemingen zijn uitgesloten van de verplichtingen in hoofdstuk II.*** Dit is echter niet het geval wanneer de vervaardiging of het ontwerp van een product aan een micro- of kleine onderneming wordt uitbesteed. In dergelijke situaties kan de onderneming die deze taak aan de micro- of kleine onderneming heeft uitbesteed, de onderaannemer op passende wijze vergoeden. Een micro- of kleine onderneming kan niettemin als datahouder onderworpen zijn aan de vereisten van deze verordening, wanneer zij niet de fabrikant van het product of een aanbieder van gerelateerde diensten is.
- (38) Deze verordening bevat ■ regels wanneer een datahouder wettelijk verplicht is data beschikbaar te stellen aan een ontvanger van data. Die toegang moet gebaseerd zijn op eerlijke, redelijke, niet-discriminerende en transparante voorwaarden, om te zorgen voor consistentie van de praktijken op het gebied van het delen van data op de interne markt, in alle sectoren, en om eerlijke praktijken voor het delen van data aan te moedigen en te bevorderen, zelfs op gebieden waar een dergelijk recht op toegang tot data niet wordt verleend. Deze algemene toegangsregels zijn niet van toepassing op verplichtingen om data beschikbaar te stellen uit hoofde van Verordening (EU) 2016/679. Deze regels hebben geen gevolgen voor het vrijwillig delen van data.
- (39) Op basis van het beginsel van contractvrijheid moeten de partijen vrij kunnen blijven onderhandelen over de precieze voorwaarden voor het beschikbaar stellen van data in hun overeenkomsten, binnen het kader van de algemene regels voor het beschikbaar stellen van data.
- (40) Om ervoor te zorgen dat de voorwaarden voor verplichte toegang tot data voor beide partijen eerlijk zijn, moeten de algemene regels inzake het recht op toegang tot data verwijzen naar de regel inzake het vermijden van oneerlijke contractvoorwaarden.
- (41) ***Overeenkomsten die worden gesloten om de data beschikbaar te stellen, mogen geen onderscheid maken tussen vergelijkbare categorieën ontvangers van data, ongeacht***

of het grote ondernemingen dan wel micro-, kleine of middelgrote ondernemingen betreft. Om het gebrek aan informatie over de voorwaarden van verschillende contracten te compenseren, waardoor het voor de ontvanger van de data moeilijk is om te beoordelen of de voorwaarden voor het beschikbaar stellen van de data niet discriminerend zijn, moet **het de verantwoordelijkheid zijn van de datahouders om aan te tonen** dat een contractueel beding niet discriminerend is. **De Commissie moet, met betrokkenheid van alle betrokken belanghebbenden, praktische richtsnoeren opstellen over wat onder niet-discriminerende bedingen wordt verstaan.** Er is geen sprake van onrechtmatige discriminatie wanneer een datahouder verschillende contractvoorwaarden gebruikt om data beschikbaar te stellen **■**, indien deze verschillen om objectieve redenen gerechtvaardigd zijn. Deze verplichtingen laten Richtlijn (EU) 2016/679 onverlet.

(42) Als stimulans om te blijven investeren in het genereren **en beschikbaar stellen** van waardevolle data, waaronder investeringen in relevante technische instrumenten, bevat deze verordening het beginsel dat **datahouders** in relaties tussen ondernemingen een redelijke vergoeding **kunnen** vragen wanneer **zij in relaties tussen ondernemingen** wettelijk verplicht **zijn** data beschikbaar te stellen aan de ontvanger van de data. Deze bepalingen mogen niet worden opgevat als het betalen voor de data zelf, maar **als een manier om datahouders in staat te stellen een redelijke vergoeding te ontvangen voor het beschikbaar stellen van gegevens, of**, in het geval van micro-, kleine of middelgrote ondernemingen **evenals onderzoeksorganisaties die de gegevens zonder winstoogmerk gebruiken**, voor de **rechtstreekse** gemaakte kosten en investeringen die nodig zijn om de data beschikbaar te stellen. **De Commissie moet richtsnoeren opstellen waarin wordt gespecificeerd wat in de data-economie als een redelijke vergoeding kan worden beschouwd.**

(42 bis) **Een dergelijke redelijke vergoeding kan in de eerste plaats bestaan uit de gemaakte kosten en, behalve voor micro- en kleine ondernemingen, de investeringen die nodig zijn om de data beschikbaar te stellen. Hierbij kan het gaan om technische kosten, zoals de kosten die nodig zijn voor de reproductie, elektronische verspreiding en opslag, maar niet om de kosten voor het verzamelen of produceren van data. Dergelijke technische kosten kunnen ook de verwerkingskosten omvatten die nodig zijn om data beschikbaar te stellen. De kosten in verband met het beschikbaar stellen van de data kunnen ook de kosten omvatten voor het faciliteren van concrete**

verzoeken om data te delen. Zij kunnen ook variëren naargelang de wijze waarop de gegevens beschikbaar worden gesteld. Bij regelmatige of herhaalde transacties in een zakelijke relatie kunnen de kosten dalen wanneer houders en ontvangers van data langetermijnregelingen sluiten, bijvoorbeeld via een abonnementsmodel of het gebruik van slimme contracten. De kosten in verband met het beschikbaar stellen van data zijn specifiek voor een bepaald verzoek of worden gedeeld met andere verzoeken. In het laatste geval mag één enkele ontvanger van data niet de volledige kosten voor het beschikbaar stellen van de data betalen. Een redelijke vergoeding kan in tweede instantie een marge omvatten, behalve in het geval van micro- en kleine ondernemingen. Deze marge kan variëren naargelang van factoren die verband houden met de data zelf, zoals de omvang, het formaat of de aard van de data, of van het aanbod van en de vraag naar de data. Zij kan rekening houden met de kosten voor het verzamelen van de data. De marge kan derhalve afnemen wanneer de datahouder de data zonder aanzienlijke investeringen voor zijn eigen activiteiten heeft verzameld, of kan toenemen wanneer de investeringen in de dataverzameling voor de activiteiten van de datahouder hoog zijn. De marge kan ook afhangen van het vervolgebruik van de data door de ontvanger van de data. Zij kan beperkt of zelfs uitgesloten zijn in situaties waarin het gebruik van de data door de ontvanger van de data geen invloed heeft op de eigen activiteiten van de datahouder. Het feit dat de data mede worden gegenereerd via een verbonden product dat eigendom is van de gebruiker, kan het bedrag van de vergoeding eveneens verlagen in vergelijking met andere situaties waarin de data door de datahouder worden gegenereerd, bijvoorbeeld tijdens de verlening van een gerelateerde dienst.

- (43) In *naar behoren* gerechtvaardigde gevallen, onder andere wanneer het noodzakelijk is om de deelname van de consument en de mededinging te waarborgen of innovatie op bepaalde markten te bevorderen, kan het EU-recht of de nationale wetgeving tot uitvoering van het EU-recht gereguleerde compensatie opleggen voor het beschikbaar stellen van specifieke soorten data.
- (44) Om micro-, kleine en middelgrote ondernemingen te beschermen tegen buitensporige economische lasten die het voor hen commercieel te moeilijk zouden maken om innovatieve bedrijfsmodellen te ontwikkelen en uit te voeren, mag de compensatie voor het beschikbaar stellen van data niet hoger zijn dan de directe kosten van het beschikbaar

stellen van de data en niet-discriminerend zijn. ***Dezelfde regeling moet gelden voor onderzoeksorganisaties die de data zonder winstoogmerk gebruiken.***

- (45) Directe kosten voor het beschikbaar stellen van data zijn de kosten die nodig zijn voor de reproductie, elektronische verspreiding en opslag, maar niet die voor het verzamelen of produceren van data. De directe kosten voor het beschikbaar stellen van data moeten beperkt blijven tot het aandeel dat kan worden toegeschreven aan de individuele verzoeken, rekening houdend met het feit dat de datahouder permanent de nodige technische interfaces of bijbehorende software en connectiviteit zal moeten opzetten. Bij regelmatige of herhaalde transacties in een zakelijke relatie kunnen de kosten in verband met het beschikbaar stellen van de data dalen wanneer houders en ontvangers van data langetermijnregelingen sluiten, bijvoorbeeld via een abonnementsmodel. ***Als de datahouder zelf geen kmo is, moet hij actief de berekening verstrekken waaruit blijkt dat zijn prijs op kosten is gebaseerd, wanneer hij weet of had moeten weten dat zijn tegenpartij een kmo is. In ieder geval moet hij verklaren dat hij verplicht is de data tegen kostprijs aan een kmo ter beschikking te stellen en dat hij verplicht is op verzoek gedetailleerde informatie beschikbaar te stellen.***
- (46) Het is niet nodig in te grijpen in het geval van het delen van data tussen grote ondernemingen of wanneer de datahouder een kleine of middelgrote onderneming is en de ontvanger van de data een grote onderneming is. In dergelijke gevallen worden de ondernemingen geacht in staat te zijn te onderhandelen over een redelijke vergoeding, rekening houdend met factoren zoals de omvang, het formaat, de aard of het aanbod van en de vraag naar de data, alsmede de kosten voor het verzamelen en ter beschikking stellen van de data aan de ontvanger van de data. ***In geval van misbruik of openbaarmaking van data moet de ontvanger van data aansprakelijk zijn voor de aan de benadeelde partij berokkende schade en moet hij onverwijld voldoen aan de verzoeken van de datahouder.***
- (47) Transparantie is een belangrijk beginsel om ervoor te zorgen dat de door ***een*** datahouder gevraagde vergoeding redelijk is, of, indien de ontvanger van de data een ***kmo*** is, dat de vergoeding niet hoger is dan de kosten die rechtstreeks verband houden met het beschikbaar stellen van de data aan de ontvanger en toe te schrijven is aan het individuele verzoek. Om de ***ontvangers*** van de data in staat te stellen te beoordelen en na te gaan of de vergoeding voldoet aan de vereisten van deze verordening, moet de

datahouder de ontvanger voldoende gedetailleerde informatie verstrekken voor de berekening van de vergoeding.

- (48) Het waarborgen van toegang tot alternatieve manieren om binnenlandse en grensoverschrijdende geschillen in verband met het beschikbaar stellen van data op te lossen, moet ten goede komen aan houders en ontvangers van data en aldus het vertrouwen in het delen van data versterken. In gevallen waarin de partijen het niet eens kunnen worden over eerlijke, redelijke en niet-discriminerende voorwaarden voor het beschikbaar stellen van data, moeten de geschillenbeslechtsorganen de partijen een eenvoudige, snelle en goedkope oplossing bieden.
- (49) Om te voorkomen dat voor hetzelfde geschil twee of meer geschillenbeslechtsorganen worden aangezocht, met name in een grensoverschrijdende context, moet een geschillenbeslechtsorgaan een verzoek om beslechting van een geschil dat reeds voor een ander geschillenbeslechtsorgaan of voor een rechterlijke instantie van een lidstaat is gebracht, kunnen afwijzen.
- (50) Partijen bij geschillenbeslechtsprocedures mogen niet worden belet hun grondrechten op een doeltreffende voorziening in rechte en op een onpartijdig gerecht uit te oefenen. Daarom mag het besluit om een geschil aan een geschillenbeslechtsorgaan voor te leggen die partijen niet het recht ontnemen om verhaal te halen bij een rechterlijke instantie van een lidstaat. ***De geschillenbeslechtsorganen moeten jaarlijkse activiteitenverslagen openbaar maken.***
- (51) Wanneer de ene partij zich in een sterkere onderhandelingspositie bevindt, bestaat het risico dat die partij die positie kan inzetten ten nadele van de andere overeenkomstsluitende partij bij de onderhandelingen over toegang tot data en de toegang tot data commercieel minder levensvatbaar en soms onbetaalbaar kan maken. Dergelijke contractuele onevenwichtigheden ***schaden ondernemingen die niet over*** het vermogen ***beschikken*** om te onderhandelen over de voorwaarden voor toegang tot data, ***en*** die vaak geen andere keuze hebben dan contractvoorwaarden te aanvaarden, of het contract te laten schieten. Oneerlijke contractvoorwaarden die de toegang tot en het gebruik van data of de aansprakelijkheid en rechtsmiddelen in geval van schending of beëindiging van datagerelateerde verplichtingen regelen, mogen derhalve niet bindend zijn voor micro-, kleine of middelgrote ondernemingen wanneer deze eenzijdig aan hen zijn opgelegd.

- (52) In de regels inzake contractvoorwaarden moet rekening worden gehouden met het beginsel van contractvrijheid als essentieel concept in de relaties tussen ondernemingen. **■** . Het gaat om situaties waarin een partij een bepaald contractueel beding voorstelt en de *andere* onderneming geen invloed kan uitoefenen op de inhoud van dat beding, ondanks een poging om erover te onderhandelen. Een contractueel beding dat door één partij wordt voorgesteld en door de *andere* onderneming is aanvaard, of een beding waarover is onderhandeld en dat vervolgens in gewijzigde vorm tussen de contractpartijen is overeengekomen, mag niet als eenzijdig opgelegd worden beschouwd. ***Alle contractuele overeenkomsten moeten stroken met eerlijke, redelijke en niet-discriminerende beginselen.***
- (53) Daarnaast moeten de regels inzake oneerlijke contractvoorwaarden alleen van toepassing zijn op de elementen van een overeenkomst die verband houden met het beschikbaar stellen van data, dat wil zeggen contractuele voorwaarden betreffende de toegang tot en het gebruik van data, alsook aansprakelijkheid of rechtsmiddelen in geval van schending en beëindiging van datagerelateerde verplichtingen. Andere delen van hetzelfde contract die geen verband houden met het beschikbaar stellen van data, mogen niet worden onderworpen aan de in deze verordening vastgestelde oneerlijkheidstoets.
- (54) Criteria voor het vaststellen van oneerlijke contractuele bedingen mogen alleen worden toegepast op buitensporige contractuele bedingen, waarbij misbruik wordt gemaakt van een sterkere onderhandelingspositie. De overgrote meerderheid van de contractuele voorwaarden die commercieel gunstiger zijn voor de ene partij dan voor de andere, waaronder voorwaarden die normaal zijn in overeenkomsten tussen ondernemingen, zijn een normale uitdrukking van het beginsel van contractvrijheid en blijven van toepassing.
- (55) Indien een contractueel beding niet voorkomt in de lijst van bedingen die altijd als oneerlijk worden beschouwd of die geacht worden oneerlijk te zijn, is de algemene oneerlijkheidsbepaling van toepassing. In dit verband moeten de als oneerlijk aangemerkte bedingen als maatstaf dienen voor de interpretatie van de algemene oneerlijkheidsbepaling. Ten slotte kunnen door de Commissie te ontwikkelen en aanbevolen modelcontractvoorwaarden voor data-uitwisselingsovereenkomsten tussen ondernemingen ook nuttig zijn voor commerciële partijen bij de onderhandelingen over contracten.

- (56) In situaties van uitzonderlijke noodzaak kan het nodig zijn dat overheidsinstanties of EU-instellingen, -agentschappen of -organen data **gebruiken** die een onderneming **bezit of die deze onderneming aan het verzamelen is of eerder al heeft verkregen, verzameld of anderszins gegenereerd en op het ogenblik van het verzoek** in handen heeft, om te reageren op algemene noodsituaties of in andere uitzonderlijke gevallen. Onderzoeksinstituten en organisaties die onderzoek financieren, zouden ook als overheidsinstanties of overheidsondernemingen kunnen worden georganiseerd. Om de lasten voor het bedrijfsleven te beperken, moeten micro- en kleine ondernemingen worden vrijgesteld van de verplichting om in uitzonderlijke gevallen data te verstrekken aan overheidsinstanties en EU-instellingen, -agentschappen of -organen.
- (57) In het geval van algemene noodsituaties, zoals noodsituaties op het gebied van de volksgezondheid, grote milieu- en natuurrampen, waaronder door de klimaatverandering verergerde rampen en door de mens veroorzaakte grote rampen, zoals grote cyberincidenten, zal het algemeen belang dat voortvloeit uit het gebruik van de data zwaarder wegen dan het belang van de datahouders om vrijelijk over hun data te beschikken. In dat geval moeten datahouders verplicht worden de data op verzoek beschikbaar te stellen aan overheidsinstanties of aan EU-instellingen, -agentschappen of -organen, **met inachtneming van de voorwaarden en andere waarborgen die in deze verordening of in andere EU- of nationale wetgeving zijn vastgesteld**. Of er al dan niet sprake is van een algemene noodsituatie, wordt bepaald volgens de respectieve procedures in de lidstaten of van relevante internationale organisaties.
- (58) Een uitzonderlijke noodzaak kan zich ook voordoen in **situaties die geen noodsituaties zijn, met name** wanneer een overheidsinstantie kan aantonen dat de data nodig zijn **voor het vervullen van** ■ een specifieke taak in het algemeen belang waarin uitdrukkelijk bij wet is voorzien **en die is omschreven in de nationale wetgeving, zoals het voorkomen of helpen herstellen van een algemene noodsituatie. Een dergelijk verzoek kan alleen worden gedaan indien** ■ de overheidsinstantie of de EU-instelling, het EU-agentschap of het EU-orgaan **specifieke data heeft geïdentificeerd die niet voorhanden zijn en alleen indien de instantie of instelling of het agentschap of orgaan de drie volgende alternatieve manieren om de data te verkrijgen, heeft uitgeput: het opvragen van de data in het kader van vrijwillige overeenkomsten; het aankopen van de data op de markt; of het inroepen van bestaande verplichtingen om data beschikbaar te stellen.**

- (59) Deze verordening mag niet van toepassing zijn op, noch vooruitlopen op vrijwillige regelingen voor het uitwisselen van **niet-persoonsgebonden** data tussen particuliere entiteiten en overheidsinstanties. ■ Deze verordening mag evenmin van invloed zijn op de vereisten inzake toegang tot data om de naleving van de toepasselijke regels te controleren, onder andere in gevallen waarin overheidsinstanties de controle op de naleving toevertrouwen aan andere entiteiten dan overheidsinstanties.
- (60) Voor de uitoefening van hun taken op het gebied van het voorkomen, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare en administratieve overtredingen, de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke en administratieve sancties en het verzamelen van data voor belasting- of douanedoeleinden, moeten overheidsinstanties en EU-instellingen, -agentschappen of -organen gebruikmaken van hun bevoegdheden uit hoofde van de sectorale wetgeving. Deze verordening doet derhalve geen afbreuk aan instrumenten voor het delen van, de toegang tot en het gebruik van data op die gebieden.
- (61) Een evenredig, beperkt en voorspelbaar kader op EU-niveau is noodzakelijk voor het beschikbaar stellen van data door datahouders, in geval van uitzonderlijke noodzaak, aan de overheidsinstanties en EU-instellingen, -agentschappen of -organen, zowel om rechtszekerheid te waarborgen als om de administratieve lasten voor bedrijven tot een minimum te beperken. Daartoe moeten verzoeken om data van overheidsinstanties en EU-instellingen, -agentschappen en -organen aan datahouders **gebaseerd zijn op het EU-recht of nationaal recht, en specifiek**, transparant en evenredig zijn wat betreft de inhoud en de gedetailleerdheid ervan. Het doel van het verzoek en het beoogde gebruik van de gevraagde data moeten specifiek en duidelijk worden toegelicht, waarbij de verzoekende entiteit voldoende flexibiliteit moet worden geboden om haar taken in het algemeen belang uit te voeren. In het verzoek moet ook rekening worden gehouden met de legitieme belangen van de bedrijven waaraan het verzoek is gericht. De lasten voor datahouders moeten tot een minimum worden beperkt door de verzoekende entiteiten te verplichten het eenmaligheidsbeginsel in acht te nemen, dat voorkomt dat dezelfde data meer dan eens worden opgevraagd door meer dan één overheidsinstantie of EU-instelling, -agentschap of -orgaan wanneer die data nodig zijn om te reageren op een algemene nood situatie. Om de transparantie **en een gepaste coördinatie** te waarborgen, moeten verzoeken om data van overheidsinstanties en EU-instellingen, -agentschappen of -organen zonder onnodige vertraging **worden meegedeeld** door de entiteit die om de data verzoekt **aan de datacoördinator van de betrokken lidstaat, opdat deze de**

verzoeken opneemt in een online openbaar toegankelijke lijst van alle verzoeken die door een uitzonderlijke noodzaak worden gerechtvaardigd.

- (62) Het doel van de verplichting om de data te verstrekken is ervoor te zorgen dat overheidsinstanties en EU-instellingen, -agentschappen of -organen over de nodige kennis beschikken om te reageren op noodsituaties in de openbare sector, deze te voorkomen of ervan te herstellen of om de capaciteit te behouden om specifieke taken te vervullen waarin de wet uitdrukkelijk voorziet. De door deze entiteiten verkregen data kunnen commercieel gevoelig zijn. *Verordening (EU) 2022/868 evenals Richtlijn (EU) 2022/1024 van het Europees Parlement en de Raad⁹ mogen* derhalve niet van toepassing zijn op data die uit hoofde van deze verordening beschikbaar worden gesteld, en deze data mogen niet worden beschouwd als open data die beschikbaar zijn voor hergebruik door derde partijen. Dit mag echter geen afbreuk doen aan de toepasselijkheid van Richtlijn (EU) 2019/1024 op het hergebruik van officiële statistieken voor de productie waarvan op grond van deze verordening verkregen data zijn gebruikt, mits het hergebruik geen betrekking heeft op de onderliggende data. Bovendien mag dit geen afbreuk doen aan de mogelijkheid om data te delen voor het verrichten van onderzoek of voor het opstellen van officiële statistieken, mits aan de voorwaarden van deze verordening is voldaan. Het moet overheidsinstanties ook worden toegestaan om op grond van deze verordening verkregen data uit te wisselen met andere overheidsinstanties om tegemoet te komen aan de uitzonderlijke noodzaak waarvoor de data zijn opgevraagd, *op voorwaarde dat dit toegelaten is uit hoofde van het EU- of nationaal recht, dat de datahouder hier tijdig over wordt geïnformeerd, dat alle instanties dezelfde regels inzake transparantie hanteren als de instantie die de data oorspronkelijk heeft opgevraagd, en dat de bescherming van bedrijfsgeheimen en intellectuele-eigendomsrechten is gewaarborgd.*
- (63) Datahouders moeten de mogelijkheid hebben om binnen een termijn van 5 of 15 werkdagen te vragen om een wijziging of intrekking van het verzoek van een overheidsinstantie of EU-instelling, -agentschap of -orgaan, afhankelijk van de aard van de uitzonderlijke noodzaak waarop het verzoek betrekking heeft. In het geval van verzoeken op grond van een algemene noodsituatie, moet er een gegronde reden zijn

⁹ Richtlijn (EU) 2019/1024 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 inzake open data en het hergebruik van overheidsinformatie (PB L 172 van 26.6.2019, blz. 56).

om de data niet beschikbaar te stellen indien kan worden aangetoond dat het verzoek vergelijkbaar is met of identiek is aan een eerder ingediend verzoek voor hetzelfde doel van een andere overheidsinstantie of van een andere EU-instelling, -agentschap of -orgaan, **of indien de datahouder de verzochte data op dat moment niet verzamelt, deze niet eerder heeft verzameld, verkregen of anderszins gegenereerd, en deze op het moment van het verzoek niet meer bewaart.** Een datahouder die het verzoek afwijst of om wijziging verzoekt, moet de onderliggende motivering voor deze afwijzing meedelen aan de overheidsinstantie of aan de EU-instelling, het EU-agentschap of -orgaan die om de data verzoekt. Indien de databankrechten sui generis uit hoofde van Richtlijn 96/9/EG van het Europees Parlement en de Raad¹⁰ van toepassing zijn op de gevraagde datasets, moeten de datahouders hun rechten uitoefenen op een wijze die de overheidsinstantie of de EU-instelling, het EU-agentschap of orgaan niet belet de data overeenkomstig deze verordening te verkrijgen of te delen.

■

- (65) Data die op basis van een uitzonderlijke noodzaak ter beschikking worden gesteld van overheidsinstanties en EU-instellingen, -agentschappen en -organen, mogen alleen worden gebruikt voor het doel waarvoor zij werden gevraagd ■ . De data moeten worden vernietigd zodra zij niet langer nodig zijn voor het in het verzoek vermelde doel, tenzij anders overeengekomen, en de datahouder moet daarvan in kennis worden gesteld. **Overheidsinstanties en EU-instellingen, -agentschappen en -organen moeten door toepassing van evenredige beveiligingsmaatregelen waarborgen, waar van toepassing overeenkomstig het Unierecht en het nationaal recht, dat het beschermde karakter van data geëerbiedigd wordt en dat ongeoorloofde toegang voorkomen wordt.**
- (66) Bij het hergebruik van door datahouders verstrekte data moeten overheidsinstanties, EU-instellingen, -agentschappen en -organen zowel de bestaande toepasselijke wetgeving als de contractuele verplichtingen die op de datahouder van toepassing zijn, eerbiedigen. Wanneer de openbaarmaking van bedrijfsgeheimen van de datahouder aan overheidsinstanties of aan EU-instellingen, -agentschappen of -organen strikt noodzakelijk is voor het doel waarvoor de data zijn opgevraagd, moet de datahouder **of de houder van het bedrijfsgeheim vooraf** de garantie krijgen dat die openbaarmaking vertrouwelijk zal gebeuren, **bijvoorbeeld, waar toepasselijk, middels**

¹⁰ Richtlijn 96/9/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 1996 betreffende de rechtsbescherming van databanken (PB L 77 van 27.3.1996, blz. 20).

modelcontractbepalingen, technische normen en gedragscodes. Wanneer de overheidsinstantie, de EU-instelling, het EU-agentschap, het EU-orgaan of de derde partij die of dat de data heeft ontvangen om de aan haar of hem uitbestede taak uit te voeren, deze maatregelen niet uitvoert of de vertrouwelijkheid van de bedrijfsgeheimen ondermijnt, moet de datahouder het delen van data die als bedrijfsgeheimen zijn aangemerkt, kunnen opschorten. Een dergelijk besluit om het delen van data op te schorten kan worden aangevochten door de overheidsinstantie, de EU-instelling, het EU-agentschap, het EU-orgaan of de derde partij waaraan data zijn doorgegeven, en kan worden getoetst door de datacoördinator van de lidstaat.

- (67) Wanneer de bescherming van een aanzienlijk algemeen belang in het geding is, zoals het reageren op algemene noodsituaties, mag van overheidsinstanties of EU-instellingen, -agentschappen of -organen niet worden verwacht dat zij ondernemingen voor de verkregen data vergoeden, *op voorwaarde dat het verzoek beperkt is in duur en bereik, en in verhouding staat tot de aard van de algemene noodsituatie.* Algemene noodsituaties zijn zeldzame gebeurtenissen en niet al deze noodsituaties vereisen het gebruik van data die in het handen zijn van ondernemingen. De zakelijke activiteiten van de datahouders zullen daarom waarschijnlijk niet negatief worden beïnvloed als gevolg van het feit dat overheidsinstanties of EU-instellingen, -agentschappen of -organen een beroep doen op deze verordening. Aangezien er echter vaker sprake kan zijn van een uitzonderlijke noodzaak dan enkel om te reageren op een algemene noodsituatie, waaronder gevallen van preventie of herstel van een algemene noodsituatie, moeten datahouders in dergelijke gevallen recht hebben op een redelijke vergoeding. *Deze verordening mag geen afbreuk doen aan bestaande regelingen op EU- of nationaal niveau op grond waarvan data kosteloos worden gedeeld, en mag geen beletsel vormen voor overheidsinstanties, EU-instellingen, -agentschappen of -organen en datahouders om vrijwillige overeenkomsten voor de kosteloze uitwisseling van data aan te gaan.*
- (68) De overheidsinstanties of EU-instellingen, agentschappen of organen mogen de data die zij op grond van het verzoek hebben verkregen, delen met andere entiteiten of personen wanneer dit nodig is om wetenschappelijk onderzoek of analyses uit te voeren die zij niet zelf kunnen uitvoeren, *op voorwaarde dat die activiteiten strikt noodzakelijk zijn in het kader van de respons op een noodsituatie. Zij moeten de datahouder er tijdig van in kennis stellen dat de data worden gedeeld.* Dergelijke data kunnen onder

dezelfde omstandigheden ook worden gedeeld met de nationale bureaus voor de statistiek en Eurostat voor het opstellen van officiële statistieken. Dergelijke onderzoeksactiviteiten moeten echter verenigbaar zijn met het doel waarvoor de data zijn opgevraagd en de datahouder moet worden geïnformeerd over het delen van de door hem verstrekte data met andere entiteiten. Personen die onderzoek verrichten of onderzoeksorganisaties waarmee deze data kunnen worden gedeeld, moeten handelen zonder winstoogmerk of in het kader van een door de staat erkende taak van algemeen belang. Organisaties waarop commerciële *of openbare* ondernemingen een beslissende invloed uitoefenen, waardoor dergelijke ondernemingen zeggenschap kunnen uitoefenen vanwege structurele situaties die zouden kunnen leiden tot preferentiële toegang tot de resultaten van het onderzoek, mogen voor de toepassing van deze verordening niet als onderzoeksorganisaties worden beschouwd.

(69) De mogelijkheid voor klanten van dataverwerkingsdiensten, waaronder cloud- en edgediensten, om over te stappen van de ene op de andere dataverwerkingsdienst, *waarbij uitval van diensten voorkomen wordt, of om gelijktijdig gebruik te maken van de diensten van verschillende aanbieders zonder buitensporige kosten voor data-overdracht te betalen*, is een essentiële voorwaarde voor een meer concurrerende markt met lagere toetredingsdrempels voor nieuwe dienstverleners *en voor het vergroten van de weerbaarheid van de gebruikers van deze diensten. De garanties voor een soepele overstap moeten ook van toepassing zijn op klanten die gebruikmaken van aanbiedingen voor grootschalige gratis dataopslag, om te voorkomen dat zij aan één aanbieder vastzitten. Het bevorderen van de mogelijkheden voor klanten om gebruik te maken van verschillende dataverwerkingsdiensten kan ook bijdragen aan hun digitale operationele veerkracht, zoals in de verordening betreffende digitale operationele veerkracht (DORA) wordt erkend met betrekking tot instellingen voor financiële dienstverlening.*

(69 bis) *Overstaptarieven zijn kosten die door aanbieders van cloudcomputingdiensten aan hun klanten worden opgelegd voor het overstapproces. Doorgaans zijn die tarieven bedoeld om kosten die de oorspronkelijke aanbieder maakt naar aanleiding van het overstapproces door te berekenen aan de klant die wil overstappen. Voorbeelden van gebruikelijke overstapkosten zijn kosten die verband houden met de overdracht van data van de ene aanbieder naar een andere of naar een on-premise-systeem (“uitstaptarieven”) of de kosten die gemoeid zijn met de specifieke*

ondersteuning die wordt geboden tijdens het overstapproces. Onnodig hoge uitstaptarieven en andere ongerechtvaardigde kosten die geen verband houden met de feitelijke overstapkosten kunnen klanten ervan weerhouden over te stappen, beperken het vrije verkeer van data, kunnen de mededinging beperken en lock-in-effecten hebben voor de klanten van dataverwerkingsdiensten, doordat zij de prikkels verminderen om een andere of extra aanbieder te kiezen. De oorspronkelijke aanbieder van dataverwerkingsdiensten zou, als gevolg van de nieuwe verplichtingen van deze verordening, bepaalde taken kunnen uitbesteden en derde entiteiten een vergoeding kunnen bieden om die verplichtingen na te komen. De klant mag niet opdraaien voor de kosten die voortkomen uit de uitbesteding van diensten door de aanbieder van dataverwerkingsdiensten tijdens het overstapproces, en dergelijke kosten gelden als ongerechtvaardigd. Niets in de dataverordening weerhoudt een klant ervan derde entiteiten een vergoeding te bieden voor ondersteuning in het migratieproces. Uitstaptarieven worden aan klanten in rekening gebracht door de aanbieders van dataverwerkingsdiensten wanneer de klanten hun data willen overbrengen van het netwerk van de aanbieder van clouddiensten naar een externe locatie, met name wanneer klanten overstappen van de ene aanbieder naar een of meerdere aanbieders van bestemming, wanneer zij hun data overbrengen van de ene locatie naar een andere met dezelfde aanbieder van clouddiensten. De geleidelijke afschaffing van tarieven die verband houden met het overstappen tussen aanbieders van dataverwerkingsdiensten moet dus specifiek de afschaffing van de uitstaptarieven die door aanbieders van dataverwerkingsdiensten aan klanten in rekening worden gebracht omvatten, teneinde de mededinging te bevorderen.

- (70) Verordening (EU) 2018/1807 van het Europees Parlement en de Raad moedigt **aanbieders van dataverwerkingsdiensten** aan om doeltreffende zelfregulerende gedragscodes te ontwikkelen en uit te voeren die beste werkwijzen bevatten voor onder meer een gemakkelijkere overstap naar een andere aanbieder van dataverwerkingsdiensten en het overdragen van data. Gezien de beperkte *acceptatie* van de als reactie daarop ontwikkelde zelfreguleringskaders en het algemene gebrek aan open normen en interfaces, is het noodzakelijk een reeks minimale wettelijke verplichtingen voor aanbieders van dataverwerkingsdiensten vast te stellen *ter uitbanning van* contractuele, *commerciële, organisatorische*, economische en technische belemmeringen *die* een doeltreffende overstap tussen

dataverwerkingsdiensten *bemoeilijken, zoals - maar niet uitsluitend - het opzettelijk afknijpen van de snelheid van de data-overdracht bij de exit van de klant.*

- (71) Dataverwerkingsdiensten moeten betrekking hebben op diensten die *alomtegenwoordige netwerktoegang* op aanvraag mogelijk maken tot een *configureerbare*, schaalbare en elastische *gedeelde* pool van gedistribueerde computerbronnen. Deze computerbronnen omvatten onder andere netwerken, servers of andere virtuele of fysieke infrastructuur, software, waaronder softwareontwikkelingsinstrumenten, opslag, toepassingen en diensten. *De invoeringsmodellen van dataverwerkingsdiensten moeten private en publieke cloud omvatten. Dergelijke dienst- en invoeringsmodellen moeten dezelfde zijn als de modellen die zijn gedefinieerd in internationale normen.* Het vermogen van de gebruiker van dataverwerkingsdiensten om eenzijdig zelfvoorzienend te zijn, zoals servertijd of netwerkopslag, zonder enige menselijke interactie door de *verlener van dataverwerkingsdiensten*, zou kunnen worden omschreven als *een minimum aan inspanningen vereisend en minimale interactie tussen aanbieder en klant tot gevolg hebbend*. Met “*alomtegenwoordig*” wordt bedoeld: de computercapaciteit wordt via het netwerk aangeboden en is toegankelijk via mechanismen die het gebruik van heterogene thin- of thick-client-platforms bevorderen (van webbrowsers, mobiele telefoons, tot werkstations). Met “*schaalbaar*” wordt bedoeld: computercapaciteit die, ongeacht de geografische locatie van de capaciteit, op flexibele wijze door aanbieders van dataverwerkingsdiensten wordt toegewezen om schommelingen in de vraag te kunnen opvangen. Met “*elastisch*” wordt bedoeld: de computercapaciteit die, afhankelijk van de vraag, ter beschikking wordt gesteld en wordt vrijgegeven om deze beschikbare capaciteit snel te kunnen verhogen of verlagen naargelang van het werkvolume. Met “*gedeelde pool*” wordt bedoeld: de computercapaciteit die ter beschikking wordt gesteld aan meerdere gebruikers die een gemeenschappelijke toegang tot de dienst hebben, maar waarbij de verwerking voor elke gebruiker afzonderlijk plaatsvindt, hoewel de dienst door middel van dezelfde elektronische uitrusting wordt verleend. Met “gedistribueerd” wordt bedoeld: de computercapaciteit die zich op verschillende netwerkcomputers of -toestellen bevindt en die onderling communiceert en coördineert door middel van het doorgeven van berichten. De term “sterk gedistribueerd” wordt gebruikt om dataverwerkingsdiensten te beschrijven die betrekking hebben op dataverwerking dicht bij de plaats waar data worden gegenereerd of verzameld, bijvoorbeeld in een

verbonden dataverwerkingsapparaat. Edge computing, een vorm van dergelijke sterk gedistribueerde dataverwerking, zal naar verwachting nieuwe bedrijfsmodellen en modellen voor de levering van clouddiensten genereren, die van meet af aan open en interoperabel moeten zijn. *Digitale diensten die worden beschouwd als een onlineplatform in de zin van artikel 3, punt i), van [de wet inzake digitale diensten] en een online-inhoudsdienst als gedefinieerd in artikel 2, punt 5 van Verordening (EU) 2017/1128 van het Europees Parlement en de Raad¹ mogen niet worden beschouwd als “dataverwerkingsdiensten” in de zin van deze verordening.*

(71 bis) Dataverwerkingsdiensten vallen onder een of meer van de volgende drie modellen voor de levering van dataverwerkingsdiensten: IaaS (infrastructure-as-a-service), PaaS (platform-as-a-service) en SaaS (software-as-a-service). Die modellen voor de levering van diensten vertegenwoordigen een specifieke, voorverpakte combinatie van IT-middelen die worden aangeboden door een aanbieder van dataverwerkingsdiensten. Drie basismodellen voor de levering van clouddiensten worden verder aangevuld door opkomende varianten, die elk bestaan uit een aparte combinatie van IT-middelen, zoals Storage-as-a-Service en Database-as-a-Service. Voor de toepassing van deze verordening kunnen dataverwerkingsdiensten worden ingedeeld in gedetailleerdere en een niet-uitputtende veelvoud aan verschillende “gelijkwaardige diensten”, dat wil zeggen reeksen dataverwerkingsdiensten die dezelfde primaire doelstelling en belangrijkste functies als dezelfde soort dataverwerkingsmodellen delen die geen verband houden met de operationele kenmerken van de diensten. In een voorbeeld kan het lijken alsof twee databanken dezelfde primaire doelstelling hebben, maar vallen die databanken na overweging van hun dataverwerkingsmodel, distributiemodel en beoogd gebruiksgeval onder een gedetailleerdere subcategorie gelijkwaardige diensten. Gelijkwaardige diensten kunnen verschillende en concurrerende kenmerken hebben, zoals prestaties, veiligheid, veerkracht en kwaliteit van de dienst.

(71 ter) De extractie van data die eigendom zijn van de klant bij de oorspronkelijke aanbieder van dataverwerkingsdiensten blijft een van de uitdagingen die een belemmering vormen voor het herstel van de functionaliteiten van diensten in de

¹ *Verordening (EU) 2017/1128 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2017 betreffende grensoverschrijdende portabiliteit van online-inhoudsdiensten in de interne markt (PB L 168 van 30.6.2017, blz. 1).*

infrastructuur van de aanbieder van bestemming. Om de exitstrategie naar behoren te plannen, onnodige en belastende taken te vermijden en ervoor te zorgen dat de klant geen van zijn data verliest als gevolg van het overstapproces, moet de oorspronkelijke aanbieder van dataverwerkingsdiensten in de overeenkomst de verplichte informatie opnemen over het bereik van de data die door de klant kunnen worden geëxporteerd wanneer hij of zij besluit op een andere dienst of een andere aanbieder van dataverwerkingsdiensten over te stappen of op ICT-infrastructuur op locatie over te gaan. Het bereik van de exporteerbare data moet ten minste input- en outputgegevens omvatten, met inbegrip van relevante dataformaten, datastructuren en metadata die direct of indirect worden gegenereerd of medegegenereerd door het gebruik door de klant van de dataverwerkingsdienst, en die duidelijk aan de klant kunnen worden toegewezen. De exporteerbare data moeten alle dataverwerkingsdiensten uitsluiten, of activa of data van derden die door intellectuele-eigendomsrechten worden beschermd of die een bedrijfsgeheim of vertrouwelijke informatie vormen, zoals data in verband met de integriteit en veiligheid van de dienst die door de dataverwerkingsdienst wordt verleend, en moeten ook data uitsluiten die door de aanbieder worden gebruikt om de dienst te exploiteren, te handhaven en te verbeteren.

- (72) Deze verordening heeft tot doel de overstap tussen dataverwerkingsdiensten te vergemakkelijken, inclusief alle **relevante** voorwaarden en acties waarmee klanten een contractuele overeenkomst van een dataverwerkingsdienst kunnen beëindigen, een of meerdere nieuwe contracten kunnen afsluiten met verschillende aanbieders van dataverwerkingsdiensten, al hun digitale activa, waaronder hun data, aan de betrokken andere aanbieders over kunnen dragen en deze in de nieuwe omgeving kunnen blijven gebruiken en **te** kunnen **blijven** profiteren van functionele gelijkwaardigheid. **Opgemerkt moet worden dat de beoogde dataverwerkingsdiensten die diensten zijn waarbij de dataverwerkingsdienst zoals gedefinieerd in deze verordening deel uitmaakt van de kernactiviteiten van een aanbieder.** Digitale activa hebben betrekking op elementen in digitaal formaat waarvoor de klant het gebruiksrecht heeft, waaronder data, toepassingen, virtuele machines en andere uitingen van virtualiseringstechnologieën, zoals containers. **Overstappen is een klantgericht proces dat uit drie hoofdstappen bestaat: i) data-extractie, d.w.z. het downloaden van data uit het ecosysteem van de oorspronkelijke aanbieder; ii) transformatie, waarbij de data zodanig worden gestructureerd dat zij niet passen in de structuur van de nieuwe**

locatie; en iii) uploaden van de data op de nieuwe locatie. In een in deze verordening uiteengezette specifieke situatie wordt het loskoppelen van een bepaalde dienst van de overeenkomst en het verplaatsen ervan naar een andere aanbieder eveneens als overstappen beschouwd. Het overstapproces wordt soms namens de klant door een derde entiteit beheerd. Dienovereenkomstig moeten alle krachtens deze verordening vastgestelde rechten en plichten van de klant, met inbegrip van de verplichting om te goeder trouw samen te werken, onder die omstandigheden van toepassing zijn op een derde entiteit. Aanbieders van cloudcomputingdiensten en klanten hebben verschillende niveaus van verantwoordelijkheid, afhankelijk van de stap in kwestie. Zo is de oorspronkelijke aanbieder van dataverwerkingsdiensten verantwoordelijk voor de extractie van de data in een machineleesbaar formaat, maar zijn de klant en de aanbieder van bestemming degenen die de data in de nieuwe omgeving uploaden, tenzij een specifieke professionele overgangsdienst is verkregen. De belemmeringen bij het overstappen zijn van verschillende aard, afhankelijk van de stap in kwestie. Functionele gelijkwaardigheid betekent de mogelijkheid om op basis van de data van de klant opnieuw een minimumniveau van functionaliteit van een dienst in de omgeving van een nieuwe dataverwerkingsdienst te herstellen na het overstappen, waarbij de nieuwe dienst een vergelijkbaar resultaat oplevert met gebruikmaking van dezelfde input voor gedeelde functionaliteit die in het kader van de contractuele overeenkomst aan de klant wordt geleverd. Met verschillende diensten kan alleen functionele gelijkwaardigheid voor de gedeelde kernfunctionaliteiten worden bereikt wanneer zowel de oorspronkelijke als de nieuwe dienstverleners onafhankelijk van elkaar dezelfde kernfunctionaliteiten aanbieden. De verordening voorziet niet in een verplichting om functionele gelijkwaardigheid te bieden voor modellen voor de levering van dataverwerkingsdiensten van de PaaS of SaaS. Relevante metadata die door het gebruik van een dienst door de klant worden gegenereerd, moeten ook overdraagbaar zijn overeenkomstig de bepalingen van deze verordening inzake het overstappen, en vallen onder de definitie van exporteerbare data. Dataverwerkingsdiensten worden in uiteenlopende sectoren gebruikt en verschillen in complexiteit en type dienst. Dit is een belangrijke aspect dat in overweging moet worden genomen bij het proces van overdracht en de termijnen.

(72 bis) Er is een ambitieuze en op innovatie gerichte regelgevingsbenadering van interoperabiliteit nodig om leveranciersafhankelijkheid (vendor lock-in) te beperken,

aangezien deze de mededinging en de ontwikkeling van nieuwe diensten ondermijnt. Interoperabiliteit tussen gelijkwaardige dataverwerkingsdiensten omvat meerdere interfaces en lagen van infrastructuur en software en is zelden beperkt tot een binaire test van eventuele haalbaarheid. In plaats daarvan is de totstandbrenging van een dergelijke interoperabiliteit onderworpen aan een kosten-batenanalyse die nodig is om vast te stellen of het zinvol is redelijkerwijs voorspelbare resultaten na te streven. ISO/IEC 19941:2017 is een belangrijke referentie voor de verwezenlijking van de doelstellingen van deze verordening, aangezien zij technische overwegingen bevat waarmee de complexiteit van een dergelijk proces wordt verduidelijkt.

- (73) Wanneer aanbieders van dataverwerkingsdiensten op hun beurt klant zijn van dataverwerkingsdiensten die door een derde aanbieder worden verleend, zullen zij zelf profiteren van doeltreffender overstappen, terwijl zij tegelijkertijd nog steeds gebonden zijn aan de verplichtingen van deze verordening voor wat hun eigen dienstenaanbod betreft.
- (74) *Binnen de grenzen van wat in hun vermogen ligt en in verhouding tot hun respectieve verplichtingen, mogen* aanbieders van dataverwerkingsdiensten *geen* belemmeringen *opwerpen* en *moeten zij alle relevante belemmeringen wegnemen* en alle *nodige* bijstand en ondersteuning bieden om het overstapproces succesvol, *veilig* en doeltreffend te maken. *Deze verordening verlangt niet* van aanbieders *van dataverwerkingsdiensten* dat zij *onder meer* binnen of op basis van de IT-infrastructuur van verschillende aanbieders van dataverwerkingsdiensten nieuwe categorieën *dataverwerkingsdiensten* ontwikkelen om functionele gelijkwaardigheid in een andere omgeving dan hun eigen systemen te waarborgen. *Een oorspronkelijke aanbieder van dataverwerkingsdiensten heeft geen toegang tot noch inzicht in de omgeving van de nieuwe aanbieder van dataverwerkingsdiensten en mag niet worden verplicht de dienst van de klant opnieuw op te bouwen, volgens de eisen inzake functionele gelijkwaardigheid, binnen de infrastructuur van de aanbieder van bestemming. In plaats daarvan moet de oorspronkelijke aanbieder alle redelijke maatregelen nemen binnen zijn vermogen om het proces van het bereiken van functionele gelijkwaardigheid te vergemakkelijken door in capaciteit, adequate informatie, documentatie, technische ondersteuning en, in voorkomend geval, hulpmiddelen te voorzien. De door aanbieders van dataverwerkingsdiensten aan de klant te verstrekken informatie moet de ontwikkeling ondersteunen van de exitstrategie van*

de klant en moet procedures voor het initiëren van een overstap van de cloudcomputingdienst, de machineleesbare dataformaten waarnaar de data van de gebruiker kunnen worden geëxporteerd, de instrumenten, met inbegrip van ten minste één open standaardinterface voor de overdraagbaarheid van data, met het oog op de export van data, informatie over bekende technische beperkingen en beperkingen die van invloed kunnen zijn op het overstapproces en de geschatte tijd die nodig is om het overstapproces te voltooien. De schriftelijke overeenkomst waarin de rechten van de klant en de verplichtingen van de aanbieder van cloudcomputingdiensten uiteen worden gezet, moet alleen betrekking hebben op informatie die ten tijde van de opstelling van de overeenkomst beschikbaar is voor de aanbieder van dataverwerkingsdiensten. Bestaande rechten in verband met de beëindiging van contracten, waaronder de rechten die zijn ingevoerd bij Verordening (EU) 2016/679 en Richtlijn (EU) 2019/770 van het Europees Parlement en de Raad¹¹, moeten onverlet worden gelaten. *Eventuele verplichte termijnen uit hoofde van deze verordening gaan niet ten koste van de naleving van andere termijnen die in sectorale wetgeving zijn vastgesteld. Hoofdstuk VI van deze verordening mag niet zodanig worden uitgelegd dat het een aanbieder van dataverwerkingsdiensten ervan weerhoudt zijn klanten nieuwe en verbeterde diensten, kenmerken en functionaliteiten aan te bieden of op basis daarvan met andere aanbieders van dataverwerkingsdiensten te concurreren.*

- (75) Om het overstappen tussen dataverwerkingsdiensten te vergemakkelijken, moeten aanbieders van dataverwerkingsdiensten het gebruik van implementatie- en/of nalevingsinstrumenten overwegen, met name die welke door de Commissie zijn gepubliceerd in de vorm van een rulebook voor clouddiensten. Met name modelcontractbepalingen zijn nuttig om het vertrouwen in dataverwerkingsdiensten te vergroten, een evenwichtiger relatie tussen gebruikers en **aanbieders van dataverwerkingsdiensten** tot stand te brengen en de rechtszekerheid te verbeteren met betrekking tot de voorwaarden die gelden voor de overstap naar andere dataverwerkingsdiensten. In dit licht moeten gebruikers en **aanbieders van dataverwerkingsdiensten** overwegen gebruik te maken van modelcontractbepalingen

¹¹ Richtlijn (EU) 2019/770 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2019 betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de levering van digitale inhoud en digitale diensten (PB L 136 van 22.5.2019, blz. 1).

die zijn ontwikkeld door relevante organen of deskundigengroepen die krachtens het EU-recht zijn opgericht.

(75 bis) Om de overstap tussen cloudcomputingdiensten te vergemakkelijken, moeten alle betrokkenen, met inbegrip van aanbieders van zowel oorspronkelijke als nieuwe dataverwerkingsdiensten, te goeder trouw samenwerken teneinde een doeltreffend overstapproces en de veilige en tijdige overdracht van noodzakelijke gegevens in een algemeen gebruikt en machineleesbaar formaat en door middel van een open standaardinterface voor de overdraagbaarheid van data mogelijk te maken, en onderbrekingen van de dienstverlening te voorkomen.

(75 ter) Dataverwerkingsdiensten die betrekking hebben op diensten die ingrijpend zijn gewijzigd om beter te voldoen aan de behoeften van een specifieke klant (op maat gemaakt), of dataverwerkingsdiensten die bij wijze van proef werken of alleen een test- en evaluatiedienst voor zakelijke producten leveren, moeten worden vrijgesteld van enkele van de verplichtingen die van toepassing zijn op het overstappen naar een andere dataverwerkingsdienst.

(75 quater) Onverminderd hun recht om gerechtelijke procedures aan te spannen, moeten klanten toegang hebben tot erkende geschillenbeslechtsorganen om geschillen met betrekking tot het overstappen naar een andere aanbieder van dataverwerkingsdiensten te kunnen beslechten.

(76) Open *interoperabiliteits- en overdraagbaarheidsspecificaties* en -normen die zijn ontwikkeld overeenkomstig de punten 3 en 4 van bijlage II bij Verordening (EU) nr. 1025/2021 *van het Europees Parlement en de Raad*¹ op het gebied van interoperabiliteit en overdraagbaarheid, maken een **■** cloudomgeving met diverse verkopers mogelijk, wat een belangrijke vereiste is voor open innovatie in de Europese data-economie. Aangezien niet is gebleken dat marktgestuurde processen leiden tot het vaststellen van technische specificaties of normen die doeltreffende cloudinteroperabiliteit *en -overdraagbaarheid* op het PaaS-niveau **■** en SaaS

¹ *Verordening (EU) nr. 1025/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende Europese normalisatie, tot wijziging van de Richtlijnen 89/686/EEG en 93/15/EEG van de Raad alsmede de Richtlijnen 94/9/EG, 94/25/EG, 95/16/EG, 97/23/EG, 98/34/EG, 2004/22/EG, 2007/23/EG, 2009/23/EG en 2009/105/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Beschikking 87/95/EEG van de Raad en Besluit nr. 1673/2006/EG van het Europees Parlement en de Raad (PB L 316 van 14.11.2012, blz. 12).*

■ bevorderen, moet de Commissie, **voor zover technisch haalbaar**, op basis van deze verordening en in overeenstemming met Verordening (EU) nr. 1025/2012 Europese normalisatie-instellingen kunnen verzoeken dergelijke normen te ontwikkelen, **voor gelijkwaardige** diensten waarvoor dergelijke normen nog niet bestaan. Daarnaast zal de Commissie de marktpartijen aanmoedigen relevante open **interoperabiliteits- en overdraagbaarheidsspecificaties** te ontwikkelen. **Na raadpleging van belanghebbenden en rekening houdend met relevante internationale en Europese normen en initiatieven op het gebied van zelfregulering kan de Commissie** door middel van gedelegeerde handelingen het gebruik van Europese normen voor interoperabiliteit en overdraagbaarheid of open **interoperabiliteits- en overdraagbaarheidsspecificaties** voor specifieke **gelijkwaardige** diensten voorschrijven, door middel van een verwijzing in een centraal register voor EU-normen voor de interoperabiliteit van dataverwerkingsdiensten. **Aanbieders van dataverwerkingsdiensten moeten zorgen voor compatibiliteit met die normen voor interoperabiliteits- en overdraagbaarheidsspecificaties, rekening houdend met de aard, beveiliging en integriteit van de data die zij hosten.** Er wordt alleen naar Europese normen **voor de interoperabiliteit en overdraagbaarheid van dataverwerkingsdiensten** en open interoperabiliteitsspecificaties verwezen indien deze in overeenstemming zijn met de in deze verordening gespecificeerde criteria, die dezelfde betekenis hebben als de eisen in de punten 3 en 4 van bijlage II bij Verordening (EU) nr. 1025/2021 en de interoperabiliteitsfacetten zoals gedefinieerd in ISO/IEC 19941:2017.

- (77) Derde landen mogen wetten, voorschriften en andere rechtshandelingen vaststellen die gericht zijn op het rechtstreeks overdragen van of het verlenen van toegang door de overheid tot niet-persoonsgebonden data die zich buiten hun grenzen, waaronder in de EU, bevinden. Rechterlijke uitspraken of besluiten van andere juridische of administratieve instanties, waaronder van rechtshandavingsinstanties van derde landen die vereisen dat **niet-persoonsgebonden data** worden overgedragen of dat er toegang tot die gegevens wordt verschaft, moeten afdwingbaar zijn indien zij gebaseerd zijn op een internationale overeenkomst, zoals een verdrag inzake wederzijdse rechtshulp, tussen het verzoekende derde land en de EU of een lidstaat. In andere gevallen kunnen zich situaties voordoen waarin een verzoek om overdracht van of het verlenen van toegang tot niet-persoonsgebonden data op grond van het recht van een derde land in strijd is met een verplichting om die data te beschermen op grond van het EU-recht of

het nationale recht, met name wat betreft de bescherming van de grondrechten van het individu, zoals het recht op veiligheid en het recht op een doeltreffende voorziening in rechte, of de fundamentele belangen van een lidstaat in verband met nationale veiligheid of defensie, alsmede de bescherming van commercieel gevoelige data, inclusief de bescherming van bedrijfsgeheimen, en de bescherming van intellectuele-eigendomsrechten, waaronder zijn contractuele verbintenissen inzake vertrouwelijkheid in overeenstemming met dat recht. Bestaan er geen internationale overeenkomsten die dergelijke kwesties regelen, dan mag overdracht of toegang worden toegestaan indien gecontroleerd is dat het systeem van het derde land voorschrijft dat de redenen voor en de evenredigheid van het besluit worden toegelicht, dat het vonnis of het besluit van de rechtbank een specifiek karakter heeft, en dat het met redenen omklede bezwaar van de geadresseerde wordt getoetst door een bevoegde rechtbank in het derde land die gemachtigd is om rekening te houden met de relevante juridische belangen van de dataverstrekker. Indien mogelijk op grond van de voorwaarden van het verzoek om toegang tot data van de autoriteit van het derde land, moet de aanbieder van dataverwerkingsdiensten de **consument** wiens data worden opgevraagd hierover kunnen informeren om na te gaan of er sprake is van een mogelijk conflict van een dergelijke toegang met EU- of nationale voorschriften, zoals die inzake de bescherming van commercieel gevoelige data, waaronder de bescherming van bedrijfsgeheimen en intellectuele-eigendomsrechten en de contractuele verbintenissen inzake vertrouwelijkheid.

- (78) Om het vertrouwen in de data te vergroten, is het belangrijk dat de waarborgen met betrekking tot de EU-burgers, de overheidssector en het bedrijfsleven zo veel mogelijk worden toegepast om de controle over hun data te waarborgen. Daarnaast moeten het EU-recht, de EU-waarden en de EU-normen in acht worden genomen op het gebied van (maar niet beperkt tot) veiligheid, gegevensbescherming en privacy, en consumentenbescherming. Om onrechtmatige toegang tot niet-persoonsgebonden data te voorkomen, moeten aanbieders van dataverwerkingsdiensten die onder dit instrument vallen, zoals cloud- en edgediensten, alle redelijke maatregelen nemen om de toegang tot de systemen waar niet-persoonsgebonden data worden opgeslagen te voorkomen, onder meer, in voorkomend geval, door middel van versleuteling van data, frequente audits, de geverifieerde naleving van relevante certificeringsregelingen voor veiligheidsgaranties en de wijziging van het bedrijfsbeleid.

(79) Normalisatie, semantische *en syntactische* interoperabiliteit moeten een sleutelrol spelen bij het bieden van technische oplossingen om interoperabiliteit *en overdraagbaarheid mogelijk te maken. Om de conformiteit met de interoperabiliteitseisen binnen de gemeenschappelijke Europese gegevensruimten te vergemakkelijken moeten doel- of sectorspecifieke of sectoroverschrijdende interoperabele kaders worden ontwikkeld van gemeenschappelijke normen en praktijken op het gebied van gegevensdeling of gezamenlijke gegevensverwerking met het oog op onder meer de ontwikkeling van nieuwe producten en diensten, wetenschappelijk onderzoek of initiatieven van het maatschappelijk middenveld. Bij deze verordening worden bepaalde essentiële vereisten inzake interoperabiliteit vastgesteld. Deelnemers aan de dataruimten, d.w.z. entiteiten die zich bezighouden met het delen van data binnen de gemeenschappelijke Europese dataruimten of die dit faciliteren, waaronder datahouders, moeten aan deze vereisten voldoen. Naleving van deze voorschriften kan plaatsvinden door te voldoen aan de in deze verordening vastgestelde vereisten of door aanpassing aan reeds bestaande normen op basis van een vermoeden van conformiteit.* Om de conformiteit met de interoperabiliteitseisen te vergemakkelijken, moet worden voorzien in een vermoeden van conformiteit voor interoperabiliteitsoplossingen die voldoen aan geharmoniseerde normen of delen daarvan, overeenkomstig Verordening (EU) nr. 1025/2012 **■**. *De normen moeten worden ontwikkeld op een open, technologie-neutrale en inclusieve manier, overeenkomstig hoofdstuk II van Verordening (EU) nr. 1025/2012. Rekening houdend, in voorkomend geval, met de door het Europees Comité voor gegevensinnovatie overeenkomstig artikel 30, punt f), van Verordening (EU) 2022/868 uitgebrachte adviezen moet de Commissie* gemeenschappelijke specificaties vaststellen op gebieden waar geen geharmoniseerde normen bestaan of waar deze ontoereikend zijn voor betere interoperabiliteit van de gemeenschappelijke Europese dataruimten, applicatieprogramma-interfaces, overstappen naar andere clouddiensten en slimme contracten. Daarnaast kunnen er nog gemeenschappelijke specificaties in de verschillende sectoren worden vastgesteld, overeenkomstig de sectorale wetgeving van de EU of de lidstaten, op basis van de specifieke behoeften van die sectoren. Herbruikbare datastructuren en -modellen (in de vorm van kernvocabulary), ontologieën, toepassingsprofielen van metadata, referentiedata in de vorm van kernvocabulary, taxonomieën, codelijsten, autoriteitstabellen en thesauri *kunnen* ook deel uitmaken van de technische specificaties voor semantische interoperabiliteit.

Daarnaast moet de Commissie, *na raadpleging van de belanghebbenden en rekening houdend met relevante internationale en Europese normen en initiatieven op het gebied van zelfregulering en, in voorkomend geval, de door het Europees Comité voor gegevensinnovatie overeenkomstig artikel 30, punt f), van Verordening (EU) 2022/868 uitgebrachte adviezen*, in staat worden gesteld *gemeenschappelijke specificaties te bepalen op gebieden waarvoor geen geharmoniseerde standaardnormen bestaan* en opdracht te geven tot het ontwikkelen van geharmoniseerde normen voor de *overdraagbaarheid en* interoperabiliteit van dataverwerkingsdiensten. *Het Europees Comité voor gegevensinnovatie moet voortbouwen op bestaande Europese en mondiale initiatieven voor sectoroverschrijdende interoperabiliteit van data. Het Europees Comité voor gegevensinnovatie moet hiervoor met name het potentieel onderzoeken van het kader voor de digitale identiteit van objecten als vastgesteld in Verordening (EU) 910/2014 en van systemen voor de identificatie van juridische entiteiten, zoals dat van GLEIF.*

- (79 bis) *Om de coördinatie bij de handhaving van deze verordening verder te versterken moet het Europees Comité voor gegevensinnovatie de wederzijdse uitwisseling van informatie tussen de bevoegde autoriteiten bevorderen en de Commissie adviseren en bijstaan bij alle onder deze verordening vallende aangelegenheden die binnen het toepassingsgebied van artikel 30 van Verordening (EU) 2022/868 vallen. Een subgroep voor de betrokkenheid van belanghebbenden, zoals bedoeld in artikel 29, lid 2, punt c), van die verordening, moet continu aan het overleg deelnemen.*
- (80) Om de interoperabiliteit van slimme contracten in toepassingen voor data-uitwisseling te bevorderen, *kan het nodig zijn* essentiële eisen *vast te stellen* voor slimme contracten voor professionals die slimme contracten voor anderen sluiten of dergelijke slimme contracten integreren in toepassingen die de uitvoering van overeenkomsten voor het delen van data ondersteunen. ■ *Slimme contracten moeten bijvoorbeeld garanderen dat aan de voorwaarden voor het delen van data wordt voldaan. Er moeten specifieke opleidingsprogramma's over slimme contracten voor bedrijven, met name kmo's, worden verschaft.*
- (81) Met het oog op een efficiënte uitvoering van deze verordening moeten de lidstaten hiervoor een of meer bevoegde autoriteiten aanwijzen *en aan deze autoriteiten toereikende middelen toewijzen*. Indien een lidstaat meer dan één bevoegde autoriteit

aanwijst, moet hij ook een coördinerende bevoegde autoriteit aanwijzen. De bevoegde autoriteiten moeten *doeltreffend en tijdig* met elkaar samenwerken, *overeenkomstig de beginselen van behoorlijk bestuur en wederzijdse bijstand, om de doeltreffende uitvoering en handhaving van deze verordening te waarborgen*. De autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor het toezicht op de naleving van gegevensbescherming en de bevoegde autoriteiten die krachtens sectorale wetgeving zijn aangewezen, moeten verantwoordelijk zijn voor de toepassing van deze verordening op hun bevoegdheidsgebieden. *De bevoegde autoriteiten werken op verzoek van de autoriteiten met elkaar samen in het Europees Comité voor gegevensbescherming en het Europees Comité voor gegevensinnovatie*.

(81 bis) Om de coördinatie bij de handhaving van deze verordening verder te versterken moet het Europees Comité voor gegevensinnovatie de wederzijdse uitwisseling van informatie tussen de bevoegde autoriteiten bevorderen en de Commissie adviseren en bijstaan bij alle onder deze verordening vallende aangelegenheden, met de nadruk op kwesties die overeenkomstig artikel 30 van Verordening (EU) 2022/868 onder de bevoegdheden van het Comité vallen.

(82) Om hun rechten uit hoofde van deze verordening te doen gelden, moeten natuurlijke en rechtspersonen het recht hebben verhaal te halen voor inbreuken op hun rechten uit hoofde van deze verordening door een klacht in te dienen bij de *datacoördinator, bij andere relevante* bevoegde autoriteiten *en voor de rechter*. Die autoriteiten moeten worden verplicht samen te werken om ervoor te zorgen dat de klacht naar behoren wordt behandeld en *snel en effectief wordt* opgelost. Om gebruik te maken van het samenwerkingsnetwerkmechanisme voor consumentenbescherming en om representatieve vorderingen mogelijk te maken, wijzigt deze verordening de bijlagen bij Verordening (EU) 2017/2394 van het Europees Parlement en de Raad¹² en Richtlijn (EU) 2020/1828 van het Europees Parlement en de Raad¹³.

¹² Verordening (EU) 2017/2394 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2017 betreffende samenwerking tussen de nationale autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor handhaving van de wetgeving inzake consumentenbescherming en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 2006/2004 (PB L 345 van 27.12.2017, blz. 1).

¹³ Richtlijn (EU) 2020/1828 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2020 betreffende representatieve vorderingen ter bescherming van de collectieve belangen van consumenten en tot intrekking van Richtlijn 2009/22/EG (PB L 409 van 4.12.2020, blz. 1).

- (83) De bevoegde autoriteiten van de lidstaten moeten ervoor zorgen dat inbreuken op de in deze verordening vastgestelde verplichtingen worden bestraft met sancties. Daarbij moeten zij rekening houden met de aard, de ernst, de frequentie en de duur van de inbreuk, het algemeen belang, de omvang en de aard van de verrichte activiteiten, alsmede de economische draagkracht van de inbreukpleger. Zij moeten er rekening mee houden of de inbreukpleger systematisch of herhaaldelijk zijn of haar verplichtingen uit hoofde van deze verordening niet nakomt. Om ondernemingen te helpen contracten op te stellen en daarover te onderhandelen, moet de Commissie niet-verplichte modelcontractvoorwaarden voor data-uitwisselingsovereenkomsten tussen ondernemingen ontwikkelen en aanbevelen, indien nodig rekening houdend met de voorwaarden in specifieke sectoren en de bestaande praktijken met vrijwillige mechanismen voor data-uitwisseling. Deze modelcontractvoorwaarden moeten in de eerste plaats een praktisch instrument zijn om met name kleinere ondernemingen te helpen een contract te sluiten. Wanneer deze modelcontractvoorwaarden op grote schaal en integraal worden gebruikt, moeten zij ook het gunstige effect hebben dat zij van invloed zijn op de opzet van contracten inzake de toegang tot en het gebruik van data en derhalve in bredere zin leiden tot eerlijkere contractuele betrekkingen bij de toegang tot en het delen van data.
- (84) Om het risico weg te nemen dat houders van *databanken die data bevatten* die zijn verkregen of gegenereerd door middel van fysieke componenten, zoals sensoren, van een verbonden product en een gerelateerde dienst, *met name door machines gegenereerde data*, aanspraak maken op het recht sui generis uit hoofde van artikel 7 van Richtlijn 96/9/EG, *wordt* in deze verordening verduidelijkt dat het recht sui generis niet van toepassing is op dergelijke databanken aangezien niet aan de vereisten voor bescherming *van een substantiële investering bij de verkrijging, de controle of de presentatie van de data zoals bepaald in artikel 7, lid 1, van Richtlijn 96/9/EG* zou zijn voldaan. *Dit doet geen afbreuk aan de mogelijke toepassing van het recht sui generis uit hoofde van artikel 7 van Richtlijn 96/9/EG op databanken die data bevatten die buiten het toepassingsgebied van deze verordening vallen op voorwaarde dat aan de vereisten voor bescherming overeenkomstig artikel 7, lid 1, van die richtlijn is voldaan.*
- (85) Teneinde rekening te houden met de technische aspecten van dataverwerkingsdiensten, moet aan de Commissie de bevoegdheid worden overgedragen om overeenkomstig

artikel 290 VWEU handelingen vast te stellen om deze verordening aan te vullen met het oog op de invoering van een monitoringmechanisme voor overstapkosten die door aanbieders van dataverwerkingsdiensten op de markt wordt opgelegd, tot nadere bepaling van de essentiële eisen inzake interoperabiliteit voor *deelnemers aan dataruimten die data of datadiensten aanbieden aan andere deelnemers*, en aanbieders van dataverwerkingsdiensten en tot publicatie van de referentie van open interoperabiliteitsspecificaties en Europese normen voor de interoperabiliteit van dataverwerkingsdiensten. Het is van bijzonder belang dat de Commissie bij haar voorbereidende werkzaamheden tot passende raadplegingen overgaat, onder meer op deskundigenniveau, en dat die raadplegingen geschieden in overeenstemming met de beginselen van het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven van 13 april 2016¹⁴. Met name om te zorgen voor gelijke deelname aan de voorbereiding van gedelegeerde handelingen ontvangen het Europees Parlement en de Raad alle documenten op hetzelfde tijdstip als de deskundigen van de lidstaten, en hebben hun deskundigen systematisch toegang tot de vergaderingen van de deskundigengroepen van de Commissie die zich bezighouden met de voorbereiding van de gedelegeerde handelingen.

- (86) Om eenvormige voorwaarden voor de uitvoering van deze verordening te waarborgen, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend om deze verordening aan te vullen, zodat zij gemeenschappelijke specificaties kan vaststellen met het oog op de interoperabiliteit van gemeenschappelijke Europese dataruimten en datadeling, het overstappen tussen dataverwerkingsdiensten, de interoperabiliteit van slimme contracten en technische middelen, zoals applicatieprogramma-interfaces, teneinde de transmissie van data tussen partijen mogelijk te maken, ook continu of realtime en voor kernvocabulary van semantische interoperabiliteit, en zodat zij gemeenschappelijke specificaties voor slimme contracten kan vaststellen. Die bevoegdheden moeten worden uitgeoefend overeenkomstig Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad¹⁵.

¹⁴ PB L 123 van 12.5.2016, blz. 1.

¹⁵ Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren (PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13).

- (87) Deze verordening mag geen afbreuk doen aan specifieke bepalingen van EU-handelingen op het gebied van data-uitwisseling tussen bedrijven, tussen bedrijven en consumenten en tussen bedrijven en overheidsinstanties die vóór de datum van vaststelling van deze verordening zijn vastgesteld. Met het oog op de samenhang en de soepele werking van de interne markt moet de Commissie, in voorkomend geval, het verband tussen deze verordening en de handelingen tot regeling van het delen van data die zijn vastgesteld vóór de datum van vaststelling van deze verordening evalueren, om na te gaan of die specifieke bepalingen in overeenstemming moeten worden gebracht met deze verordening. Deze verordening mag geen afbreuk doen aan regels die gericht zijn op specifieke behoeften van afzonderlijke sectoren of gebieden van algemeen belang. Dergelijke regels kunnen aanvullende vereisten omvatten met betrekking tot technische aspecten van de toegang tot data, zoals interfaces voor de toegang tot data, of de wijze waarop toegang tot data kan worden verleend, bijvoorbeeld rechtstreeks vanuit het product of via databemiddelingsdiensten. Dergelijke regels kunnen ook beperkingen omvatten van de rechten van datahouders om toegang te krijgen tot of gebruik te maken van gebruikersdata, of andere aspecten dan de toegang tot en het gebruik van data, zoals governance-aspecten. Deze verordening mag evenmin afbreuk doen aan specifiekere regels in het kader van de ontwikkeling van gemeenschappelijke Europese dataruimten.
- (88) Deze verordening doet geen afbreuk aan de toepassing van de mededingingsregels, met name niet aan de artikelen 101 en 102 van het Verdrag. De maatregelen van deze verordening mogen niet worden gebruikt om de mededinging te beperken op een wijze die strijdig is met het Verdrag.
- (89) Om de economische actoren in staat te stellen zich aan te passen aan de nieuwe regels van deze verordening *en de noodzakelijke technische maatregelen te treffen*, moeten zij **18 maanden** na de inwerkingtreding van de verordening van toepassing worden. *Alleen wanneer de datahouder en de fabrikant dezelfde entiteit zijn, moeten de verplichtingen in verband met de verlening van gerelateerde diensten voor de verbonden producten die in de laatste vijf jaar na de inwerkingtreding van deze verordening reeds in de handel zijn gebracht, van toepassing zijn met terugwerkende kracht. Aan deze verplichtingen hoeft alleen te worden voldaan wanneer de aanbieder van gerelateerde diensten mechanismen op afstand kan invoeren om de naleving van*

de vereisten uit hoofde van artikel 1 te waarborgen, en alleen wanneer de uitrol van dergelijke mechanismen geen onevenredige last voor de fabrikant zou vormen.

- (90) Overeenkomstig artikel 42 van Verordening (EU) 2018/1725 zijn de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming en het Europees Comité voor gegevensbescherming geraadpleegd, en op [XX XX 2022] hebben zij hun gezamenlijke advies uitgebracht,

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

HOOFDSTUK 1

ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1

Onderwerp en toepassingsgebied

1. Bij deze verordening worden geharmoniseerde regels vastgesteld voor:
 - a) *het ontwerp van verbonden producten om toegang te bieden tot data die gegenereerd zijn door een verbonden product of tijdens de verlening van gerelateerde diensten aan de gebruiker van dat product;*
 - b) *het beschikbaar stellen door datahouders van data waartoe zij toegang hebben gekregen van een verbonden product of die zijn gegenereerd tijdens de verlening van een gerelateerde dienst, aan betrokkenen, gebruikers of data-ontvangers, op verzoek van de gebruiker of de betrokkene;*
 - c) *eerlijke contractuele voorwaarden voor overeenkomsten inzake het delen van data;*
 - d) *het beschikbaar stellen van data aan overheidsinstanties of EU-instellingen, -agentschappen of -organen, indien er een uitzonderlijke noodzaak bestaat uit hoofde van het algemeen belang;*
 - e) *het vergemakkelijken van het overstappen tussen dataverwerkingsdiensten;*
 - f) *het invoeren van waarborgen tegen onrechtmatige internationale overheidstoegang tot niet-persoonsgebonden data; en*

g) het voorzien in de ontwikkeling van interoperabiliteitsnormen en gemeenschappelijke specificaties voor over te dragen en te gebruiken data.

1 bis. Deze verordening heeft betrekking op persoonsgegevens en niet-persoonsgebonden data, met inbegrip van de volgende soorten data of in de volgende contexten:

a) hoofdstuk II is van toepassing op toegankelijke gegevens die zijn verkregen, verzameld of anderszins gegenereerd door verbonden producten of die zijn gegenereerd tijdens de verlening van gerelateerde diensten;

b) hoofdstuk III is van toepassing op alle data van de particuliere sector waarvoor wettelijke verplichtingen inzake het delen van data gelden;

c) hoofdstuk IV is van toepassing op alle data van de particuliere sector die worden opgevraagd en gebruikt op basis van contractuele overeenkomsten tussen bedrijven;

d) hoofdstuk V is van toepassing op alle niet-persoonsgebonden data van de particuliere sector;

e) hoofdstuk VI is van toepassing op alle data en diensten die door dataverwerkingsdiensten worden verwerkt;

f) hoofdstuk VII is van toepassing op alle niet-persoonsgebonden data die in de Unie in handen zijn van aanbieders van dataverwerkingsdiensten.

2. Deze verordening is van toepassing op:

*a) fabrikanten van **verbonden** producten en **aanbieders** van gerelateerde diensten die in de EU in de handel worden gebracht, **ongeacht hun plaats van vestiging**, en de gebruikers van dergelijke **verbonden** producten of **gerelateerde** diensten, **of, in het geval van persoonsgegevens, geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke personen op wie de door het gebruik verkregen, verzamelde of gegenereerde gegevens betrekking hebben**;*

*b) **gebruikers van verbonden producten of gerelateerde diensten in de EU en datahouders, ongeacht hun plaats van vestiging**, die data ter beschikking stellen van data-ontvangers in de EU **of, in het geval van persoonsgegevens, geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke personen op wie de door het gebruik verkregen, verzamelde of gegenereerde gegevens betrekking hebben**;*

- c) data-ontvangers in de EU aan wie data ter beschikking worden gesteld;
- d) overheidsinstanties *van een lidstaat* en EU-instellingen, -agentschappen of -organen die datahouders verzoeken om data beschikbaar te stellen wanneer er een uitzonderlijke noodzaak bestaat om die data te gebruiken voor de uitvoering van een *specifieke* taak in het algemeen belang en de datahouders die deze data in antwoord op een dergelijk verzoek verstrekken;
- e) aanbieders van dataverwerkingsdiensten, *ongeacht hun plaats van vestiging*, die dergelijke diensten aan klanten in de EU aanbieden.

3. Het EU-recht inzake de bescherming van persoonsgegevens, de persoonlijke levenssfeer en de vertrouwelijkheid van communicatie en de integriteit van eindapparatuur is van toepassing op *alle* persoonsgegevens die worden verwerkt in verband met de in deze verordening vastgestelde rechten en verplichtingen. *Voor het verkrijgen, verzamelen of genereren van persoonsgegevens door het gebruik van een product of gerelateerde dienst is een rechtsgrondslag vereist overeenkomstig de toepasselijke wetgeving inzake gegevensbescherming. Deze verordening vormt geen rechtsgrondslag voor de verwerking van persoonsgegevens. Deze verordening doet geen afbreuk aan het EU-recht betreffende de bescherming van persoonsgegevens en de persoonlijke levenssfeer, met name Verordening (EU) 2016/679, Verordening (EU) 2018/1725 en Richtlijn 2002/58/EG, met inbegrip van de regels betreffende de bevoegdheden van toezichthoudende autoriteiten. In geval van strijdigheid tussen deze verordening en het EU-recht inzake de bescherming van persoonsgegevens of de persoonlijke levenssfeer of het overeenkomstig dat EU-recht vastgestelde nationale recht, prevaleert het toepasselijke EU-recht of nationale recht inzake de bescherming van persoonsgegevens of de persoonlijke levenssfeer.* Wat de in hoofdstuk II van deze verordening vastgestelde rechten betreft, en wanneer gebruikers betrokkenen zijn van persoonsgegevens waarop de rechten en verplichtingen uit hoofde van dat hoofdstuk van toepassing zijn, vormen de bepalingen van deze verordening een aanvulling op *en een precisering van* het recht op overdraagbaarheid van data uit hoofde van artikel 20 van Verordening (EU) 2016/679. *Geen enkele bepaling van deze verordening wordt zodanig toegepast of uitgelegd dat het recht op bescherming van persoonsgegevens of het recht op privacy en vertrouwelijkheid van communicatie wordt beperkt.*

4. Deze verordening doet geen afbreuk aan rechtshandelingen van de EU en haar lidstaten die voorzien in het delen van, de toegang tot en het gebruik van data met het oog op het voorkomen, onderzoeken, opsporen en vervolgen van strafbare feiten *of administratieve overtredingen*, of de tenuitvoerlegging van *strafrechtelijke of administratieve sancties*, met inbegrip van Verordening (EU) 2021/784 van het Europees Parlement en de Raad¹⁶ en de [voorstellen inzake elektronisch bewijsmateriaal [COM (2018) 225 en 226] zodra deze zijn vastgesteld, en internationale samenwerking op dit gebied. Deze verordening doet geen afbreuk aan het verzamelen, delen, raadplegen en gebruiken van data uit hoofde van Richtlijn (EU) 2015/849 van het Europees Parlement en de Raad tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en Verordening (EU) 2015/847 van het Europees Parlement en de Raad betreffende bij geldovermakingen te voegen informatie. Deze verordening doet geen afbreuk aan de bevoegdheden van de lidstaten met betrekking tot activiteiten op het gebied van openbare veiligheid, defensie, nationale veiligheid, douane- en belastingadministratie, de *volksgezondheid* en de veiligheid van de burgers overeenkomstig het EU-recht. *Deze verordening is niet van toepassing op gegevens die worden verzameld of gegenereerd in het kader van defensiegerelateerde activiteiten, door defensieproducten of -diensten of door producten of diensten die worden ingezet en gebruikt voor defensiedoeleinden.*
- 4 bis. Deze verordening vormt een aanvulling op en doet geen afbreuk aan het EU-recht dat erop gericht is de belangen van consumenten te behartigen en een hoog niveau van consumentenbescherming te waarborgen, teneinde hun gezondheid, veiligheid en economische belangen te beschermen, waaronder Richtlijn 2005/29/EG, Richtlijn 2011/83/EU en Richtlijn 93/13/EEG.*
- 4 ter. Datahouders zijn niet gehouden toegang te bieden tot data van natuurlijke of rechtspersonen, entiteiten of instanties buiten de EU, tenzij de gebruiker hierom verzoekt of anders bepaald is in het EU-recht of de nationale wet tot uitvoering van het EU-recht.*

¹⁶ Verordening (EU) 2021/784 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2021 inzake het tegengaan van de verspreiding van terroristische online-inhoud (PB L 172 van 17.5.2021, blz. 79).

4 quater. De in de verordening vastgestelde verplichtingen vormen geen beletsel voor de vrijwillige rechtmatige wederzijdse uitwisseling van niet-persoonsgebonden gegevens tussen gebruikers, datahouders en data-ontvangers die in contracten is overeengekomen.

Artikel 2

Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

- 1) “data”: elke digitale weergave van handelingen, feiten of informatie en elke compilatie van dergelijke handelingen, feiten of informatie, ook in de vorm van geluidsopnames of visuele of audiovisuele opnames; *inhoud of data die door het verbonden product worden verkregen, gegenereerd of verzameld, of die namens anderen aan dat product worden doorgegeven ten behoeve van opslag of verwerking, vallen niet onder deze verordening;*
- 1 bis) “persoonsgegevens”: persoonsgegevens als gedefinieerd in artikel 4, punt 1), van Verordening (EU) 2016/679;*
- 1 ter) “niet-persoonsgebonden data”: andere data dan persoonsgegevens;*
- 1 quater) “toestemming”: toestemming als gedefinieerd in artikel 4, punt 11), van Verordening (EU) 2016/679;*
- 1 quinquies) “betrokkene”: betrokkene als gedefinieerd in artikel 4, punt 1, van Verordening (EU) 2016/679;*
- 1 sexies) “datagebruiker”: een natuurlijke persoon of rechtspersoon die rechtmatige toegang heeft tot bepaalde persoonsgegevens of niet-persoonsgebonden data en gemachtigd is die gegevens voor commerciële of niet-commerciële doeleinden te gebruiken;*
- 2) “verbonden product”: een **■** goed **■** dat *toegankelijke* data over het gebruik of de omgeving ervan verkrijgt, genereert of verzamelt, en dat data kan doorgeven via een **■** elektronische-communicatiedienst, *een fysieke verbinding of toegang op het apparaat*, en waarvan de hoofdfunctie niet het opslaan, verwerken *of doorgeven* van data *namens anderen* is;
- 3) “gerelateerde dienst”: een digitale dienst, met inbegrip van software, *maar met uitzondering van elektronische-communicatiediensten*, die zodanig *met* een product

■ verbonden is dat de afwezigheid ervan het product zou beletten een *of meer* van zijn functies uit te voeren, *en waarbij de aanbieder of de dienst toegang krijgt tot data vanuit het verbonden product*;

- 4) “virtuele assistent”: software die opdrachten, taken of vragen kan verwerken, onder meer op basis van audio, schriftelijke input, gebaren of bewegingen, en die op basis van die opdrachten, taken of vragen toegang biedt tot *andere* diensten ■ of controle uitoefent op *de functies van producten*;

4 bis) “consument”: elke natuurlijke persoon die handelt voor doeleinden die geen verband houden met zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit;

- 5) “gebruiker”: een natuurlijke of rechtspersoon die *een verbonden product in eigendom heeft of een gerelateerde dienst ontvangt of aan wie de eigenaar van het verbonden product op basis van een huur- of leaseovereenkomst tijdelijke rechten om een verbonden product te gebruiken of gerelateerde diensten te ontvangen, heeft overgedragen, en, indien het product of de gerelateerde dienst betrekking heeft op de verwerking van persoonsgegevens, de betrokkene*;

- 6) “datahouder”: een rechtspersoon of natuurlijke persoon die *toegang heeft verkregen tot gegevens vanuit het verbonden product of gegevens heeft gegenereerd tijdens de verlening van een gerelateerde dienst en die het contractueel overeengekomen recht heeft om dergelijke gegevens te gebruiken, en die overeenkomstig deze verordening, het toepasselijke EU-recht of de nationale wetgeving tot uitvoering van het EU-recht verplicht is om bepaalde data beschikbaar te stellen aan de gebruiker of een ontvanger van data*;

- 7) “ontvanger van data”: een rechtspersoon of natuurlijke persoon die ■ niet de gebruiker van een verbonden product of gerelateerde dienst is en aan wie *door een datahouder* data beschikbaar worden gesteld *waartoe toegang is verkregen van een verbonden product of die zijn gegenereerd tijdens de verlening van een gerelateerde dienst*, op uitdrukkelijk verzoek van de gebruiker ■ of in overeenstemming met een wettelijke verplichting uit hoofde van EU-recht of nationale wetgeving tot omzetting van het EU-recht;

- 8) “bedrijf” (of “onderneming”): iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die handelt volgens onder deze verordening vallende overeenkomsten en praktijken, voor

doeleinden die gerelateerd zijn aan diens handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit;

- 9) “overheidsinstantie”: nationale, regionale en lokale autoriteiten van de lidstaten, publiekrechtelijke instellingen van de lidstaten of samenwerkingsverbanden bestaande uit één of meer van deze autoriteiten of één of meer van deze instellingen;
- 10) “algemene noodsituatie”: een *in de tijd beperkte* uitzonderlijke situatie, *zoals noodsituaties op het gebied van de volksgezondheid, noodsituaties die voortvloeien uit natuurrampen en door de mens veroorzaakte grote rampen, met inbegrip van grote cyberveiligheidsincidenten*, die negatieve gevolgen heeft voor de EU-bevolking, een lidstaat of een deel daarvan, met een risico op ernstige en blijvende gevolgen voor de levensomstandigheden of de economische stabiliteit, *de financiële stabiliteit* of een aanzienlijke *en onmiddellijke* verslechtering van de economische activa in de EU of in de betrokken lidstaat of lidstaten, *en die wordt vastgesteld en officieel wordt afgekondigd overeenkomstig de desbetreffende procedures in het EU-recht of de nationale wetgeving*;
- 10 bis) “*officiële statistieken*”: *Europese statistieken als bedoeld in Verordening (EG) nr. 223/2009¹*;
- 11) “verwerking”: een bewerking of een geheel van bewerkingen die al dan niet op geautomatiseerde wijze op data of datasets in elektronische vorm worden uitgevoerd, zoals het verzamelen, vastleggen, ordenen, structureren, opslaan, bijwerken of wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, bekendmaken door middel van doorgeven, verspreiden of anderszins ter beschikking stellen, op een lijn brengen of combineren, afschermen, wissen of vernietigen van data;
- 12) “dataverwerkingsdienst”: een andere digitale dienst dan een online-inhoudsdienst als gedefinieerd in artikel 2, lid 5, van Verordening (EU) 2017/1128, die aan een klant wordt aangeboden en die administratie op aanvraag en brede toegang op afstand tot

¹ *Verordening (EG) nr. 223/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2009 betreffende de Europese statistiek en tot intrekking van Verordening (EG, Euratom) nr. 1101/2008 betreffende de toezending van onder de statistische geheimhoudingsplicht vallende gegevens aan het Bureau voor de Statistiek van de Europese Gemeenschappen, Verordening (EG) nr. 322/97 van de Raad betreffende de communautaire statistiek en Besluit 89/382/EEG, Euratom van de Raad tot oprichting van een Comité statistisch programma van de Europese Gemeenschappen (PB L 87 van 31.3.2009, blz. 164).*

een schaalbare en elastische pool van gedeelde computercapaciteit van gecentraliseerde, gedistribueerde of sterk gedistribueerde aard mogelijk maakt;

- 13) “type dienst”: een reeks dataverwerkingsdiensten met dezelfde primaire doelstelling en hetzelfde basismodel voor dataverwerkingsdiensten;
- 14) “functionele gelijkwaardigheid”: het handhaven van een minimumniveau van functionaliteit in de omgeving van een nieuwe dataverwerkingsdienst na het overstapproces, in die mate dat de dienst van bestemming, als reactie op een inputactie van de gebruiker op kernelementen van de dienst, dezelfde output zal leveren met dezelfde prestaties en met hetzelfde niveau van veiligheid, operationele veerkracht en kwaliteit van de dienst als de oorspronkelijke dienst op het moment van beëindiging van het contract;
- 15) “open *normen*”: technische *specificaties* die wat betreft prestaties gericht zijn op het bereiken van interoperabiliteit tussen dataverwerkingsdiensten ***en die worden vastgesteld door middel van een inclusief, op samenwerking en consensus gebaseerd en transparant proces waarvan wezenlijk betrokken en belanghebbende partijen niet kunnen worden uitgesloten;***

- 18) “gemeenschappelijke specificaties”: een document dat geen norm is en dat technische oplossingen bevat om te voldoen aan bepaalde voorschriften en verplichtingen zoals vastgesteld in deze verordening;
- 19) “interoperabiliteit”: het vermogen van twee of meer ***op data gebaseerde diensten, waaronder*** dataruimten of communicatienetwerken, -systemen, -producten, -toepassingen of -componenten om data ***te verwerken***, uit te wisselen en te gebruiken teneinde ***op precieze, effectieve en consistente wijze*** hun functies te vervullen;
- 19 bis) “overdraagbaarheid”: het vermogen van een klant om ingevoerde of direct gegenereerde data die duidelijk aan deze klant kunnen worden toegewezen, te verplaatsen tussen zijn eigen systeem en clouddiensten, en tussen de clouddiensten van verschillende aanbieders van clouddiensten;***
- 20) “geharmoniseerde norm”: geharmoniseerde norm zoals gedefinieerd in artikel 2, lid 1, punt c), van Verordening (EU) nr. 1025/2012;

- 20 bis) “gemeenschappelijke Europese dataruimten”: doel- of sectorspecifieke of sectoroverschrijdende interoperabele kaders van gemeenschappelijke normen en praktijken op het gebied van gegevensdeling of gezamenlijke gegevensverwerking met het oog op onder meer de ontwikkeling van nieuwe producten en diensten, wetenschappelijk onderzoek of initiatieven van het maatschappelijk middenveld;*
- 20 ter) “metadata”: een gestructureerde beschrijving van de inhoud van het gebruik van gegevens die het zoeken naar en gebruiken van deze gegevens vergemakkelijkt;*
- 20 quater) “databemiddelingsdienst”: databemiddelingsdienst als bedoeld in artikel 2, punt 8), van Verordening (EU) 2022/868;*
- 20 quinquies) “data-altruïsme”: het vrijwillig delen van gegevens als gedefinieerd in artikel 2, punt 16), van Verordening (EU) 2022/868;*
- 20 sexies) “bedrijfsgeheim”: informatie die voldoet aan alle vereisten van artikel 2, punt 1, van Richtlijn (EU) 2016/943;*
- 20 septies) “houder van het bedrijfsgeheim”: houder van het bedrijfsgeheim als omschreven in artikel 2, punt 2, van Verordening (EU) 2016/943.*

HOOFDSTUK II

DATA DELEN TUSSEN BEDRIJVEN EN CONSUMENTEN EN TUSSEN BEDRIJVEN ONDERLING

Artikel 3

Verplichting om data waartoe toegang is verkregen van een verbonden product of die gegenereerd zijn tijdens de verlening van gerelateerde diensten toegankelijk te maken voor de gebruiker

- 1. Verbonden producten worden zodanig ontworpen en vervaardigd dat de data die zij verzamelen, genereren of anderszins verkrijgen en die toegankelijk zijn voor datahouders of -ontvangers, standaard kosteloos zijn voor de gebruiker, en gemakkelijk, veilig en, waar relevant en technisch haalbaar, rechtstreeks toegankelijk zijn voor de gebruiker, in een alomvattend, gestructureerd, algemeen gebruikt en machineleesbaar formaat. Data zijn beschikbaar in de vorm waarin zij door het verbonden product zijn verzameld, verkregen of gegenereerd, met slechts de*

minimale aanpassingen die nodig zijn om ze voor een derde bruikbaar te maken, met inbegrip van de gerelateerde metadata die nodig zijn om de data te interpreteren en te gebruiken. Informatie die uit deze data wordt opgemaakt of afgeleid door middel van complexe, door eigendomsrechten beschermde algoritmen, met name wanneer de output van meerdere sensoren in het verbonden product worden gecombineerd, wordt niet beschouwd als informatie die onder de verplichting van een datahouder valt om data te delen met gebruikers of data-ontvangers, tenzij de gebruiker en de datahouder anders overeengekomen zijn. Wanneer die gebruiker een betrokkene is, bieden verbonden producten, waar dit technisch haalbaar is, mogelijkheden voor de rechtstreekse uitoefening van de rechten van de betrokkene. Verbonden producten worden zodanig ontworpen en vervaardigd dat betrokkenen, ongeacht hun juridisch eigendomsrecht ten aanzien van het verbonden product, de mogelijkheid wordt geboden de producten die onder het toepassingsgebied van deze verordening vallen te gebruiken op een manier die zo min mogelijk ten koste gaat van hun privacy. Aan de in de eerste alinea uiteengezette eisen wordt voldaan zonder de functionaliteit van het verbonden product en de gerelateerde diensten aan te tasten, en overeenkomstig de eisen inzake gegevensbeveiliging van het EU-recht

1 bis. Datahouders mogen dataverzoeken afwijzen als de data conform het EU-recht of nationale recht niet toegankelijk zijn.

2. Alvorens een contract te sluiten voor de aankoop **■** van een *verbonden* product, *verstrekt de fabrikant, of, in voorkomend geval, de verkoper, minstens de volgende informatie aan de gebruiker, op een eenvoudige manier en in een duidelijke en begrijpelijke vorm **■** :*

a) *het soort data, het formaat, de bemonsteringsfrequentie, de opslagcapaciteit in het apparaat en de geraamde hoeveelheid toegankelijke data die het verbonden product kan verzamelen, genereren of anderszins verkrijgen;*

b) *of het verbonden product in staat is continu en in realtime data te genereren;*

b bis) of de data zullen worden opgeslagen op het apparaat of op een server op afstand, met inbegrip van de periode van de opslag;

c) *de manier waarop de gebruiker kosteloos toegang kan krijgen tot die data en, in voorkomend geval, die data kan opvragen en de verwijdering ervan kan aanvragen;*

c bis) de technische middelen om toegang te krijgen tot de data, zoals softwareontwikkelingspakketten of applicatieprogramma-interfaces, waarbij de gebruiksvoorwaarden en de kwaliteit van de dienstverlening voldoende worden beschreven om de ontwikkeling van die middelen voor toegang mogelijk te maken;

c ter) of de datahouder houder is van bedrijfsgeheimen of andere intellectuele-eigendomsrechten die vervat zijn in de data waartoe waarschijnlijk toegang wordt verkregen vanuit het verbonden product of die waarschijnlijk worden gegenereerd tijdens de verlening van een gerelateerde dienst, en, indien dit niet het geval is, de identiteit van de houder van het bedrijfsgeheim, zoals diens handelsnaam en het geografische adres waarop hij gevestigd is.

I

2 bis. Gerelateerde diensten worden zodanig verleend dat data die tijdens de verlening ervan zijn gegenereerd en die de digitalisering van gebruikersacties of -evenementen vertegenwoordigen, kosteloos zijn voor de gebruiker, en standaard gemakkelijk, veilig en, waar relevant en technisch haalbaar, rechtstreeks toegankelijk zijn voor de gebruiker, in een gestructureerd, algemeen gebruikt en machineleesbaar formaat, samen met de relevante metadata die nodig zijn voor de interpretatie en het gebruik ervan.

2 ter. Alvorens de gebruiker een overeenkomst sluit met een aanbieder van gerelateerde diensten waarbij de aanbieder tijdens de verlening van deze diensten toegang krijgt tot data vanuit het verbonden product, overeenkomstig artikel 4, lid 6, van deze verordening, voorziet die overeenkomst in:

- a) de aard, het volume, de frequentie van verzameling en het formaat van de data waartoe de aanbieder van gerelateerde diensten toegang krijgt vanuit het verbonden product en, in voorkomend geval, de wijze waarop de gebruiker die data kan raadplegen of opvragen, alsook de periode gedurende welke deze worden opgeslagen;*
- b) de aard en het geschatte volume van de data die tijdens de verlening van de gerelateerde diensten worden gegenereerd, alsmede de wijze waarop de gebruiker die data kan raadplegen of opvragen;*

- c) *gedetailleerde, betekenisvolle toestemmingsopties voor dataverwerking in de zin van artikel 4, punt 11, van Verordening (EU) 2016/679;*
- d) *of de dienstverlener die de gerelateerde dienst verleent, in zijn hoedanigheid van datahouder, voornemens is de data waartoe toegang is verkregen vanuit het verbonden product zelf te gebruiken of een of meer derden toe te staan die data te gebruiken voor doeleinden die met de gebruiker zijn overeengekomen;*
- e) *de handelsnaam van de aanbieder van de betrokken dienst, zijn identificatiecode voor juridische entiteiten, contactgegevens en het geografische adres waar hij gevestigd is; alsmede, in voorkomend geval, andere gegevensverwerkende partijen;*
- f) *in voorkomend geval, de communicatiemiddelen waarmee de gebruiker snel contact met de aanbieder kan opnemen en efficiënt met diens personeel kan communiceren;*
- g) *hoe de gebruiker kan verzoeken om de data te delen met een data-ontvanger en, in voorkomend geval, de toestemming voor het delen van data kan intrekken;*
- h) *of de datahouder houder is van bedrijfsgeheimen of andere intellectuele-eigendomsrechten die vervat zijn in de data waartoe waarschijnlijk toegang wordt verkregen vanuit het verbonden product of die waarschijnlijk worden gegenereerd tijdens de verlening van een gerelateerde dienst, en, indien dit niet het geval is, de identiteit van de houder van het bedrijfsgeheim, zoals diens handelsnaam en identificatiecode voor juridische entiteiten en het geografische adres waarop hij gevestigd is;*
- i) *hoe de gebruiker vergunningen kan beheren om het gebruik van data toe te staan, indien mogelijk met gedetailleerde toestemmingsopties, waaronder de optie om de toestemming de data van de gebruiker te gebruiken in te trekken voor een datahouder of de door een datahouder aangewezen derden, of om geografische adressen uit te sluiten;*
- j) *de duur van de overeenkomst tussen de gebruiker en de aanbieder van de gerelateerde dienst, alsmede de manier om deze overeenkomst voortijdig te beëindigen; alsmede de minimale termijn waarvoor de gerelateerde dienst gegarandeerd beveiligings- en functionaliteitsupdates ontvangt;*

- k) *het recht van de gebruiker om bij de in artikel 31 bedoelde datacoördinator een klacht in te dienen wegens schending van de bepalingen van dit hoofdstuk.*

Artikel 3 bis

Datageletterdheid

1. *Bij de uitvoering van deze verordening bevorderen de Unie en de lidstaten maatregelen en hulpmiddelen ter ontwikkeling van de datageletterdheid in alle sectoren, waarbij zij rekening houden met de verschillende behoeften van groepen gebruikers, consumenten en bedrijven, onder meer door middel van programma's voor onderwijs en opleiding en voor scholing en omscholing, met waarborging van een passend gender- en leeftijdsevenwicht, teneinde een eerlijke datamaatschappij en -markt mogelijk te maken.*

Artikel 4

De rechten en verplichtingen van gebruikers en datahouders inzake de toegang tot, het gebruik van en het beschikbaar stellen van data waartoe toegang is verkregen via verbonden producten of die gegenereerd zijn tijdens de verlening van gerelateerde diensten

1. *Wanneer de gebruiker geen rechtstreekse toegang heeft tot de data via het product, stellen datahouders de gebruiker onverwijld alle data ter beschikking waartoe zij toegang hebben verkregen via een verbonden product of die gegenereerd zijn tijdens de verlening van een gerelateerde dienst, op gemakkelijke en veilige wijze en in een alomvattend, gestructureerd, algemeen gebruikt en machineleesbaar formaat, kosteloos en, waar relevant en technisch haalbaar, continu en in realtime, inclusief de beschikbaarstelling van alle van deze data afgeleide persoonsgegevens aan een betrokkene overeenkomstig artikel 15 van Verordening (EU) 2016/679, vergezeld van de relevante metadata. Data worden verstrekt in de vorm waarin er toegang toe is verkregen vanuit het verbonden product of waarin zij zijn gegenereerd door de gerelateerde dienst, met slechts de minimale aanpassingen die nodig zijn om ze voor een derde bruikbaar te maken, met inbegrip van de gerelateerde metadata die nodig zijn om de data te interpreteren en te gebruiken. Informatie die uit deze data wordt opgemaakt of afgeleid door middel van complexe, door eigendomsrechten beschermde algoritmen, met name wanneer de output van meerdere sensoren in het*

verbonden product worden gecombineerd, wordt niet beschouwd als informatie die onder de verplichting van een datahouder valt om data te delen met gebruikers of data-ontvangers, tenzij de gebruiker en de datahouder anders overeengekomen zijn. Elk aan een datahouder gericht verzoek om toegang tot data moet geformuleerd worden door middel van een eenvoudig elektronisch verzoek, voor zover dit technisch haalbaar is, en moet, in voorkomend geval, het soort, de aard of de omvang van de gevraagde data vermelden.

1 bis. Datahouders mogen verzoeken om data afwijzen als de toegang tot de data op grond van het EU-recht of nationale recht verboden is.

1 ter. Gebruikers en datahouders kunnen contractueel overeenkomen de toegang tot, het gebruik van of de verdere uitwisseling van data te beperken of te verbieden, als hierdoor de veiligheid van het product zou worden ondermijnd, zoals bepaald in de wet. Elke partij kan de zaak verwijzen naar de datacoördinator voor een beoordeling van de vraag of een dergelijke beperking gerechtvaardigd is, met name in het licht van ernstige negatieve gevolgen voor de gezondheid of de veiligheid van mensen. De sectorale bevoegde autoriteiten krijgen de mogelijkheid om in dit verband technische deskundigheid ter beschikking te stellen.

1 quater. Wanneer een datahouder alle bepalingen van deze verordening en de in de contractuele overeenkomst tussen de partijen overeengekomen voorwaarden in acht neemt, is hij niet aansprakelijk jegens de gebruiker voor schade als gevolg van beschikbaar gestelde data, mits hij de data rechtmatig overeenkomstig het EU-recht en nationale recht heeft verwerkt en heeft voldaan aan de toepasselijke cybeveiligingsvereisten en, in voorkomend geval, de technische en organisatorische maatregelen ter waarborging van de vertrouwelijkheid van de gedeelde data. Bij de naleving van deze verordening is een gebruiker die data waartoe toegang is verkregen via het verbonden product of die ontvangen is na een verzoek overeenkomstig artikel 4, lid 1, rechtmatig beschikbaar stelt aan een derde, of een data-ontvanger die hem door een datahouder ter beschikking gestelde data rechtmatig beschikbaar stelt aan een derde, niet aansprakelijk voor schade als gevolg van het delen van die data, mits de gebruiker of data-ontvanger de data overeenkomstig het EU-recht en de nationale wetgeving heeft verwerkt en heeft voldaan aan de toepasselijke cybeveiligingsvereisten en, in voorkomend geval, de

technische en organisatorische maatregelen ter waarborging van de vertrouwelijkheid van de gedeelde data.

- 1 quinquies. Datahouders maken de uitoefening van de rechten of keuzes van gebruikers niet onnodig moeilijk, bijvoorbeeld door gebruikers op niet-neutrale wijze keuzemogelijkheden aan te bieden, of door de autonomie, besluitvorming of vrije keuze van de gebruiker te ondermijnen of te belemmeren via de structuur, het ontwerp, de functie of de gebruikswijze van een gebruikersinterface of een deel daarvan.*
2. *Datahouders verlangen van de gebruiker geen informatie die verder gaat dan wat nodig is om de gebruiker als zodanig te verifiëren overeenkomstig lid 1. Datahouders bewaren geen informatie over de toegang van de gebruiker tot de gevraagde data die verder gaat dan nodig is voor de goede uitvoering van het toegangsverzoek van de gebruiker en voor de beveiliging en het onderhoud van de data-infrastructuur. Indien identificatie wettelijk verplicht is, bieden datahouders gebruikers de mogelijkheid zich te identificeren en authenticeren door middel van een Europese portemonnee voor digitale identiteit, zoals voorzien in Verordening (EU) nr. 914/2014.*
3. *Bedrijfsgeheimen worden bewaard en alleen bekendgemaakt op voorwaarde dat vooraf alle specifieke noodzakelijke maatregelen overeenkomstig Richtlijn (EU) 2016/943 worden genomen om de vertrouwelijkheid ervan te waarborgen, met name ten aanzien van derden. De datahouder of de houder van het bedrijfsgeheim als deze niet tevens de datahouder is, geeft aan welke data als bedrijfsgeheim worden beschermd en kan met de gebruiker technische en organisatorische maatregelen overeenkomen om de vertrouwelijkheid van de gedeelde data te waarborgen, met name ten aanzien van derden, alsmede bepalingen inzake aansprakelijkheid. Deze technische en organisatorische maatregelen omvatten, in voorkomend geval, modelcontractvoorwaarden, vertrouwelijke overeenkomsten, strikte toegangsprotocollen, technische normen en de toepassing van gedragscodes. In gevallen waarin de gebruiker deze maatregelen niet uitvoert of de vertrouwelijkheid van bedrijfsgeheimen ondermijnt, kan de datahouder het delen van data die als bedrijfsgeheimen zijn aangemerkt, opschorten. In dergelijke gevallen moet de datahouder de datacoördinator van de lidstaat waar de datahouder overeenkomstig artikel 31 van deze verordening is gevestigd, onmiddellijk mededelen dat hij het delen van data heeft opgeschort en aangeven welke maatregelen niet zijn uitgevoerd of*

van welke bedrijfsgeheimen de vertrouwelijkheid ondermijnd is. Wanneer de gebruiker het besluit van de datahouder om het delen van data op te schorten, wil aanvechten, beslist de datacoördinator binnen een redelijke termijn of het delen van data al dan niet moet worden hervat en zo ja, geeft hij aan onder welke voorwaarden.

4. De gebruiker gebruikt **■** data die zijn verkregen naar aanleiding van een in lid 1 bedoeld verzoek niet om een product te ontwikkelen dat **rechtstreeks** concurreert met het product waaruit de data afkomstig zijn, **en gebruikt die data niet om inzicht te verkrijgen in de economische situatie, activa en productiemethoden van de fabrikant.**

4 bis. De gebruiker zet voor het verkrijgen van toegang tot data geen dwangmiddelen in en maakt geen misbruik van leemten in de technische infrastructuur van een datahouder die bedoeld is om de data te beschermen.

4 ter. Gebruikers hebben het recht niet-persoonsgebonden data waartoe toegang is verkregen vanuit het verbonden product of die zijn verkregen naar aanleiding van een in lid 1 bedoeld verzoek rechtstreeks, via een datahouder of via aanbieders van databemiddelingsdiensten als bepaald in Verordening (EU) 2022/868, te delen met elke data-ontvanger voor commerciële of niet-commerciële doeleinden. Het delen van data tussen een gebruiker en een data-ontvanger geschiedt door middel van contractuele overeenkomsten; de bepalingen van hoofdstuk IV over eerlijke, redelijke en niet-discriminerende voorwaarden zijn van overeenkomstige toepassing op de contractuele overeenkomsten tussen gebruikers en data-ontvangers.

5. Wanneer de gebruiker geen betrokkene is, worden persoonsgegevens die door het gebruik van een product of een gerelateerde dienst zijn gegenereerd, door de datahouder alleen ter beschikking gesteld van de gebruiker **indien aan alle voorwaarden en voorschriften van de toepasselijke wetgeving inzake gegevensbescherming is voldaan, met name** indien er een geldige rechtsgrondslag bestaat uit hoofde van artikel 6 **■** van Verordening (EU) 2016/679 en, in voorkomend geval, indien aan de voorwaarden van artikel 9 van Verordening (EU) 2016/679 **en artikel 5, lid 3, van Richtlijn 2002/58/EG** is voldaan.

6. **Datahouders gebruiken** uitsluitend niet-persoonsgebonden data **waartoe toegang is verkregen vanuit** een **verbonden** product of **die zijn gegenereerd bij de verlening van een** gerelateerde dienst op basis van een contractuele overeenkomst met de gebruiker.

De datahouder *maakt het gebruik van het product of de gerelateerde dienst niet afhankelijk van het feit of de gebruiker toestaat dat het product of de dienst wordt aangewend voor de verwerking van data die niet zijn vereist voor de werking van het product of de verlening van de gerelateerde dienst. De datahouder wist de data wanneer deze niet langer noodzakelijk zijn voor het contractueel overeengekomen doel. Datahouders en gebruikers gebruiken* geen door het gebruik van het product of de gerelateerde dienst *verkregen, verzamelde of* gegenereerde data om inzichten te verkrijgen in de economische situatie, de activa of de productiemethoden van of het gebruik van het product *of de gerelateerde dienst* door de *andere partij* die de commerciële positie van de *andere partij* op de markten waarop hij of zij actief is, zouden kunnen ondermijnen.

6 bis. Datahouders stellen de in artikel 3, lid 2, punt a), bedoelde niet-persoonsgebonden data waartoe zij toegang hebben verkregen via het verbonden product, niet beschikbaar aan derden voor andere commerciële of niet-commerciële doeleinden dan het nakomen van hun contractuele verplichtingen ten aanzien van de gebruiker. In voorkomend geval verplichten datahouders derden er contractueel toe de van hen ontvangen data niet verder te delen.

6 ter. Indien de contractuele overeenkomst tussen de gebruiker en een datahouder toestaat dat niet-persoonsgebonden data waartoe toegang wordt verkregen vanuit het verbonden product, zoals bedoeld in artikel 3, lid 2 bis, punt a), worden gebruikt, kan de datahouder die data gebruiken voor de volgende doeleinden:

- a) verbetering van de werking van het verbonden product of gerelateerde diensten;*
- b) ontwikkeling van nieuwe producten of diensten;*
- c) verrijking, manipulatie of samenvoeging met andere data, onder meer met het oog op het beschikbaar stellen van de resulterende dataset aan derden, voor zover die afgeleide dataset het niet mogelijk maakt de specifieke databestanddelen die aan de datahouder worden doorgegeven uit het verbonden product te identificeren, of een derde partij in staat stelt deze bestanddelen uit de dataset af te leiden.*

6 quater. Gebruikers hebben in het kader van zakelijke relaties het recht om gegevens beschikbaar te stellen aan data-ontvangers of datahouders onder elke wettelijke

contractuele voorwaarde, onder meer instemming met het feit dat verder delen van de data wordt beperkt, alsmede het recht op evenredige vergoeding in ruil voor het opgeven van hun recht om de data op rechtmatige wijze te gebruiken of te delen. Data-ontvangers of datahouders stellen het aanbieden van een gerelateerde dienst of de commerciële voorwaarden daarvan, met inbegrip van de prijs, niet afhankelijk van deze instemming door de gebruiker, en zij dwingen of misleiden de gebruiker niet, noch manipuleren hem op enige andere wijze om te verkrijgen dat hij de data onder dergelijke contractuele voorwaarden beschikbaar stelt.

Artikel 5

Het recht *van de gebruiker* om data te delen met derden

1. Op verzoek van een gebruiker of van een namens een gebruiker optredende partij, *zoals een gemachtigde databemiddelingsdienst in de zin van Verordening (EU) nr. 2022/868, stellen datahouders de data waartoe zij toegang hebben verkregen vanuit een verbonden product of die gegenereerd zijn tijdens de verlening van een gerelateerde dienst* **■** *onverwijld, op gemakkelijke en veilige wijze, in een alomvattend, gestructureerd, algemeen gebruikt en machineleesbaar formaat en zonder kosten voor de gebruiker ter beschikking aan een derde partij, met dezelfde kwaliteit als die waarover de datahouder beschikt en, waar relevant en technisch haalbaar, continu en in realtime. Wanneer de gebruiker een betrokkene is, worden persoonsgegevens verwerkt voor door de betrokkene gespecificeerde doeleinden, zoals:*
 - a) *het aanbieden van aftermarketediensten, zoals onderhoud en reparatie van het product, met inbegrip van aftermarketediensten die concurreren met een door de datahouder verstrekt verbonden product of verleende dienst;*
 - b) *de gebruiker in staat te stellen de software van het verbonden product of gerelateerde diensten te actualiseren, met name om problemen op het gebied van beveiliging en bruikbaarheid op te lossen;*
 - c) *specifieke in de Unie erkende databemiddelingsdiensten of specifieke door data-altruïsme-organisaties verleende diensten die in de Unie zijn erkend conform de voorwaarden en vereisten in hoofdstuk III en IV van Verordening (EU) 2022/868.*

Data worden verstrekt in de vorm waarin er toegang toe is verkregen vanuit het product, met slechts de minimale aanpassingen die nodig zijn om ze voor een derde bruikbaar te maken, met inbegrip van de gerelateerde metadata die nodig zijn om de data te interpreteren en te gebruiken. Informatie die uit deze data wordt opgemaakt of afgeleid door middel van complexe, door eigendomsrechten beschermde algoritmen, met name wanneer de output van meerdere sensoren in het verbonden product worden gecombineerd, wordt niet beschouwd als informatie die onder de verplichting van een datahouder valt om data te delen met gebruikers of data-ontvangers, tenzij de gebruiker en de datahouder anders overeengekomen zijn.

1 bis. Het recht van lid 1 is niet van toepassing op data die voortvloeien uit het gebruik van een product of een gerelateerde dienst in de context van het testen van andere nieuwe producten, stoffen of processen die nog niet in de handel zijn gebracht tenzij het gebruik door een derde partij is toegestaan op grond van de overeenkomst met de onderneming waarmee de gebruiker is overeengekomen een van haar producten te gebruiken voor het testen van andere nieuwe producten, stoffen of processen.

2. Een onderneming die kernplatformdiensten aanbiedt en die voor een of meer van dergelijke diensten als poortwachter is aangewezen overeenkomstig artikel [...] van **Verordening (EU) 2022/1925**, is geen in aanmerking komende **data-ontvanger** op grond van dit artikel en mag derhalve niet:

- a) een gebruiker op enigerlei wijze vragen of commercieel stimuleren, onder meer door financiële of andere vergoedingen te bieden, om data die de gebruiker heeft verkregen naar aanleiding van een verzoek uit hoofde van artikel 4, lid 1, beschikbaar te stellen voor een van zijn diensten;
- b) een gebruiker verzoeken of commercieel stimuleren om de datahouder te verzoeken data beschikbaar te stellen aan een van zijn diensten overeenkomstig lid 1 van dit artikel;
- c) van een gebruiker data ontvangen die de gebruiker heeft verkregen naar aanleiding van een verzoek uit hoofde van artikel 4, lid 1.

3. Van de gebruiker of **de data-ontvanger** wordt geen informatie verlangd die verder gaat dan wat nodig is om de gebruiker of **de data-ontvanger** als zodanig te verifiëren overeenkomstig lid 1. **Datahouders bewaren** geen informatie over de toegang van de **data-ontvanger** tot de gevraagde data die verder gaat dan nodig is voor de goede

uitvoering van het toegangsverzoek van de *data-ontvanger* en voor de beveiliging en het onderhoud van de data-infrastructuur.

4. De *ontvanger van data* zet geen dwangmiddelen in en maakt geen misbruik van **█** leemten in de technische infrastructuur van een datahouder die bedoeld is om de data te beschermen, teneinde toegang tot data te verkrijgen.
5. De datahouder gebruikt geen niet-persoonsgebonden data die zijn *verkregen, verzameld of* gegenereerd door het gebruik van het product of de gerelateerde dienst om inzicht te verkrijgen in de economische situatie, activa en productiemethoden van of gebruik door de derde partij die de commerciële positie van de derde partij op de markten waarop de derde actief is, zouden kunnen ondermijnen, tenzij de derde partij *uitdrukkelijk* met dat gebruik heeft ingestemd en de technische mogelijkheid heeft om die toestemming te allen tijde *gemakkelijk* in te trekken.
6. Wanneer *een betrokkene niet* de gebruiker *is die om toegang verzoekt*, worden persoonsgegevens die door *zijn* gebruik van een product of een gerelateerde dienst zijn *verkregen, verzameld of* gegenereerd, *en data die zijn afgeleid en herleid van dat gebruik*, door de datahouder alleen ter beschikking gesteld *van de derde partij* indien er een geldige rechtsgrondslag bestaat uit hoofde van artikel 6 **█** van Verordening (EU) 2016/679 en, in voorkomend geval, indien aan de voorwaarden van artikel 9 van Verordening (EU) 2016/679 *en artikel 5, lid 3, van Richtlijn 2002/58/EG* is voldaan.
7. Het verzuim van de datahouder en de derde partij om regelingen voor het doorgeven van de data overeen te komen belemmert, belet of verstoort de uitoefening van de rechten van de betrokkene uit hoofde van Verordening (EU) 2016/679 en met name het recht op overdraagbaarheid van data uit hoofde van artikel 20 van die verordening niet.
8. Bedrijfsgeheimen worden alleen bekendgemaakt aan derde partijen voor zover deze strikt noodzakelijk zijn om het tussen de gebruiker en de derde partij overeengekomen doel *van het verzoek* te verwezenlijken en voor zover alle tussen de datahouder *of de houder van het bedrijfsgeheim als deze niet tevens de datahouder is* en de derde partij overeengekomen specifieke noodzakelijke maatregelen *vóór de bekendmaking* door de derde partij worden genomen om de vertrouwelijkheid van het bedrijfsgeheim te waarborgen. In dat geval *geeft de datahouder of de houder van het bedrijfsgeheim aan welke* data als bedrijfsgeheimen *worden beschermd en vermeldt hij de technische*

en organisatorische maatregelen ter bescherming van de vertrouwelijkheid ervan, alsook de bepalingen inzake aansprakelijkheid. Deze technische en organisatorische maatregelen worden gespecificeerd in de overeenkomst tussen de datahouder of de houder van het bedrijfsgeheim en de derde partij, met inbegrip van, in voorkomend geval, modelcontractvoorwaarden, strikte toegangsprotocollen, vertrouwelijke overeenkomsten, technische normen en de toepassing van gedragscodes. In gevallen waarin de derde partij deze maatregelen niet uitvoert of de vertrouwelijkheid van bedrijfsgeheimen ondermijnt, kan de datahouder het delen van data die als bedrijfsgeheimen zijn aangemerkt, opschorten. In dergelijke gevallen deelt de datahouder de datacoördinator van de lidstaat waar de datahouder is gevestigd, als bedoeld in artikel 31 van deze verordening, onverwijld mee dat hij het delen van data heeft opgeschort, waarbij hij aangeeft welke maatregelen niet zijn uitgevoerd of van welke bedrijfsgeheimen de vertrouwelijkheid is ondermijnd. Wanneer de derde partij het besluit van de datahouder tot opschorting van het delen van data wil aanvechten, beslist de datacoördinator binnen een redelijke termijn of het delen van data al dan niet wordt hervat en indien dat het geval is, geeft hij aan onder welke voorwaarden.

9. Het in lid 1 bedoelde recht doet geen afbreuk aan *de rechten van andere betrokkenen krachtens de toepasselijke wetgeving inzake gegevensbescherming.*

Artikel 6

Verplichtingen van *ontvangers van data* die op verzoek van de gebruiker data ontvangen

1. Een *ontvanger van data* verwerkt **■** hem overeenkomstig artikel 5 ter beschikking gestelde data uitsluitend voor de doeleinden en onder de voorwaarden die met de gebruiker zijn overeengekomen, *en indien aan alle voorwaarden en voorschriften van de toepasselijke wetgeving inzake gegevensbescherming is voldaan, met name indien er een geldige rechtsgrondslag bestaat uit hoofde van artikel 6, lid 1, van Verordening (EU) 2016/679 en, in voorkomend geval, indien aan de voorwaarden van artikel 9 van Verordening (EU) 2016/679 en artikel 5, lid 3, van Richtlijn 2002/58/EG is voldaan*, en met inachtneming van de rechten van de betrokkene wat persoonsgegevens betreft. *De ontvanger van data* wist de data wanneer zij niet langer noodzakelijk zijn voor het overeengekomen doel, *tenzij anders met de gebruiker overeengekomen.*

2. De *ontvanger van data*:

- a) *maakt de uitoefening van rechten of het maken van keuzes door gebruikers niet onnodig moeilijk, bijvoorbeeld door gebruikers op niet-neutrale wijze keuzemogelijkheden aan te bieden, en dwingt, misleidt of manipuleert de gebruiker op geen enkele wijze, of door de autonomie, besluitvorming of keuzes van de gebruiker te ondermijnen, onder meer met behulp van een digitale interface met de gebruiker of een deel daarvan, met inbegrip van de structuur, het ontwerp, de werking of de gebruikswijze van die interface;*
 - b) *gebruikt de ontvangen data niet voor de profilering van natuurlijke personen in de zin van artikel 4, punt 4, van Verordening (EU) 2016/679 op andere wijze dan in overeenstemming met die verordening;*
 - c) *stelt de ontvangen data niet ter beschikking van een andere derde partij zonder de gebruiker hiervan op duidelijke en eenvoudig toegankelijke wijze in kennis te stellen of zonder de gebruiker om diens uitdrukkelijke contractuele toestemming te verzoeken;*
 - d) *stelt de ontvangen data niet beschikbaar aan een onderneming die kernplatformdiensten aanbiedt en die voor een of meer van dergelijke diensten als poortwachter is aangewezen overeenkomstig artikel 3 van Verordening (EU) 2022/1925 (verordening digitale markten);*
 - e) *gebruikt de ontvangen data niet om een product te ontwikkelen dat concurreert met het product waaruit de ontvangen data afkomstig zijn en deelt de data niet voor dat doel met een andere derde partij; de ontvanger van data gebruikt evenmin niet-persoonsgebonden data die zijn gegenereerd door het gebruik van het product of de gerelateerde dienst om inzicht te verkrijgen in de economische situatie, activa en productiemethoden van of gebruik door de datahouder die de commerciële positie van de datahouder op de markten waarop de datahouder actief is, kunnen ondermijnen;*
- e bis) gebruikt de ontvangen data niet op een wijze die negatieve gevolgen heeft voor de veiligheid van het product of de gerelateerde dienst(en);*
- e ter) negeert, waar van toepassing, de specifieke maatregelen die overeenkomstig artikel 5, lid 8, van deze verordening met de datahouder of de houder van het*

bedrijfsgeheim zijn overeengekomen, niet en schendt de vertrouwelijkheid van bedrijfsgeheimen niet;

e quater) gebruikt de data niet om gevoelige informatie in verband met de bescherming van kritieke infrastructuur in de zin van artikel 2, punt d), van Richtlijn 2008/114/EG te verstoren.

■

2 bis. *De derde partij is verantwoordelijk voor de beveiliging en bescherming van de data die zij van de datahouder ontvangt.*

Artikel 7

Reikwijdte van de verplichtingen tot het delen van data tussen bedrijven en consumenten en tussen bedrijven onderling

1. De verplichtingen van dit hoofdstuk zijn niet van toepassing op ■ ondernemingen die micro- of kleine ondernemingen zijn in de zin van artikel 2 van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG, mits die ondernemingen geen partnerondernemingen of verbonden ondernemingen in de zin van artikel 3 van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG hebben die niet als micro- of kleine onderneming worden aangemerkt, *en de micro- of kleine ondernemingen niet in onderaanneming een product vervaardigen of ontwerpen of een gerelateerde dienst verlenen.*
2. Wanneer in deze verordening wordt verwezen naar producten of gerelateerde diensten, wordt die verwijzing ook geacht virtuele assistenten te omvatten, voor zover deze worden gebruikt om toegang te krijgen tot of controle uit te oefenen op een product of gerelateerde dienst.

HOOFDSTUK III

VERPLICHTINGEN VOOR DATAHOUDERS DIE WETTELIJK VERPLICHT ZIJN OM DATA BESCHIKBAAR TE STELLEN

Artikel 8

Voorwaarden waaronder datahouders data ter beschikking stellen aan ontvangers van data

1. Wanneer een datahouder verplicht is data aan een ontvanger van data beschikbaar te stellen op grond van artikel 5 of krachtens andere EU-wetgeving of nationale wetgeving tot uitvoering van het EU-recht, **komt hij, indien van toepassing, met de ontvanger van data tot een akkoord over de modaliteiten voor het ter beschikking stellen van de data, en** doet hij dit onder eerlijke, redelijke en niet-discriminerende voorwaarden en op transparante wijze overeenkomstig de bepalingen van dit hoofdstuk en hoofdstuk IV.
2. **■** Een contractuele bepaling betreffende de toegang tot en het gebruik van de data of de aansprakelijkheid en rechtsmiddelen voor de inbreuk op of de beëindiging van datagerelateerde verplichtingen is niet bindend indien zij voldoet aan de voorwaarden van artikel 13 of indien zij de toepassing uitsluit van, afwijkt van of de gevolgen wijzigt van de rechten van de gebruiker uit hoofde van hoofdstuk II.
3. Een datahouder maakt **met betrekking tot de modaliteiten van de uitwisseling van de data** bij het beschikbaar stellen van data geen onderscheid tussen vergelijkbare categorieën ontvangers van data, met inbegrip van partnerondernemingen of verbonden ondernemingen, zoals gedefinieerd in artikel 3 van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG, van de datahouder. Wanneer een ontvanger van data **een redelijk vermoeden heeft** dat de voorwaarden voor het beschikbaar stellen van de data discriminerend zijn, **doet de datahouder de data-ontvanger onverwijld informatie toekomen waaruit blijkt** dat er geen sprake is van discriminatie.
-
5. Van houders en ontvangers van data wordt niet verlangd dat zij informatie verstrekken die verder gaat dan wat nodig is om na te gaan of wordt voldaan aan de contractuele voorwaarden die zijn overeengekomen voor het beschikbaar stellen van data, of aan hun verplichtingen uit hoofde van deze verordening of andere toepasselijke EU-wetgeving of nationale wetgeving tot uitvoering van het EU-recht.
- 5 bis. Datahouders en ontvangers van data nemen alle nodige juridische, organisatorische en technische maatregelen om de cyberbeveiliging en de integriteit bij het doorgeven van data te waarborgen.**
6. Tenzij anders bepaald in het EU-recht, met inbegrip van **artikel 4, lid 3, artikel 5, lid 8, en** artikel 6 van deze verordening, of in nationale wetgeving tot omzetting van het EU-recht, leidt een verplichting om data ter beschikking te stellen aan een ontvanger

van data niet tot een verplichting tot de openbaarmaking van bedrijfsgeheimen in de zin van Richtlijn (EU) 2016/943.

Artikel 9

Vergoeding voor het beschikbaar stellen van data

1. Elke vergoeding die tussen een houder en een ontvanger van data is overeengekomen voor het beschikbaar stellen van data *in relaties tussen bedrijven onderling*, dient *niet-discriminerend* en redelijk te zijn. *Het is een datahouder, ontvanger van data of een derde partij niet toegestaan direct dan wel indirect van consumenten of betrokkenen een vergoeding te verlangen of consumenten of betrokkenen kosten in rekening te brengen voor het delen of toegankelijk maken van data.*
2. Wanneer de ontvanger van de data *een onderzoeksorganisatie zonder winstoogmerk is of een kmo* in de zin van artikel 2 van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG, *mits die ondernemingen geen partnerondernemingen of verbonden ondernemingen in de zin van artikel 3 van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG hebben en niet aangemerkt worden als kmo*, mag de overeengekomen vergoeding niet hoger zijn dan de kosten die rechtstreeks verband houden met het beschikbaar stellen van de data aan de ontvanger van de data en die aan het verzoek zijn toe te schrijven. Artikel 8, lid 3, is van overeenkomstige toepassing. *In het geval van een kmo informeert de datahouder actief over de verplichting tot het vertrekken van data, bij voorkeur op basis van een op kosten gebaseerd model.*
- 2 bis. De Commissie ontwikkelt richtsnoeren voor de vaststelling van criteria voor kostencategorieën in verband met de beschikbaarstelling van data, die de basis vormen voor de toekenning van compensatie overeenkomstig lid 1.*
3. Dit artikel belet niet dat andere EU-wetgeving of nationale wetgeving tot uitvoering van het EU-recht een vergoeding voor het beschikbaar stellen van data uitsluit of voorziet in een lagere vergoeding.
4. De datahouder verstrekt de ontvanger van data voldoende gedetailleerde informatie over de grondslag voor de berekening van de vergoeding, zodat de ontvanger van de data kan nagaan of aan de vereisten van lid 1 en, indien van toepassing, lid 2 is voldaan.

Artikel 10

Geschillenbeslechting

1. ***Gebruikers***, houders en ontvangers van data hebben toegang tot overeenkomstig lid 2 van dit artikel gecertificeerde geschillenbeslechtsingsorganen om geschillen te beslechten met betrekking tot ***de nakoming van de verplichting van de datahouder om op verzoek van de gebruiker data ter beschikking te stellen aan de ontvanger van data***, het vaststellen van eerlijke, redelijke en niet-discriminerende voorwaarden voor en transparante wijze van het beschikbaar stellen van data overeenkomstig de artikelen ***8, 9 en 13***.
2. De lidstaat waar het geschillenbeslechtsingsorgaan is gevestigd, certificeert dat orgaan op verzoek van dat orgaan, indien het heeft aangetoond dat het aan alle volgende voorwaarden voldoet:
 - a) het is onpartijdig en onafhankelijk en neemt zijn besluiten volgens een duidelijk en eerlijk reglement van orde;
 - b) het beschikt over de nodige deskundigheid met betrekking tot het vaststellen van eerlijke, redelijke en niet-discriminerende voorwaarden voor en transparante wijze van het beschikbaar stellen van data, zodat het die voorwaarden doeltreffend kan bepalen;
 - c) het is gemakkelijk toegankelijk via elektronische communicatietechnologie;
 - d) het kan snel, doeltreffend en kosteneffectief en in ten minste een van de officiële talen ***van de lidstaat waar het orgaan is gevestigd*** een besluit uitvaardigen.

Indien uiterlijk op [datum van toepassing van de verordening] geen geschillenbeslechtsingsorgaan in een lidstaat is gecertificeerd, richt die lidstaat een geschillenbeslechtsingsorgaan op dat voldoet aan de voorwaarden van de punten a) tot en met d) van dit lid en certificeert dat orgaan.
3. De lidstaten stellen de Commissie in kennis van de overeenkomstig lid 2 gecertificeerde geschillenbeslechtsingsorganen. De Commissie publiceert een lijst van deze organen op een speciale website en houdt deze actueel.
4. De geschillenbeslechtsingsorganen stellen de betrokken partijen in kennis van de vergoedingen of van de mechanismen om de vergoedingen vast te stellen, voordat die partijen om een besluit verzoeken.

5. Geschillenbeslechtsingsorganen weigeren een verzoek om beslechting van een geschil dat al voor een ander geschillenbeslechtsingsorgaan of voor een rechterlijke instantie van een lidstaat is gebracht.
6. De geschillenbeslechtsingsorganen bieden de partijen de mogelijkheid om binnen een redelijke termijn hun standpunt over aangelegenheden die zij bij die instanties aanhangig hebben gemaakt, kenbaar te maken. In dat verband verstrekken de geschillenbeslechtsingsorganen deze partijen de opmerkingen van de andere partij en eventuele deskundigenverklaringen. De organen bieden de partijen de mogelijkheid op deze opmerkingen en verklaringen te reageren.
7. De geschillenbeslechtsingsorganen nemen hun besluit uiterlijk 90 dagen nadat het verzoek om een besluit is ingediend. Deze besluiten worden schriftelijk of op een duurzame drager opgesteld en worden met een motivering gestaafd.
- 7 bis. *De geschillenbeslechtsingsorganen maken jaarlijkse activiteitenverslagen openbaar. Elk jaarverslag bevat met name de volgende informatie:***
 - a) het aantal voorgelegde geschillen;***
 - b) een opsomming van de uitkomsten van die geschillen;***
 - c) de gemiddelde tijd die nodig was voor het beslechten van de geschillen;***
 - d) de meest voorkomende redenen die hebben geleid tot geschillen tussen de partijen.***
- 7 ter. *Om de uitwisseling van informatie en beste praktijken te vergemakkelijken, kan het publieke geschillenbeslechtsingsorgaan besluiten tevens aanbevelingen te doen over de wijze waarop dergelijke problemen kunnen worden voorkomen of opgelost.***
8. Het besluit van het geschillenbeslechtsingsorgaan is alleen bindend voor de partijen indien de partijen vóór aanvang van de geschillenbeslechtsingsprocedure uitdrukkelijk hebben ingestemd met het bindende karakter ervan.
9. Dit artikel doet geen afbreuk aan het recht van de partijen om een doeltreffende voorziening in rechte in te stellen bij een rechterlijke instantie van een lidstaat.

Artikel 11

Technische beschermingsmaatregelen en bepalingen inzake ongeoorloofd gebruik of ongeoorloofde openbaarmaking van data

1. De datahouder kan passende technische beschermingsmaatregelen treffen, zoals slimme contracten *en encryptie*, om ongeoorloofde *openbaarmaking van en* toegang tot de data, *waaronder metadata*, te voorkomen en de naleving van de artikelen 4, 5, 6, 8, 9 en 10, en van de overeengekomen contractuele voorwaarden voor het beschikbaar stellen van data te waarborgen. Dergelijke technische beschermingsmaatregelen worden niet gebruikt *om onderscheid te maken tussen ontvangers van data of* als middel om het recht van de gebruiker te belemmeren om op doeltreffende wijze *een kopie te verkrijgen, data op te vragen of te gebruiken of toegang tot data te verkrijgen of* data aan derde partijen te verstrekken overeenkomstig artikel 5 of enig recht van een derde partij uit hoofde van het EU-recht of nationale wetgeving tot uitvoering van het EU-recht als bedoeld in artikel 8, lid 1. *Wanneer een gebruiker of datahouder tastbaar relevant bewijsmateriaal verstrekt voor onrechtmatig gebruik of ongeoorloofde verstrekking aan een derde partij door de ontvanger van de data, verstrekt de ontvanger van de data op verzoek van de gebruiker of datahouder informatie over de wijze waarop de data zijn gebruikt of met wie de data zijn gedeeld.*
2. *Indien* een ontvanger van data ■ met het oog op het verkrijgen van data ■ valse informatie aan de datahouder heeft verstrekt, bedrieglijke of dwingende middelen heeft ingezet of kennelijke leemten in de technische infrastructuur van de datahouder ter bescherming van de data heeft misbruikt, de data die ter beschikking zijn gesteld heeft gebruikt voor ongeoorloofde doeleinden, *waaronder de ontwikkeling van een concurrerend product in de zin van artikel 6, lid 2, punt e)*, of ■ data *onrechtmatig* aan een andere partij heeft verstrekt, *is de ontvanger van data aansprakelijk voor de schade die de andere partij door misbruik of openbaarmaking van dergelijke data is berokkend, en voldoet de ontvanger van data onverwijld aan het verzoek van de datahouder of de houder van het bedrijfsgeheim, als deze niet tevens de datahouder is, om:*
 - a) de ■ beschikbaar gestelde data en kopieën daarvan *te wissen*;
 - b) een einde *te* maken aan het produceren, aanbieden, in de handel brengen of gebruiken van goederen, afgeleide data of diensten die zijn geproduceerd op basis van de via die data verkregen kennis, of aan het invoeren, uitvoeren of opslaan van inbreukmakende goederen voor die doeleinden, en inbreukmakende goederen *te* vernietigen;

b bis) de gebruiker in kennis te stellen van het ongeoorloofde gebruik of de ongeoorloofde openbaarmaking van de data en van de maatregelen die zijn genomen om een einde te maken aan het ongeoorloofde gebruik of de ongeoorloofde openbaarmaking van de data;

b ter) de datahouder in kennis te stellen van de openbaarmaking van die data.

2 bis. *Wanneer de ontvanger van data inbreuk heeft gemaakt op artikel 6, lid 2, punten a) en b), geniet de gebruiker dezelfde voorrechten als datahouders en rusten op de ontvanger van data de verplichtingen als genoemd in lid 2.*

Artikel 12

Reikwijdte van de verplichtingen voor datahouders die wettelijk verplicht zijn om data beschikbaar te stellen

1. Dit hoofdstuk is van toepassing wanneer een datahouder krachtens artikel 5 of krachtens het EU-recht of krachtens nationale wetgeving tot uitvoering van het EU-recht verplicht is data ter beschikking te stellen aan een ontvanger van data.
2. Contractuele voorwaarden in een overeenkomst inzake het delen van data die, ten nadele van een partij of, in voorkomend geval, ten nadele van de gebruiker, de toepassing van dit hoofdstuk uitsluiten, daarvan afwijken of de gevolgen ervan wijzigen, zijn **ongeldig**.
- 2 bis.** *Contractuele voorwaarden in een overeenkomst inzake het delen van data tussen houders en ontvangers van data die, ten nadele van de betrokkenen, de uitoefening van hun rechten op privacy en gegevensbescherming in het gedrang brengen, daarvan afwijken of de gevolgen ervan wijzigen, zijn ongeldig.*
3. Dit hoofdstuk is alleen van toepassing op verplichtingen om data beschikbaar te stellen uit hoofde van het EU-recht of van nationale wetgeving tot omzetting van het EU-recht, die in werking treden na [datum van toepassing van de verordening].

HOOFDSTUK IV

ONEERLIJKE BEDINGEN MET BETREKKING TOT DE TOEGANG TOT
EN HET GEBRUIK VAN DATA TUSSEN ONDERNEMINGEN

Artikel 13

Oneerlijke contractuele bedingen die eenzijdig worden opgelegd aan een onderneming

1. Een contractueel beding betreffende de toegang tot en het gebruik van data of de aansprakelijkheid en rechtsmiddelen in geval van schending of beëindiging van datagerelateerde verplichtingen die eenzijdig door een onderneming zijn opgelegd aan een *andere* onderneming, is niet bindend voor laatstgenoemde onderneming, *de ontvanger van data of gebruiker* indien deze oneerlijk is.
1 bis. Een contractueel beding wordt niet als oneerlijk beschouwd wanneer het voortvloeit uit het toepasselijke Unierecht.
2. Een contractueel beding is oneerlijk wanneer het beding van dien aard is dat *de partij aan wie het eenzijdig is opgelegd objectief belemmerd wordt in haar vermogen tot bescherming van haar rechtmatige commerciële belang in de betreffende data, of het gebruik ervan sterk afwijkt van de goede handelspraktijken bij de toegang tot en het gebruik van data, en indruist tegen de beginselen van goede trouw en billijke handel, of leidt tot een aanzienlijke verstoring van het evenwicht wat betreft de rechten en verplichtingen van de partijen.*
3. Een contractueel beding is oneerlijk in de zin van dit artikel indien dat beding het volgende tot doel of gevolg heeft:
 - a) de partij die het beding eenzijdig heeft opgelegd, draagt geen of beperkte aansprakelijkheid voor opzettelijke handelingen of grove nalatigheid;
 - b) de partij aan wie het beding eenzijdig is opgelegd, wordt uitgesloten van de rechtsmiddelen waarover deze beschikt in geval van niet-nakoming van contractuele verplichtingen of de partij die het beding eenzijdig heeft opgelegd, draagt geen aansprakelijkheid in geval van niet-nakoming van die verplichtingen;
 - c) de partij die het beding eenzijdig heeft opgelegd beschikt over het exclusieve recht om te bepalen of de verstrekte data in overeenstemming zijn met de overeenkomst of om een bepaling van de overeenkomst uit te leggen.
4. Een contractueel beding wordt geacht oneerlijk te zijn in de zin van dit artikel indien het ertoe strekt of tot gevolg heeft dat:

- a) de rechtsmiddelen in geval van niet-nakoming van contractuele verplichtingen of de aansprakelijkheid in geval van niet-nakoming van die verplichtingen op ongepaste wijze worden beperkt;
- b) de partij die het beding eenzijdig heeft opgelegd, toegang kan krijgen tot en gebruik kan maken van data van de andere overeenkomstsluitende partij op een wijze die de rechtmatige belangen van de andere overeenkomstsluitende partij aanzienlijk schaadt, ***onder meer wanneer die data commercieel gevoelige informatie bevatten of beschermd zijn door bedrijfsgeheimen of door intellectuele-eigendomsrechten, zonder voorafgaande toestemming van de betrokken partijen;***
- c) de partij aan wie het beding eenzijdig is opgelegd, wordt verhinderd de door die partij tijdens de looptijd van de overeenkomst aangeleverde of gegenereerde data te gebruiken, of het gebruik van dergelijke data in die mate wordt beperkt dat die partij niet het recht heeft deze data te gebruiken, te verzamelen, er toegang toe te geven of de waarde van die data op evenredige wijze te exploiteren;

c bis) de keuze van de bevoegde rechtsmacht of de betaling van de kosten in verband met de procedure eenzijdig is opgelegd;

c ter) de partij aan wie het beding eenzijdig is opgelegd, wordt verhinderd om de overeenkomst binnen een redelijke termijn op te zeggen;

- d) de partij aan wie het beding eenzijdig is opgelegd, wordt verhinderd tijdens de looptijd van de overeenkomst of binnen een redelijke termijn na de beëindiging van de overeenkomst een kopie van de door die partij aangeleverde of gegenereerde data te verkrijgen;
- e) ***de partij die het beding eenzijdig heeft opgelegd aanzienlijke wijzigingen kan introduceren ten aanzien van de contractueel vastgelegde te betalen prijs, of wijzigingen kan introduceren ten aanzien van een andere wezenlijke voorwaarde met betrekking tot de data die worden gedeeld, zonder dat de andere partij het recht heeft de overeenkomst op te zeggen, of*** de partij die het beding eenzijdig heeft opgelegd, de overeenkomst met een onredelijk korte termijn kan opzeggen, gelet op de redelijke mogelijkheden van de andere overeenkomstsluitende partij om over te schakelen op een alternatieve en

vergelijkbare dienst en met de financiële schade die door deze beëindiging wordt berokkend, tenzij er gewichtige redenen zijn om dit te doen.

5. Een beding in een overeenkomst wordt geacht eenzijdig te zijn opgelegd in de zin van dit artikel indien het door een van de overeenkomstsluitende partijen is gesteld en de andere partij ondanks een poging om daarover te onderhandelen geen invloed op de inhoud ervan heeft kunnen uitoefenen. De overeenkomstsluitende partij die een contractueel beding heeft gesteld, moet bewijzen dat dit beding niet eenzijdig is opgelegd.
6. Wanneer het oneerlijke beding van de overeenkomst kan worden gescheiden van de overige bedingen van de overeenkomst, blijven die resterende bedingen bindend.
- 6 bis.** *De partij die het betwiste beding in de overeenkomst heeft laten opnemen, kan zich er niet op beroepen dat het beding oneerlijk is.*
7. Dit artikel is niet van toepassing op contractuele bedingen waarin het eigenlijke onderwerp van de overeenkomst wordt omschreven, **en doet geen afbreuk aan het vermogen van de partijen om te onderhandelen over de te betalen prijs** ■ .
8. De partijen bij een overeenkomst als bedoeld in lid 1 sluiten de toepassing van dit artikel niet uit, wijken niet van dit artikel af en wijzigen de gevolgen van dit artikel niet.
- 8 bis.** *Dit artikel is van toepassing op alle nieuwe contracten die worden aangegaan na ... [datum van inwerkingtreding van deze verordening]. Bedrijven krijgen vanaf deze datum drie jaar de tijd om bestaande contractuele verplichtingen die onder deze verordening vallen, te herzien.*
- 8 ter.** *Gezien de snelheid waarmee innovaties op de markten komen, herziet de Commissie de lijst van oneerlijke contractuele bedingen van artikel 13 regelmatig en past zij deze waar nodig aan nieuwe handelspraktijken aan.*

HOOFDSTUK V

DATA BESCHIKBAAR STELLEN AAN OVERHEIDSINSTANTIES EN EU-
INSTELLINGEN, -AGENTSCHAPPEN OF -ORGANEN OP GROND VAN
UITZONDERLIJKE NOODZAAK

Artikel 14

Verplichting om data beschikbaar te stellen op grond van uitzonderlijke noodzaak

1. Een datahouder *die een rechtspersoon is*, stelt op *een gespecificeerd, naar behoren gemotiveerd en in tijd en omvang beperkt* verzoek *niet-persoonsgebonden data die op het moment van het verzoek beschikbaar zijn, waaronder metadata, ter beschikking* aan een overheidsinstantie of een EU-instelling, -agentschap of -orgaan wanneer is aangetoond dat er een uitzonderlijke noodzaak bestaat om de gevraagde data te gebruiken.
 2. Dit hoofdstuk is niet van toepassing op kleine en micro-ondernemingen in de zin van artikel 2 van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG.
- 2 bis. Dit hoofdstuk vormt geen beletsel voor vrijwillige regelingen tussen bedrijven en overheidsinstanties en EU-instellingen, -agentschappen of -organen van de Unie inzake het delen van data met het oog op het verlenen van overheidsdiensten, waaronder in geval van een uitzonderlijke noodzaak, indien hun contracten daarin voorzien.*

Artikel 15

Uitzonderlijke noodzaak om data te gebruiken

Een uitzonderlijke noodzaak om *niet-persoonsgebonden data* te gebruiken in de zin van dit hoofdstuk *is beperkt in tijd en reikwijdte en* wordt geacht te bestaan *in* de volgende omstandigheden:

- a) wanneer de gevraagde data noodzakelijk zijn om te reageren op een algemene noodsituatie;
- b) *in niet-noodsituaties*, wanneer *de overheidsinstantie of de EU-instelling, het EU-agentschap of het EU-orgaan op grond van het Unie- of nationale recht optreedt en specifieke data heeft gesignaleerd die haar/hem niet ter beschikking staan maar die noodzakelijk zijn om een specifieke taak van algemeen belang te vervullen waarin de wet uitdrukkelijk voorziet, zoals het voorkomen of bijdragen aan het herstel van een algemene noodsituatie, en de overheidsinstantie of de EU-instelling, het EU-agentschap of het EU-orgaan niet in staat is geweest dergelijke data op een van de volgende manieren te verkrijgen: via een vrijwillige overeenkomst; door de data op*

de markt aan te kopen of door zich te beroepen op bestaande verplichtingen om data beschikbaar te stellen.

Artikel 15 bis

Centraal punt voor de behandeling van verzoeken van overheidsinstanties

- 1. De overeenkomstig artikel 31 aangewezen datacoördinator is verantwoordelijk voor de coördinatie van de verzoeken uit hoofde van artikel 14, lid 1, van de overheidsinstanties van de betrokken lidstaat, om ervoor te zorgen dat de verzoeken voldoen aan de in dit hoofdstuk vastgestelde eis, en zendt deze door aan de datahouder. De datacoördinator voorkomt dat verschillende overheidsinstanties op hetzelfde grondgebied meerdere verzoeken richten tot dezelfde datahouder.*
- 2. De lidstaten stellen de Commissie regelmatig in kennis van de verzoeken overeenkomstig artikel 14, lid 1.*
- 3. Wanneer overheidsinstanties of EU-instellingen, -agentschappen of -organen van de Unie data van dezelfde datahouder in meer dan één lidstaat verlangen op grond van een uitzonderlijke noodzaak overeenkomstig artikel 14, lid 1, werken de bevoegde autoriteiten van de lidstaten overeenkomstig artikel 22 samen om hun verzoeken te coördineren wanneer dit nodig is om de administratieve lasten voor de datahouders tot een minimum te beperken.*
- 4. De Commissie ontwikkelt een modelformulier voor verzoeken overeenkomstig artikel 17.*

Artikel 16

Verband met andere verplichtingen om data beschikbaar te stellen aan overheidsinstanties en EU-instellingen, -agentschappen en -organen

1. Dit hoofdstuk doet geen afbreuk aan de in het EU-recht of het nationale recht vastgestelde verplichtingen met betrekking tot rapportage, het voldoen aan informatieverzoeken of het aantonen of verifiëren van de naleving van wettelijke verplichtingen.

2. **■** Dit hoofdstuk *is niet van toepassing op* overheidsinstanties en EU-instellingen, -agentschappen en -organen *die* activiteiten *uitvoeren* met het oog op het voorkomen, onderzoeken, opsporen en vervolgen van strafrechtelijke of administratieve inbreuken of de tenuitvoerlegging van straffen, *noch op* de douane- of belastingadministratie. Dit hoofdstuk doet geen afbreuk aan het toepasselijke EU-recht en het toepasselijke nationale recht inzake het voorkomen, onderzoeken, opsporen en vervolgen van strafrechtelijke of administratieve inbreuken of de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke of administratieve sancties, of inzake de douane- of belastingadministratie.
- 2 bis. Ondernemingen die onder het toepassingsgebied van dit hoofdstuk vallen, informeren hun gebruikers erover dat data in geval van uitzonderlijke omstandigheden mogelijk gedeeld worden.*

Artikel 17

Verzoeken om data beschikbaar te stellen

1. Wanneer overheidsinstanties of EU-instellingen, -agentschappen of -organen overeenkomstig artikel 14, lid 1, *een verzoek* om data *indienen*:
- a) *verzoeken zij data binnen het kader van hun bevoegdheden en* specificeren zij welke *datasets* vereist zijn;
 - b) tonen zij aan dat het verzoek om data wordt gedaan op grond van een uitzonderlijke noodzaak *en in overeenstemming is met de in artikel 15 bedoelde voorwaarden*;
 - c) lichten zij het doel van het verzoek, het beoogde gebruik van de gevraagde data en de duur van dat gebruik toe;
- c bis) geven zij indien mogelijk aan wanneer de data naar verwachting zullen worden gewist door alle partijen die er toegang toe hebben;*
- c ter) onderbouwen zij de keuze van de datahouder tot wie het verzoek zich richt;*
- c quater) vermelden zij de andere overheidsinstanties, EU-instellingen, -agentschappen of -organen en derde partijen waarmee de verkregen data naar verwachting worden gedeeld;*

c quinquies) maken zij de identiteit bekend van de derde partij als bedoeld in lid 4 van dit artikel en in artikel 21 van deze verordening;

c sexies) passen zij alle relevante ICT-beveiligingsmaatregelen met betrekking tot de overdracht en opslag van data toe;

d) vermelden zij de rechtsgrondslag voor het opvragen van de data;

d bis) geven zij aan welke geografische grenzen gelden voor het verzoek om data;

e) specificeren zij binnen welke termijn de data beschikbaar moeten worden gesteld **en** binnen welke termijn de datahouder de overheidsinstantie, de EU-instelling, het EU-agentschap of het EU-orgaan kan verzoeken het verzoek te wijzigen of in te trekken;

e bis) geven zij een verklaring af ter bevestiging van de rechtmatige en veilige omgang met de data waarom is verzocht en ter bevestiging van de vertrouwelijke behandeling van bedrijfsgeheimen;

e ter) waarborgen zij dat de datahouder door de beschikbaarstelling van de data niet in een situatie komt die in strijd is met het Unie- of het nationale recht of aansprakelijk wordt voor inbreuken of schade als gevolg van de toegang tot de data waarom deze overheidsinstanties of EU-instellingen, -agentschappen of -organen hebben verzocht.

2. Een verzoek om data op grond van lid 1 van dit artikel:

a) wordt **schriftelijk ingediend en** uitgedrukt in duidelijke, beknopte en eenvoudige taal die voor de datahouder begrijpelijk is;

a bis) wordt ingediend via de bevoegde autoriteit;

a ter) vermeldt specifiek om welk soort data het gaat en komt overeen met de data die de datahouder ten tijde van het verzoek beschikbaar heeft;

b) **wordt onderbouwd en** staat in verhouding tot de uitzonderlijke noodzaak, wat betreft de mate van detail en het volume van de gevraagde data en de frequentie van de toegang tot de gevraagde data;

c) eerbiedigt de legitieme doelstellingen van de datahouder, rekening houdend met de bescherming van bedrijfsgeheimen en de kosten en inspanningen die nodig zijn om de data beschikbaar te stellen; bevat in voorkomend geval de

maatregelen die op grond van artikel 19, lid 2, moeten worden getroffen om de vertrouwelijkheid van bedrijfsgeheimen te waarborgen, onder meer door zo nodig gebruik te maken van modelcontractvoorwaarden, technische normen en gedragscodes;

- d) heeft ***uitsluitend*** betrekking op niet-persoonsgebonden data;
- e) stelt de datahouder in kennis van de sancties die overeenkomstig artikel 33 door een in artikel 31 bedoelde ***datacoördinator*** worden opgelegd in geval van niet-naleving van het verzoek;
- f) wordt ***toegezonden aan de in artikel 31 bedoelde datacoördinator, die het verzoek*** onverwijld online beschikbaar ***stelt*** voor het publiek. ***Indien de datahouder de gevraagde data reeds heeft verstrekt in antwoord op een eerder met hetzelfde doel ingediend verzoek van een andere overheidsinstantie of EU-instelling of een ander EU-agentschap of -orgaan, kan de datacoördinator de overheidsinstantie of EU-instelling, het EU-agentschap of het EU-orgaan hiervan in kennis stellen.***

3. Een overheidsinstantie of een EU-instelling, -agentschap of -orgaan stelt de op grond van dit hoofdstuk verkregen data niet beschikbaar voor hergebruik in de zin van Richtlijn (EU) 2019/1024 ***en Verordening (EU) 2022/868***. Richtlijn (EU) 2019/1024 ***en Verordening (EU) 2022/868*** zijn niet van toepassing op de data die overheidsinstanties op grond van dit hoofdstuk hebben verkregen.

4. Lid 3 belet een overheidsinstantie of een EU-instelling, -agentschap of -orgaan niet om op grond van dit hoofdstuk verkregen data uit te wisselen met een andere overheidsinstantie of een EU-instelling, -agentschap of -orgaan, ***die/dat overeenkomstig lid 1, punt c quater, vermeld wordt in het verzoek***, met het oog op de vervulling van de taken in artikel 15, of om de data beschikbaar te stellen aan een derde partij in gevallen waarin het door middel van een openbaar beschikbare overeenkomst technische inspecties of andere taken aan die derde partij heeft uitbesteed. ***De derde partij wordt er contractueel toe gebonden de data niet voor andere doeleinden te gebruiken en deze niet met andere derde partijen te delen. Wanneer een overheidsinstantie of EU-instelling, -agentschap of -orgaan op grond van dit lid data verstrekt of beschikbaar stelt, stelt zij/het de datahouder van wie de data zijn ontvangen daarvan onverwijld in kennis. De datahouder heeft het recht om binnen***

vijf werkdagen na die kennisgeving een met redenen omkleed bezwaar in te dienen tegen het doorgeven of beschikbaar stellen van data. Indien het met redenen omklede bezwaar door de overheidsinstantie of de EU-instelling, het EU-agentschap of het EU-orgaan wordt afgewezen, kan de datahouder de zaak voorleggen aan de in artikel 31 bedoelde datacoördinator. De overheidsinstanties en EU-instellingen, -agentschappen of -organen en derde partijen die data ontvangen voldoen aan de verplichtingen van artikel 19 .

De overeenkomstig van dit hoofdstuk verkregen data worden alleen gebruikt voor het in het verzoek vermelde doel. Overheidsinstanties en EU-instellingen, -agentschappen of -organen verbinden derde partijen met wie zij overeenkomstig lid 4 zijn overeengekomen data te delen, er contractueel toe de data niet voor andere doeleinden te gebruiken en deze niet met andere partijen te delen.

Artikel 18

Naleving van verzoeken om data

1. Een datahouder die een verzoek om toegang tot data uit hoofde van dit hoofdstuk ontvangt, stelt de data onverwijld ter beschikking van de verzoekende overheidsinstantie of EU-instelling of het verzoekende EU-agentschap of -orgaan, **rekening houdend met de benodigde tijd en technische, organisatorische en juridische maatregelen.**
2. Onverminderd specifieke noodzaak in verband met de beschikbaarheid van data als omschreven in sectorale wetgeving, kan de datahouder het verzoek afwijzen of verzoeken om wijziging van het verzoek, en dit binnen vijf werkdagen na ontvangst van een verzoek om de data die noodzakelijk zijn om te reageren op een algemene noodsituatie, en binnen **30** werkdagen in andere gevallen van uitzonderlijke noodzaak, om een van de volgende redenen:
 - a) **de datahouder kan op het moment van het verzoek niet over de data beschikken;**
 - a bis) **de voorziene beveiligingsmaatregelen met betrekking tot de overdracht en opslag en ter waarborging van de vertrouwelijkheid van data zijn ontoereikend;**

a ter) er is eerder een soortgelijk verzoek met hetzelfde doel ingediend door een andere overheidsinstantie of EU-instelling of ander EU-agentschap of -orgaan en de datahouder is niet in kennis gesteld van de vernietiging van de data overeenkomstig artikel 19, lid 1, punt c);

b) het verzoek voldoet niet aan de voorwaarden van artikel 17, leden 1 en 2.

■

4. Indien de datahouder besluit het verzoek af te wijzen of te verzoeken het te wijzigen overeenkomstig lid 3, vermeldt hij de identiteit van de overheidsinstantie of de EU-instelling, het EU-agentschap of het EU-orgaan dat of die eerder een verzoek met hetzelfde doel heeft ingediend.
5. Indien persoonsgegevens moeten worden verstrekt om het verzoek om data van een overheidsinstantie of een EU-instelling, -agentschap of -orgaan in te willigen, ***pseudonimiseert*** de datahouder ***de persoonsgegevens die beschikbaar moeten worden gemaakt***.
6. Indien de overheidsinstantie of de EU-instelling, het EU-agentschap of het EU-orgaan de weigering van een datahouder om de gevraagde data te verstrekken of diens verzoek tot wijziging van het verzoek wil aanvechten, of indien de datahouder het verzoek wenst aan te vechten, wordt de zaak voorgelegd aan de in artikel 31 bedoelde ***datacoördinator, onverminderd het recht om een geschil voor te leggen aan een civiele of administratieve rechtbank, overeenkomstig het EU-recht of het nationale recht***.

Artikel 19

Verplichtingen van overheidsinstanties en EU-instellingen, -agentschappen en -organen

1. Overheidsinstanties of EU-instellingen, -agentschappen of -organen die op grond van een verzoek uit hoofde van artikel 14 data hebben ontvangen ***en bureaus voor de statistiek of onderzoeksorganisaties die op grond van een verzoek uit hoofde van artikel 21, lid 1, data hebben ontvangen:***

■

b) treffen, voor zover de verwerking van persoonsgegevens noodzakelijk is, technische en organisatorische maatregelen die de rechten en vrijheden van de

betrokkenen waarborgen, *garanderen een hoog beveiligingsniveau en verhinderen de ongeoorloofde openbaarmaking van gegevens;*

b bis) geven uitvoering aan de technische en organisatorische maatregelen die nodig zijn ter beheersing van cyberbeveiligingsrisico's die van invloed kunnen zijn op de vertrouwelijkheid, integriteit of beschikbaarheid van de gevraagde data;

b ter) stellen de datahouder van wie de gegevens zijn ontvangen in kennis van elk cyberincident dat de vertrouwelijkheid, integriteit of beschikbaarheid van de ontvangen gegevens aantast, en doen dit zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk 72 uur nadat zij hebben vastgesteld dat het incident heeft plaatsgevonden, onverminderd de rapportageverplichtingen uit hoofde van Verordening (EU) XXX/XXXX (EUIBAL) en Richtlijn (EU) 2022/2555. Die entiteiten zijn aansprakelijk voor schade als gevolg van een inbreuk op het gebied van cyberbeveiliging indien zij de maatregelen overeenkomstig lid 1, punt b bis), niet hebben genomen;

c) *wissen* de data zodra zij niet langer nodig zijn voor het aangegeven doel en stellen de datahouder er *onverwijld* van in kennis dat de data zijn *gewist*.

1 bis. Het is een overheidsinstantie, EU-instelling, -agentschap of -orgaan of een derde partij die data uit hoofde van dit hoofdstuk ontvangt, niet toegestaan om:

a) de data te gebruiken voor het ontwikkelen van een product of dienst of het verbeteren van een bestaand product of een bestaande dienst dat of die concurreert met het product of de dienst waaruit de ontvangen data afkomstig zijn;

b) de data te gebruiken om inzicht te verkrijgen in de economische situatie, activa en productie- of werkwijzen van de datahouder, of de data voor dat doel met een andere derde partij te delen; of

c) de data met een andere derde partij te delen voor een van die doeleinden.

2. De openbaarmaking van bedrijfsgeheimen ■ aan een overheidsinstantie of een EU-instelling, -agentschap of -orgaan is alleen vereist voor zover dit strikt noodzakelijk is om het doel van *een* verzoek *overeenkomstig artikel 15* te verwezenlijken. In dat geval *geeft de datahouder aan welke data als bedrijfsgeheimen worden beschermd. De* overheidsinstantie of de EU-instelling, het EU-agentschap of het EU-orgaan *neemt*

vooraf alle noodzakelijke en passende technische en organisatorische maatregelen die met de datahouder of met de houder van het bedrijfsgeheim als deze niet dezelfde rechtspersoon is, zijn overeengekomen, om de vertrouwelijkheid van die bedrijfsgeheimen te waarborgen, onder meer door zo nodig gebruik te maken van modelcontractvoorwaarden, technische normen en gedragscodes.

2 bis. Wanneer een overheidsinstantie of een EU-instelling, -agentschap of -orgaan data doorgeeft of beschikbaar stelt aan derde partijen voor de uitvoering van de taken die aan hen zijn uitbesteed als gevolg van de uitbesteding van technische inspecties of andere functies overeenkomstig artikel 17, lid 4, worden door de datahouder aangegeven bedrijfsgeheimen alleen openbaar gemaakt voor zover zij strikt noodzakelijk zijn voor de derde partij om de uitbesteede taken uit te voeren en op voorwaarde dat vooraf alle tussen de datahouder en de derde partij overeengekomen specifieke noodzakelijke maatregelen worden genomen, met inbegrip van technische en organisatorische maatregelen om de vertrouwelijkheid van die bedrijfsgeheimen te bewaren, onder meer door zo nodig gebruik te maken van modelcontractvoorwaarden, technische normen en gedragscodes.

2 ter. In gevallen waarin de overheidsinstantie of een EU-instelling, -agentschap of -orgaan die of dat het verzoek om data heeft ingediend of de derde partij aan wie data ter beschikking werden gesteld overeenkomstig artikel 17, lid 4, deze maatregelen niet uitvoert of de vertrouwelijkheid van de bedrijfsgeheimen ondermijnt, kan de datahouder het delen van data die als bedrijfsgeheimen zijn aangemerkt, opschorten. In dergelijke gevallen deelt de datahouder de datacoördinator van de lidstaat waar de datahouder is gevestigd, als bedoeld in artikel 31 van deze verordening, onverwijld mee dat hij het delen van data heeft opgeschort, waarbij hij aangeeft welke maatregelen niet zijn uitgevoerd of van welke bedrijfsgeheimen de vertrouwelijkheid is ondermijnd. Wanneer de overheidsinstantie, de EU-instelling, het EU-agentschap, het EU-orgaan of de derde partij het besluit van de datahouder om het delen van data op te schorten, wil aanvechten, beslist de datacoördinator binnen een redelijke termijn of het delen van data al dan niet moet worden hervat en indien dat het geval is, geeft hij aan onder welke voorwaarden.

2 quater. Overheidsinstantie en EU-instellingen, -agentschappen en -organen zijn verantwoordelijk voor de beveiliging van de gegevens die zij ontvangen.

2 quinquies. Een overheidsinstantie of een EU-instelling, -agentschap of orgaan stelt de datahouder zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen 48 uur, in kennis van een inbreuk op de beveiliging.

Artikel 20

Compensatie in geval van uitzonderlijke noodzaak

1. Data die beschikbaar worden gesteld met als doel te reageren op een algemene noodsituatie overeenkomstig artikel 15, punt a), worden kosteloos verstrekt, **tenzij in het Unierecht of het nationale recht anders is bepaald. De overheidsinstantie of EU-instelling, het EU-agentschap of het EU-orgaan die of dat data heeft ontvangen vermeldt de herkomst van de data als de datahouder daarom verzoekt.**
 2. **De datahouder heeft recht op een eerlijke vergoeding** ■ voor het beschikbaar stellen van data naar aanleiding van een verzoek overeenkomstig artikel 15, punt b) ■, **en** die vergoeding **dekt ten minste** de technische en organisatorische kosten die zijn gemaakt om aan het verzoek te voldoen, met inbegrip van, **in voorkomend geval**, de kosten van anonimisering en technische aanpassing, vermeerderd met een redelijke marge. Op verzoek van de overheidsinstantie of de EU-instelling of het EU-agentschap of -orgaan die of dat om de data verzoekt, verstrekt de datahouder informatie over de grondslag voor de berekening van de kosten en de redelijke marge.
- 2 bis. Wanneer de overheidsinstantie of EU-instelling of het EU-agentschap of -orgaan de door de datahouder gevraagde vergoeding wenst te betwisten, wordt de zaak voorgelegd aan de in artikel 31 bedoelde datacoördinator van de lidstaat waar de datahouder gevestigd is.**

Artikel 21

Bijdrage van onderzoeksorganisaties of bureaus voor de statistiek in de context van een uitzonderlijke noodzaak

1. Een overheidsinstantie of een EU-instelling, -agentschap of -orgaan heeft het recht uit hoofde van dit hoofdstuk ontvangen data te delen met personen of organisaties met het oog op het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek of analyses die **noodzakelijk zijn ter verwezenlijking van** het doel waarvoor de data werden gevraagd, of aan

nationale bureaus voor de statistiek, *de leden van het Europees Stelsel van centrale banken* en Eurostat voor het opstellen van officiële statistieken.

2. Personen of organisaties die de data overeenkomstig lid 1 ontvangen, handelen *uitsluitend* zonder winstoogmerk of in het kader van een in het EU-recht of het nationale recht van een lidstaat erkende taak van algemeen belang. Hieronder vallen niet organisaties waarop commerciële ondernemingen een *aanzienlijke* invloed uitoefenen of die kunnen leiden tot preferentiële toegang tot de resultaten van het onderzoek.
3. Personen of organisaties die de data overeenkomstig lid 1 ontvangen, voldoen aan de bepalingen van artikel 17, lid 3, en artikel 19.
4. Wanneer een overheidsinstantie of een EU-instelling, -agentschap of -orgaan *voornemens is* data uit hoofde van lid 1 *door te geven* of beschikbaar *te stellen*, stelt deze de datahouder van wie de data zijn ontvangen daarvan in kennis. *Die kennisgeving bevat de volgende informatie: de identiteit en de contactgegevens van de personen of organisaties die de data ontvangen, het doel van het doorgeven of beschikbaar stellen van de data en de periode gedurende welke de data door de ontvangende entiteit zullen worden gebruikt. Binnen vijf werkdagen na de in de eerste alinea van dit lid bedoelde kennisgeving heeft de datahouder het recht een met redenen omkleed bezwaar in te dienen tegen het doorgeven of beschikbaar stellen van data. Indien het bezwaar door de overheidsinstantie of de EU-instelling, het EU-agentschap of het EU-orgaan wordt afgewezen, kan de datahouder het met redenen omklede bezwaar voorleggen aan de in artikel 31 bedoelde datacoördinator.*

Artikel 22

Wederzijdse bijstand en grensoverschrijdende samenwerking

1. Overheidsinstanties of EU-instellingen, -agentschappen of -organen werken samen en staan elkaar bij om dit hoofdstuk op consistente wijze uit te voeren.
2. Alle data die in het kader van de verzochte bijstand worden uitgewisseld en verstrekt overeenkomstig lid 1, worden uitsluitend gebruikt voor het doel waarvoor zij zijn aangevraagd.
3. Wanneer een overheidsinstantie voornemens is data op te vragen van een datahouder die in een andere lidstaat is gevestigd, stelt deze eerst de in artikel 31 bedoelde

datacoördinator van die lidstaat van dat voornemen in kennis. Dit vereiste geldt ook voor verzoeken van EU-instellingen, -agentschappen en -organen. ***Het verzoek wordt beoordeeld door de bevoegde autoriteit van de lidstaat waar de datahouder gevestigd is.***

4. Nadat de *datacoördinator* overeenkomstig lid 3 in kennis is gesteld, adviseert deze de verzoekende overheidsinstantie over de eventuele noodzaak om samen te werken met overheidsinstanties van de lidstaat waar de datahouder gevestigd is, teneinde de administratieve lasten voor de datahouder bij de uitvoering van het verzoek te verlichten. De verzoekende overheidsinstantie houdt rekening met het advies van de *datacoördinator*.

HOOFDSTUK VI

OVERSTAPPEN NAAR ANDERE DATAVERWERKINGSDIENSTEN

Artikel 22 bis

Definities

Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

1. ***“dataverwerkingsdienst”***: een digitale dienst die alomtegenwoordige en on-demand netwerktoegang mogelijk maakt tot een gedeelde pool van configureerbare, schaalbare en elastische computercapaciteit van gecentraliseerde, gedistribueerde of sterk gedistribueerde aard die aan een klant wordt aangeboden en die snel ter beschikking kan worden gesteld en worden vrijgegeven met een minimum aan inspanningen of tussenkomst van een dienstverlener;
2. ***“on-premise”***: een ICT-infrastructuur en computercapaciteit die worden geleased door of eigendom zijn van de klant en zich in zijn eigen datacentrum bevinden en door de klant of een derde partij worden geëxploiteerd;
3. ***“gelijkwaardige dienst”***: een reeks dataverwerkingsdiensten met dezelfde primaire doelstelling en hetzelfde model voor dataverwerkingsdiensten;

4. *“overdraagbaarheid van data door dataverwerkingsdiensten”*: het vermogen van clouddiensten om hun exporteerbare data tussen de dataverwerkingsdiensten van de klant te verplaatsen en aan te passen, ook in verschillende uitvoeringsmodellen;
5. *“overstappen”*: het proces waarbij een klant van dataverwerkingsdiensten overstapt van het gebruik van één dataverwerkingsdienst naar een tweede gelijkwaardige dienst of een andere dienst die door een andere aanbieder van dataverwerkingsdiensten wordt aangeboden, onder meer door de extractie, de overdracht en het uploaden van de data, waarbij de oorspronkelijke aanbieder van de dataverwerkingsdiensten, de klant en de nieuwe aanbieder van dataverwerkingsdiensten betrokken zijn;
6. *“exporteerbare data”*: de input- en outputgegevens, met inbegrip van metadata, die direct of indirect worden gegenereerd, of worden medegegenereerd, door het gebruik door de klant van de dataverwerkingsdienst, met uitzondering van activa of data van de aanbieder van dataverwerkingsdiensten of een derde partij die beschermd zijn op grond van intellectuele-eigendomsrechten of die bedrijfsgeheimen of vertrouwelijke informatie vormen;
7. *“functionele gelijkwaardigheid”*: de mogelijkheid om op basis van de gegevens van de klant weer een minimumniveau van functionaliteit van een dienst in de omgeving van een nieuwe dataverwerkingsdienst te herstellen na het overstapproces, waarbij de nieuwe dienst een vergelijkbaar resultaat oplevert met gebruikmaking van dezelfde input voor gedeelde functionaliteit die in het kader van de contractuele overeenkomst aan de klant wordt geleverd;
8. *“uitstaptarieven”*: de tarieven van data-overdracht die in rekening worden gebracht aan klanten van een aanbieder van dataverwerkingsdiensten om het via het netwerk hun data uit de ICT-infrastructuur van een aanbieder van dataverwerkingsdiensten te extraheren.

Artikel 23

Belemmeringen voor een doeltreffende overstap naar andere aanbieders van dataverwerkingsdiensten wegnemen

1. Aanbieders van dataverwerkingsdiensten nemen, *binnen hun vermogen*, de in de artikelen 24, 24 bis, 24 ter, 25 en 26 bedoelde maatregelen om de klanten *in staat te*

stellen over te stappen naar een andere *gelijkwaardige* dataverwerkingsdienst die door een andere *aanbieder van dataverwerkingsdiensten* wordt verleend *of, in voorkomend geval, gebruik te maken van meerdere aanbieders van dataverwerkingsdiensten tegelijkertijd*. Aanbieders van dataverwerkingsdiensten *werpen* met name *geen* commerciële, technische, contractuele en organisatorische belemmeringen *op en nemen dergelijke* belemmeringen weg ■ die klanten beletten:

- a) na een opzegtermijn van maximaal **60** kalenderdagen de contractuele overeenkomst van de dienst op te zeggen, *tenzij in onderling overleg uitdrukkelijk een alternatieve opzegtermijn tussen de klant en de aanbieder wordt overeengekomen, waarbij beide partijen de inhoud van de contractuele overeenkomst in gelijke mate kunnen beïnvloeden*;
- b) nieuwe contractuele overeenkomsten met een andere aanbieder van dataverwerkingsdiensten voor *gelijkwaardige* diensten te sluiten;
- c) zijn of haar *exporteerbare* data, toepassingen en andere digitale activa aan een andere aanbieder van dataverwerkingsdiensten over te dragen, *of aan een on-premise-ICT-infrastructuur, ook indien zij reeds geprofiteerd hebben van een aanbieding om gratis gebruik te maken van de diensten*;
- d) de functionele gelijkwaardigheid in het gebruik van de *nieuwe* dienst in de IT-omgeving van de verschillende aanbieders van dataverwerkingsdiensten voor *de gelijkwaardige* dienst te *bereiken*, overeenkomstig artikel 26.

2. Lid 1 is alleen van toepassing op belemmeringen die verband houden met de diensten, contractuele overeenkomsten of handelspraktijken van de *oorspronkelijke* aanbieder van *dataverwerkingsdiensten*.

Artikel 24

Contractvoorwaarden betreffende een overstap naar andere aanbieders van dataverwerkingsdiensten

1. De rechten van de klant en de verplichtingen van de aanbieder van een dataverwerkingsdienst met betrekking tot het overstappen naar andere aanbieders van dergelijke diensten *of, indien van toepassing, naar een on-premise-ICT-infrastructuur* worden duidelijk vastgelegd in een schriftelijk contract *dat op een gebruiksvriendelijke manier ter beschikking van de klant wordt gesteld voordat het*

contract wordt ondertekend. Onverminderd Richtlijn (EU) 2019/770 *zorgt de aanbieder van een dataverwerkingsdienst ervoor dat dat contract ten minste het volgende omvat:*

a) bepalingen op grond waarvan de klant, op verzoek, kan overstappen naar een dataverwerkingsdienst die wordt aangeboden door een andere aanbieder van dataverwerkingsdiensten of op grond waarvan de klant alle *exporteerbare* data, toepassingen en digitale activa *onverwijld* kan overdragen naar een *on-premise-ICT-infrastructuur, maar in geen geval na een verplicht vast te stellen* overgangperiode van *ten hoogste 90* kalenderdagen, waarbinnen de aanbieder van dataverwerkingsdiensten:

i) het overstapproces ondersteunt en *vergemakkelijkt voor zover dat redelijk is;*

ii) *met de nodige zorgvuldigheid handelt om de bedrijfscontinuïteit en een hoog niveau van veiligheid van de dienst in stand te houden en, rekening houdend met de voortgang van het overstapproces, zorgt voor zoveel mogelijk continuïteit bij de verlening van de relevante functies of diensten binnen het vermogen van de oorspronkelijke aanbieder van dataverwerkingsdiensten en in overeenstemming met de contractuele verplichtingen;*

ii bis) duidelijke informatie verstrekt over bekende risico's voor de continuïteit van de verlening van de respectieve functies of diensten aan de kant van de aanbieder van dataverwerkingsdiensten.

a bis) een lijst van aanvullende diensten die klanten kunnen verkrijgen om het overstapproces te vergemakkelijken, zoals de toets van het overstapproces;

a ter) een verplichting voor de aanbieder van dataverwerkingsdiensten om ondersteuning te bieden bij de ontwikkeling van de exitstrategie van de klant in het kader van de gecontracteerde diensten, onder meer door alle relevante informatie te verstrekken;

b) een *gedetailleerde* specificatie van alle data- en toepassingscategorieën die tijdens het overstapproces *kunnen worden overgedragen*, waaronder ten minste alle *exporteerbare* data ■ ;

c) een minimumtermijn voor het opvragen van data van ten minste 30 kalenderdagen, beginnend na de beëindiging van de overgangperiode die is overeengekomen tussen de klant en de ***aanbieder van dataverwerkingsdiensten***, overeenkomstig lid 1, punt a), en lid 2;

c bis) een verplichting voor de aanbieder van dataverwerkingsdiensten om alle exporteerbare data van de voormalige klant te verwijderen na het verstrijken van de in lid 1, punt c), van dit artikel genoemde termijn;

2. Wanneer de verplichte overgangperiode als gedefinieerd in lid 1, punten a) en c), van dit artikel technisch niet haalbaar is, stelt de aanbieder van dataverwerkingsdiensten de klant daarvan in kennis binnen ***14*** werkdagen na het overstapverzoek, ***motiveert hij*** de technische onhaalbaarheid ***naar behoren en vermeldt hij*** een alternatieve overgangperiode, die niet langer mag zijn dan ***9*** maanden. Overeenkomstig lid 1 van dit artikel wordt de **■** continuïteit van de dienstverlening gewaarborgd gedurende de gehele alternatieve overgangperiode tegen verlaagde tarieven, als bedoeld in artikel 25, lid 2. ***De klant behoudt het recht om die periode, indien nodig, vóór of tijdens het overstapproces te verlengen.***

Artikel 24 bis

Verplichting om informatie te verstrekken voor aanbieders van dataverwerkingsdiensten van bestemming

De aanbieder van dataverwerkingsdiensten van bestemming verstrekt de klant informatie over beschikbare procedures om over te stappen op en data over te dragen aan de dataverwerkingsdienst wanneer deze een overdrachtsbestemming is, met inbegrip van informatie over beschikbare overdrachtmethoden, formaten, beperkingen en technische beperkingen die bekend zijn bij de aanbieder van de dataverwerkingsdiensten van bestemming.

Artikel 24 ter

Verplichting van goede trouw

Alle betrokken partijen, met inbegrip van aanbieders van dataverwerkingsdiensten van bestemming, werken te goeder trouw samen om het overstapproces doeltreffend te laten

verlopen, de tijdige overdracht van noodzakelijke data mogelijk te maken en de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen.

Artikel 25

Geleidelijke afschaffing van de overstapkosten

1. Vanaf [*de datum van inwerkingtreding van deze verordening*] brengen aanbieders van dataverwerkingsdiensten *klanten die consumenten zijn*, geen kosten in rekening voor het overstapproces.
2. Vanaf [datum X, de datum van inwerkingtreding van *deze verordening*] tot en met [datum X + 3 jaar] kunnen aanbieders van dataverwerkingsdiensten *klanten in de context van relaties tussen ondernemingen* lagere kosten voor het overstapproces opleggen, *met name wat uitstaptarieven betreft*.
- 2 bis.* Vanaf [*drie jaar na de datum van inwerkingtreding van deze verordening*] brengen aanbieders van dataverwerkingsdiensten *geen kosten in rekening voor het overstapproces*.
3. De in lid 2 bedoelde kosten mogen niet hoger zijn dan de kosten van de aanbieder van dataverwerkingsdiensten die rechtstreeks verband houden met het betrokken overstapproces *en houden verband met verplichte handelingen die aanbieders van dataverwerkingsdiensten moeten verrichten in het kader van het overstapproces*.
- 3 bis.* *Standaardvergoedingen voor inschrijving of dienstverlening en kosten voor professionele overstapwerkzaamheden die door de aanbieder van dataverwerkingsdiensten op verzoek van de klant worden verricht om het overstapproces te ondersteunen, worden voor de toepassing van dit artikel niet beschouwd als overstapkosten.*
- 3 ter.* *Alvorens een contractuele overeenkomst met een klant te sluiten, verstrekt de aanbieder van dataverwerkingsdiensten de klant duidelijke informatie over de kosten die aan de klant worden aangerekend voor het overstapproces overeenkomstig lid 2 en over de vergoedingen en kosten als bedoeld in lid 3 bis, en verstrekt hij in voorkomend geval informatie over diensten waarbij overstappen zeer complex of duur is of waarbij overstappen onmogelijk is zonder aanzienlijke verstoring van de data-, applicatie- of dienstenarchitectuur. In voorkomend geval stelt de aanbieder van dataverwerkingsdiensten deze informatie openbaar voor*

klanten beschikbaar op een speciaal daarvoor bedoeld gedeelte van zijn website of op een andere gemakkelijk toegankelijke wijze.

4. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 38 gedelegeerde handelingen vast te stellen teneinde deze verordening aan te vullen met het oog op de invoering van een toezichtmechanisme waarmee de Commissie toezicht kan houden op de door aanbieders van dataverwerkingsdiensten op de markt opgelegde overstaptarieven om ervoor te zorgen dat de in *de leden 1 en 2* van dit artikel beschreven afschaffing *en verlaging* van de overstaptarieven binnen de in *die leden* vastgestelde termijn wordt verwezenlijkt.

Artikel 26

Technische aspecten van een overstap

1. Aanbieders van dataverwerkingsdiensten die betrekking hebben op schaalbare en elastische computermiddelen die beperkt zijn tot infrastructurele elementen zoals servers, netwerken en de virtuele hulpbronnen die nodig zijn voor de exploitatie van de infrastructuur, maar die geen toegang bieden tot de operationele diensten, software en toepassingen die worden opgeslagen, anderszins verwerkt of op die infrastructurele elementen worden ingezet, *nemen binnen hun vermogen redelijke maatregelen om het gemakkelijker te maken* dat de klant, nadat hij of zij overschakelt op een dienst van hetzelfde type die door een andere aanbieder van dataverwerkingsdiensten wordt aangeboden, functionele gelijkwaardigheid *verkrijgt* bij het gebruik van de nieuwe dienst, *op voorwaarde dat de functionele gelijkwaardigheid wordt vastgesteld door de aanbieder van dataverwerkingsdiensten van bestemming. De oorspronkelijke aanbieder van dataverwerkingsdiensten vergemakkelijkt het proces door in capaciteit, adequate informatie, documentatie, technische ondersteuning en zo nodig hulpmiddelen te voorzien.*
2. *Aanbieders van dataverwerkingsdiensten, met inbegrip van* aanbieders van dataverwerkingsdiensten *van bestemming*, stellen open interfaces kosteloos ter beschikking *om overstappen tussen die diensten en de overdraagbaarheid en interoperabiliteit van data te vergemakkelijken. Overeenkomstig lid 1 van dit artikel maken die diensten het ook mogelijk dat een specifieke dienst, indien er geen grote belemmeringen zijn, van de overeenkomst wordt losgekoppeld en beschikbaar wordt gesteld om op interoperabele wijze over te stappen.*

3. **▮** Aanbieders van dataverwerkingsdiensten *zorgen* voor compatibiliteit met open *interoperabiliteits- en overdraagbaarheidsspecificaties* of Europese interoperabiliteitsnormen die zijn vastgesteld overeenkomstig artikel 29, lid 5 **▮** .
- 3 bis. Aanbieders van dataverwerkingsdiensten waarvoor in het in artikel 29, lid 5, bedoelde register een nieuwe open interoperabiliteits- en overdraagbaarheidsspecificatie of Europese norm is gepubliceerd, hebben recht op een overgangperiode van een jaar om de in lid 3 van dit artikel bedoelde verplichting na te komen.*
4. Wanneer de in lid 3 *van dit artikel* bedoelde open *interoperabiliteits- en overdraagbaarheidsspecificaties* of Europese normen voor *de* betrokken *gelijkwaardige* dienst niet bestaan, exporteert de aanbieder van dataverwerkingsdiensten, *indien dat technisch haalbaar is*, op verzoek van de klant alle *exporteerbare data in een gestructureerd, algemeen gebruikt en machineleesbaar formaat zoals aan de klant is aangegeven overeenkomstig de in artikel 24, lid 1, punt a ter), bedoelde exitstrategie, tenzij de klant een ander formaat aanvaardt.*
- 4 bis. Aanbieders van dataverwerkingsdiensten zijn niet verplicht nieuwe technologieën of diensten te ontwikkelen, door eigendomsrechten beschermde of vertrouwelijke gegevens of technologie aan een klant of aan een andere aanbieder van dataverwerkingsdiensten bekend te maken of over te dragen, of de veiligheid en de integriteit van de dienst van de klant of aanbieder in gevaar te brengen.*

Artikel 26 bis

Vrijstellingen voor bepaalde dataverwerkingsdiensten

- 1. De verplichtingen van artikel 23, lid 1, punt d), en de artikelen 25 en 26 zijn niet van toepassing op dataverwerkingsdiensten die op maat zijn gemaakt.*
- 2. De in dit hoofdstuk vastgestelde verplichtingen zijn niet van toepassing op dataverwerkingsdiensten die gratis worden verleend, bij wijze van proef werken of alleen een test- en evaluatiedienst voor zakelijke producten leveren.*

Artikel 26 ter

Geschillenbeslechting

1. *Klanten hebben toegang tot overeenkomstig artikel 10, lid 2, gecertificeerde geschillenbeslechtsorganen om geschillen te beslechten over inbreuken op de rechten van klanten en de verplichtingen van aanbieders van dataverwerkingsdiensten met betrekking tot het overstappen tussen aanbieders van dergelijke diensten. De klant heeft het recht een derde toe te staan zijn rechtsvorderingen namens hem in te stellen.*
2. *Artikel 10, leden 3 tot en met 9, is van toepassing op de beslechting van geschillen tussen klanten en aanbieders van dataverwerkingsdiensten over het overstappen tussen aanbieders van dergelijke diensten.*

HOOFDSTUK VII

INTERNATIONALE CONTEXTEN MET BETREKKING TOT NIET-PERSOONSgebonden DATA

Artikel 27

Internationale toegang en overdracht

1. Aanbieders van dataverwerkingsdiensten nemen alle technische, juridische en organisatorische maatregelen, waaronder contractuele regelingen, om internationale overdracht *en* toegang van de overheid *van derde landen* tot niet-persoonsgebonden data die in de EU zijn opgeslagen, te voorkomen wanneer die doorgifte of toegang in strijd zou zijn met het EU-recht of het nationale recht van de betrokken lidstaat, onverminderd lid 2 of lid 3.
2. Elk besluit of elke rechterlijke uitspraak en elke beslissing van een administratieve autoriteit van een derde land op grond waarvan een verlener van dataverwerkingsdiensten niet-persoonsgebonden data die binnen het toepassingsgebied van deze verordening vallen en in de EU zijn opgeslagen, moet overdragen of er toegang toe moet verlenen, mag alleen op enigerlei wijze worden erkend of afdwingbaar zijn indien het besluit, de uitspraak of de beslissing gebaseerd is op een internationale overeenkomst, zoals een verdrag inzake wederzijdse rechtsbijstand, die van kracht is tussen het verzoekende derde land en de EU of op een dergelijke overeenkomst tussen het verzoekende derde land en een lidstaat.

3. Indien een dergelijke internationale overeenkomst ontbreekt en een aanbieder van dataverwerkingsdiensten de geadresseerde is van een besluit van een rechterlijke instantie of een administratieve autoriteit van een derde land om niet-persoonsgebonden data die binnen het toepassingsgebied van deze verordening vallen en in de EU worden bewaard, over te dragen of er toegang toe te geven en de naleving van een dergelijk besluit de geadresseerde in strijd zou kunnen brengen met het EU-recht of het nationale recht van de betrokken lidstaat, mag de overdracht van die data aan of de toegang tot die data door die autoriteit van het derde land alleen plaatsvinden ***na toetsing door de relevante bevoegde instanties of autoriteiten overeenkomstig deze verordening om te beoordelen of, naast de bepalingen van eventueel relevant Unie- of nationaal recht, aan de volgende voorwaarden is voldaan:***
- a) wanneer het systeem van het derde land voorschrijft dat de redenen voor en de evenredigheid van het besluit worden toegelicht, en dat het vonnis of besluit van de rechtbank, al naargelang het geval, een specifiek karakter heeft, bijvoorbeeld door een voldoende verband te leggen met bepaalde verdachten of inbreuken;
 - b) wanneer het met redenen omklede bezwaar van de geadresseerde wordt getoetst door een bevoegde rechterlijke instantie in het derde land; en
 - c) wanneer in die context de bevoegde rechterlijke instantie die het besluit of vonnis velt of het besluit van een administratieve autoriteit toetst, uit hoofde van het recht van dat land gemachtigd is om rekening te houden met de relevante juridische belangen van de verstrekker van de data die door het EU-recht of het toepasselijke recht van de lidstaat worden beschermd.

De geadresseerde van het besluit kan de ***Commissie, de datacoördinator*** uit hoofde van deze verordening ***of relevante bevoegde instanties of autoriteiten*** om advies vragen om te bepalen of aan deze voorwaarden is voldaan, met name wanneer hij of zij van mening is dat het besluit betrekking kan hebben op ***bedrijfsgeheimen en andere commercieel gevoelige data alsmede op inhoud die wordt beschermd door intellectuele-eigendomsrechten***, of afbreuk kan doen aan de nationale veiligheids- of defensiebelangen van de EU of haar lidstaten. ***Indien de geadresseerde binnen een maand geen antwoord heeft ontvangen of indien de bevoegde autoriteiten in hun advies concluderen dat niet aan de voorwaarden is voldaan, weigert de geadresseerde het verzoek om doorgifte of toegang op die grond.***

Het bij Verordening **(EU) 2022/868** opgerichte **en in artikel 31 bis van deze verordening** bedoelde Europees Comité voor gegevensinnovatie adviseert en assisteert de Commissie bij het opstellen van richtsnoeren voor de beoordeling van de vraag of aan deze voorwaarden is voldaan.

4. Indien aan de voorwaarden van lid 2 of lid 3 is voldaan, verstrekt de aanbieder van dataverwerkingsdiensten de minimaal toegestane hoeveelheid data in antwoord op een verzoek, op basis van een redelijke interpretatie daarvan **door de relevante bevoegde instantie of autoriteit**.
- 4 bis. Indien de aanbieder van gegevensverwerkingsdiensten redenen heeft om aan te nemen dat de doorgifte van of de toegang tot niet-persoonsgebonden data kan leiden tot het risico van heridentificatie van niet-persoonsgebonden of geanonimiseerde data, verzoekt de aanbieder de krachtens de toepasselijke wetgeving inzake gegevensbescherming bevoegde instanties of autoriteiten om toestemming alvorens data door te geven of er toegang toe te verlenen.**
5. De aanbieder van dataverwerkingsdiensten stelt de datahouder in kennis van het bestaan van een verzoek van een administratieve autoriteit in een derde land om toegang tot zijn of haar data te krijgen, alvorens aan dit verzoek te voldoen, behalve in gevallen waarin het verzoek rechtshandavingsdoeleinden dient en zolang dit noodzakelijk is om de doeltreffendheid van de rechtshandavingsactiviteiten te waarborgen.

HOOFDSTUK VIII

INTEROPERABILITEIT

Artikel 28

Essentiële eisen inzake interoperabiliteit **van dataruimten**

1. **Deelnemers aan dataruimten die data of datadiensten aanbieden aan andere deelnemers**, voldoen aan de volgende essentiële eisen om de interoperabiliteit van data, mechanismen en diensten voor data-uitwisseling te vergemakkelijken:
 - a) de inhoud van de dataset, gebruiksbeperkingen, licenties, dataverzamelmethode, datakwaliteit en onzekerheid worden voldoende

beschreven *in een machineleesbaar formaat* om de ontvanger in staat te stellen de data te vinden, te raadplegen en te gebruiken;

- b) de datastructuren, dataformaten, vocabularia, classificatieschema's, taxonomieën en codelijsten worden op een voor het publiek toegankelijke en consistente wijze beschreven;
- c) de technische middelen om toegang te krijgen tot de data, zoals applicatieprogramma-interfaces, en de gebruiksvoorwaarden en de kwaliteit van de dienstverlening worden voldoende beschreven om automatische toegang tot en overdracht van data tussen partijen mogelijk te maken, ook continu of in realtime in een machineleesbaar formaat, *indien dat technisch haalbaar is en de goede werking van het product niet belemmert*;
- d) de middelen om de interoperabiliteit van ■ contracten *voor het delen van data* binnen hun diensten en activiteiten mogelijk te maken.

Deze eisen kunnen een generiek karakter hebben of betrekking hebben op specifieke sectoren, waarbij ten volle rekening wordt gehouden met de samenhang met eisen die voortvloeien uit andere sectorale wetgeving van de EU of de lidstaten.

- 2. De Commissie is bevoegd *om, na raadpleging van het Europees Comité voor gegevensinnovatie overeenkomstig artikel 29 en artikel 30, punten f) en h), van Verordening (EU) 2022/868 en overeenkomstig artikel 38 van deze verordening*, gedelegeerde handelingen tot aanvulling van deze richtlijn vast te stellen door de essentiële eisen in lid 1 *van dit artikel* verder te specificeren.
- 3. *De deelnemers aan dataruimten die data of datadiensten aanbieden aan andere deelnemers aan dataruimten die voldoen aan de geharmoniseerde normen of delen daarvan die onder verwijzing in het Publicatieblad van de Europese Unie zijn bekendgemaakt, worden geacht in overeenstemming te zijn met de in lid 1 ■ bedoelde essentiële eisen, voor zover die normen deze eisen dekken.*
- 3 bis. Deelnemers binnen een bepaalde dataruimte komen overeen volgens welke regels de verantwoordelijkheden met betrekking tot die vereisten tussen de deelnemers worden vastgesteld.*
- 4. De Commissie kan overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1025/2012 een of meer Europese normalisatieorganisaties verzoeken geharmoniseerde normen op

te stellen die voldoen aan de essentiële eisen in lid 1 van dit artikel *en die op een open, transparante, technologie neutrale, door het bedrijfsleven geleide en inclusieve wijze zijn ontwikkeld overeenkomstig hoofdstuk II van Verordening (EU) nr. 1025/2012, in voorkomend geval rekening houdend met bestaande internationale standaarden, goede praktijken, normen, technische specificaties en relevante open-sourcenenormen, alsook met de behoeften van kmo's.*

5. Indien nodig kan de Commissie ■ door middel van uitvoeringshandelingen gemeenschappelijke specificaties *vaststellen* wanneer er geen geharmoniseerde normen als bedoeld in lid 4 van dit artikel bestaan of indien zij van oordeel is dat de relevante geharmoniseerde normen ontoereikend zijn om de conformiteit met de essentiële eisen in lid 1 van dit artikel te waarborgen ■. *Alvorens die uitvoeringshandelingen vast te stellen, wint de Commissie advies in bij en houdt zij rekening met de relevante standpunten van het Europees Comité voor gegevensinnovatie als bedoeld in artikel 30, punt f), van Verordening (EU) 2022/868, en die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 39, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.*
6. De Commissie kan *overeenkomstig artikel 30, punt h), van Verordening (EU) 868/2022 door het Europees Comité voor gegevensinnovatie voorgestelde* richtsnoeren aannemen waarin interoperabiliteitsspecificaties voor de werking van gemeenschappelijke Europese dataruimten worden vastgesteld, zoals architectuurmodellen en technische normen tot uitvoering van wettelijke voorschriften en regelingen tussen partijen die de uitwisseling van data bevorderen, bijvoorbeeld met betrekking tot het recht op toegang en technische vertaling van instemming of toestemming.

Artikel 29

Interoperabiliteit *en overdraagbaarheid* voor dataverwerkingsdiensten

1. Open *interoperabiliteits- en overdraagbaarheidsspecificaties* en Europese normen voor de interoperabiliteit en overdraagbaarheid van dataverwerkingsdiensten voldoen aan het volgende:

- a) **voor zover technisch haalbaar zijn** zij **■** wat betreft prestaties gericht op het bereiken van interoperabiliteit **en overdraagbaarheid** tussen verschillende dataverwerkingsdiensten die **gelijkwaardige diensten** bestrijken;
- b) zij verbeteren de overdraagbaarheid van digitale activa tussen verschillende dataverwerkingsdiensten die **gelijkwaardige diensten** bestrijken;
- c) zij **faciliteren**, voor zover technisch haalbaar, de functionele gelijkwaardigheid tussen **de in artikel 1, lid 26, bedoelde** dataverwerkingsdiensten die **gelijkwaardige diensten** bestrijken;

c bis) zij hebben geen negatieve gevolgen voor de veiligheid en integriteit van diensten en data;

c ter) zij zijn zodanig ontworpen dat zij technische vooruitgang en de opnemings van nieuwe functies en innovatie in dataverwerkingsdiensten mogelijk maken.

2. Open **interoperabiliteits- en overdraagbaarheidsspecificaties** en Europese normen voor de interoperabiliteit **en overdraagbaarheid** van dataverwerkingsdiensten voldoen aan het volgende:

- a) de aspecten van cloudinteroperabiliteit in het vervoer, syntactische interoperabiliteit, semantische data-interoperabiliteit, gedragsinteroperabiliteit en beleidsinteroperabiliteit;
- b) de overdraagbaarheidsaspecten van clouddata inzake syntactische overdraagbaarheid, semantische overdraagbaarheid van data en overdraagbaarheid van het databeleid;
- c) de cloudtoepassingsaspecten van applicatiesyntactische overdraagbaarheid, applicatie-instructieportabiliteit, overdraagbaarheid van applicatiemetadaten, overdraagbaarheid van applicatiegedrag en overdraagbaarheid van het applicatiebeleid.

3. Open **interoperabiliteits- en overdraagbaarheidsspecificaties** voldoen aan de punten 3 en 4 van bijlage II bij Verordening (EU) nr. 1025/2012.

3 bis. Open interoperabiliteits- en overdraagbaarheidsspecificaties en Europese normen verstoren de markt voor dataverwerkingsdiensten niet en beperken evenmin de ontwikkeling van nieuwe concurrerende en innovatieve technologieën of oplossingen of daarop gebaseerde technologieën of oplossingen.

4. ***Na rekening te hebben gehouden met relevante internationale en Europese normen en initiatieven op het gebied van zelfregulering***, kan de Commissie **█** overeenkomstig artikel 10 van Verordening (EU) nr. 1025/2012 een of meer Europese normalisatieorganisaties verzoeken om Europese normen op te stellen die van toepassing zijn op ***gelijkwaardige diensten*** van dataverwerkingsdiensten. ***Bij deze normalisatie wordt rekening gehouden met de behoeften van kmo's.***
5. Voor de toepassing van artikel 26, lid 3, van deze verordening is de Commissie bevoegd ***om, na raadpleging van het Europees Comité voor gegevensinnovatie overeenkomstig artikel 29 en artikel 30, punten f) en h), van Verordening (EU) 2022/868 en overeenkomstig artikel 38 van deze verordening*** gedelegeerde handelingen ***ter aanvulling van deze verordening*** vast te stellen om de referentie **█** van open ***specificaties*** voor de interoperabiliteit ***en overdraagbaarheid*** van dataverwerkingsdiensten ***bekend te maken*** in een ***door relevante normalisatieorganisaties of organisaties als bedoeld in bijlage II, punt 3, van Verordening (EU) nr. 1025/2012 ontwikkeld*** centraal register voor EU-normen voor de interoperabiliteit ***en overdraagbaarheid*** van dataverwerkingsdiensten, indien deze voldoen aan de criteria van de leden 1 en 2 van dit artikel.

Artikel 30

Essentiële eisen met betrekking tot slimme contracten voor het delen van data

De ***partij die*** slimme contracten ***aanbiedt*** in het kader van een overeenkomst voor het beschikbaar stellen van data **█** voldoet aan de volgende essentiële eisen:

- a) robuustheid ***en toegangscontrole***: ervoor zorgen dat het slimme contract zo is ontworpen dat het ***strikte toegangscontrolemechanismen en*** een zeer hoge mate van robuustheid biedt om functionele fouten te voorkomen en manipulatie door derden te weerstaan;
- b) veilige beëindiging en onderbreking: ervoor zorgen dat er een mechanisme bestaat om de doorlopende uitvoering van transacties te beëindigen: het slimme contract omvat interne functies die het contract kunnen resetten of de opdracht kunnen geven de verrichting stop te zetten of te onderbreken om toekomstige (accidentele) uitvoering ervan te voorkomen; ***in dit verband moeten de voorwaarden waaronder een slim contract kan worden gereset of de opdracht***

kan worden gegeven om de verrichting te stoppen of te onderbreken, duidelijk en transparant worden gedefinieerd. Met name moet worden beoordeeld onder welke voorwaarden buitencontractuele beëindiging of onderbreking toegestaan moet zijn;

b bis) gelijkwaardigheid: een slim contract moet dezelfde mate van bescherming en rechtszekerheid bieden als contracten die op een andere manier tot stand komen;

b ter) bescherming van de vertrouwelijkheid van bedrijfsgeheimen: ervoor zorgen dat het slimme contract zo is ontworpen dat de vertrouwelijkheid van bedrijfsgeheimen in overeenstemming met deze verordening wordt gewaarborgd.

HOOFDSTUK IX

UITVOERING EN HANDHAVING

Artikel 31

Datacoördinator

1. Elke lidstaat wijst een *onafhankelijke bevoegde coördinerende autoriteit (“datacoördinator”)* aan die verantwoordelijk is voor de toepassing en handhaving van deze verordening *en voor de coördinatie van de activiteiten die aan die lidstaat zijn toevertrouwd, om te fungeren als één-loket ten aanzien van de Commissie voor wat betreft de tenuitvoerlegging van deze verordening, en om de lidstaat te vertegenwoordigen bij het in artikel 31 bis bedoelde Europees Comité voor gegevensinnovatie.*
- 1 bis. De onafhankelijke toezichthoudende autoriteiten die met het toezicht op de toepassing van Verordening (EU) 2016/679 belast zijn, zijn verantwoordelijk voor het toezicht op de toepassing van deze verordening wat betreft de bescherming van persoonsgegevens. De hoofdstukken VI en VII van Verordening (EU) 2016/679 zijn mutatis mutandis van toepassing. De Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming is verantwoordelijk voor het toezicht op de toepassing van deze verordening voor zover deze betrekking heeft op de instellingen, organen en*

instanties van de Unie. In voorkomend geval is artikel 62 van Verordening (EU) 2018/1725 mutatis mutandis van toepassing. De taken en bevoegdheden van de toezichthoudende autoriteiten worden uitgeoefend met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens.

2. Onverminderd lid 1 van dit artikel *zorgt de datacoördinator voor samenwerking tussen de nationale bevoegde autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor het toezicht op andere rechtshandelingen van de Unie of de lidstaten op het gebied van data en elektronische-communicatiediensten, namelijk:*

■

- b) wordt de bevoegdheid van de sectorale autoriteiten voor specifieke sectorale *datatoegangskwesties* in verband met de uitvoering van deze verordening *onverminderd de regels inzake belangenconflicten* geëerbiedigd;
- c) heeft de nationale bevoegde autoriteit die verantwoordelijk is voor de toepassing en handhaving van hoofdstuk VI van deze verordening ervaring op het gebied van data en elektronische-communicatiediensten.

3. De lidstaten zorgen ervoor dat de taken en bevoegdheden van de *datacoördinator* duidelijk omschreven zijn en het volgende omvatten:

- a) bewustmaking over de rechten en verplichtingen uit hoofde van deze verordening bevorderen bij gebruikers en entiteiten die binnen het toepassingsgebied van deze verordening vallen;
- b) klachten over vermeende inbreuken op deze verordening behandelen *en erover beslissen*, de inhoud van de klacht onderzoeken in de mate waarin dat gepast is en de klager binnen een redelijke termijn *regelmatig* in kennis stellen van de vooruitgang en het resultaat van het onderzoek, met name indien verder onderzoek of coördinatie met een andere bevoegde autoriteit noodzakelijk is;
- c) onderzoek verrichten naar zaken die betrekking hebben op de toepassing van deze verordening, onder meer op basis van informatie die van een andere bevoegde autoriteit of een andere overheidsinstantie is ontvangen;
- d) *doeltreffende, evenredige en* afschrikwekkende financiële sancties opleggen door middel van administratieve procedures, waaronder dwangsommen en

sancties met terugwerkende kracht, of het inleiden van een gerechtelijke procedure voor het opleggen van geldboetes;

- e) toezicht houden op technologische *en commerciële* ontwikkelingen die relevant zijn voor het beschikbaar stellen en gebruiken van data *teneinde deze verordening beter te handhaven*;
- f) samenwerken met de *datacoördinatoren* van andere lidstaten om de consistente, *snelle en doeltreffende* toepassing van deze verordening te waarborgen, waaronder het elektronisch uitwisselen van alle relevante informatie, zonder onnodige vertraging;

f bis) samenwerken met alle relevante krachtens andere Uniewetgeving bevoegde autoriteiten en met het Europees Comité voor gegevensbescherming en het Europees Comité voor gegevensinnovatie om ervoor te zorgen dat de verplichtingen uit hoofde van deze verordening worden gehandhaafd op een wijze die coherent is met andere Uniewetgeving;

- g) waarborgen dat verzoeken om toegang tot data van overheidsinstanties in het geval van algemene noodsituaties uit hoofde van hoofdstuk V beschikbaar zijn voor het publiek;
- h) samenwerken met alle relevante bevoegde autoriteiten om ervoor te zorgen dat de verplichtingen van hoofdstuk VI worden gehandhaafd in overeenstemming met andere EU-wetgeving en zelfregulering die van toepassing zijn op aanbieders van dataverwerkingsdiensten;
- i) ervoor zorgen dat de kosten voor het overstappen naar andere aanbieders van dataverwerkingsdiensten overeenkomstig artikel 25 worden ingetrokken.

4. Wanneer een lidstaat meer dan één bevoegde autoriteit aanwijst, werken de *datacoördinatoren* bij de uitoefening van de hun krachtens lid 3 van dit artikel toegewezen taken en bevoegdheden met elkaar *en met het Europees Comité voor gegevensinnovatie* samen, onder meer, in voorkomend geval, met de toezichthoudende autoriteit die verantwoordelijk is voor het toezicht op de toepassing van Verordening (EU) 2016/679 *en met de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming*, teneinde de consistente toepassing van deze verordening te waarborgen. In dergelijke gevallen wijzen de betrokken lidstaten een coördinerende bevoegde autoriteit aan.

5. De lidstaten delen de naam van de *datacoördinatoren* en hun respectieve taken en bevoegdheden en, indien van toepassing, de naam van de coördinerende bevoegde autoriteit mee aan de Commissie *en het Europees Comité voor gegevensinnovatie*. De Commissie houdt een openbaar register van deze autoriteiten bij.
6. Bij de uitvoering van hun taken en de uitoefening van hun bevoegdheden overeenkomstig deze verordening *handelen de datacoördinatoren op onafhankelijke en onpartijdige wijze, blijven zij* vrij van enige invloed van buitenaf, direct of indirect, en vragen noch aanvaarden zij instructies van andere overheidsinstanties of particuliere partijen.
7. De lidstaten zorgen ervoor dat de *datacoördinatoren* over *voldoende personele en technische* middelen, *deskundigheid, ruimten en infrastructuur* beschikken om hun taken overeenkomstig deze verordening naar behoren *en doeltreffend te kunnen uitvoeren*.
- 7 bis. Entiteiten die binnen het toepassingsgebied van deze verordening vallen, vallen onder de jurisdictie van de lidstaat waar de entiteit is gevestigd.*
- 7 ter. Een gebruiker, datahouder of ontvanger van data die een rechtspersoon is en niet in de Unie is gevestigd, maar die onderworpen is aan verplichtingen uit hoofde van deze verordening, wijst een wettelijke vertegenwoordiger aan in een van de lidstaten waar zijn relevante tegenpartijen zijn gevestigd.*
- 7 quater. De bevoegde autoriteiten uit hoofde van deze verordening hebben de bevoegdheid om bij gebruikers, datahouders of ontvangers van data die rechtspersonen zijn of bij hun wettelijke vertegenwoordigers alle informatie op te vragen die nodig is om na te gaan of aan de vereisten van deze verordening is voldaan. Een verzoek om informatie staat in verhouding tot de uitvoering van de taak en wordt gemotiveerd.*
- 7 quinquies. Indien een gebruiker, datahouder of ontvanger van data die een rechtspersoon is en niet in de Unie is gevestigd, verzuimt een wettelijke vertegenwoordiger aan te wijzen of indien die wettelijke vertegenwoordiger verzuimt de nodige informatie te verstrekken waar de datacoördinator om heeft verzocht en waaruit ruimschoots blijkt dat deze verordening wordt nageleefd, kan de datacoördinator de verlening van aanverwante diensten door datahouders of verzoeken van gebruikers of ontvangers van data die rechtspersonen zijn om toegang tot data van datahouders*

schorsen of de aanvang daarvan uitstellen totdat de wettelijke vertegenwoordiger is aangewezen of de noodzakelijke informatie is verstrekt.

Artikel 31 bis

Wederzijdse bijstand

- 1. De datacoördinatoren en de Commissie werken nauw samen en verstrekken elkaar wederzijdse bijstand teneinde deze verordening op consistente en doeltreffende wijze toe te passen. Wederzijdse bijstand omvat met name de uitwisseling van alle informatie overeenkomstig dit artikel langs elektronische weg en de plicht van de datacoördinator van de betrokken lidstaat om alle bevoegde autoriteiten en de Commissie in kennis te stellen van de opening van een onderzoek.*
- 2. Voor de uitvoering van een onderzoek kan de datacoördinator van vestiging andere datacoördinatoren verzoeken specifieke informatie die zij bezitten te verstrekken of hun onderzoeksbevoegdheden met betrekking tot specifieke informatie die zich in hun lidstaat bevindt uit te oefenen. Zo nodig kan de datacoördinator die het verzoek ontvangt, andere bevoegde autoriteiten of andere overheidsinstanties van de betrokken lidstaat hierbij betrekken.*
- 3. De datacoördinator die het verzoek overeenkomstig lid 2 ontvangt, willigt dat verzoek in en stelt de bevoegde autoriteit van de betrokken lidstaat onverwijld in kennis van de ondernomen actie.*
- 4. Het Europees Comité voor gegevensinnovatie bevordert de wederzijdse uitwisseling van informatie tussen de bevoegde autoriteiten en adviseert en helpt de Commissie in alle aangelegenheden in het kader van deze verordening die overeenkomstig artikel 30 van Verordening (EU) 2022/868 onder zijn bevoegdheid vallen. De datacoördinatoren vertegenwoordigen de lidstaten in het bij Verordening (EU) 2022/868 opgerichte Europees Comité voor gegevensinnovatie.*

Artikel 32

Recht om klacht in te dienen bij een *datacoördinator*

- 1. Onverminderd andere mogelijkheden van administratief beroep of beroep in rechte hebben natuurlijke en rechtspersonen het recht om individueel of collectief een klacht in te dienen bij de *datacoördinator* in de lidstaat waar zij hun gewone verblijfplaats,*

werkplek of vestiging hebben, indien zij van mening zijn dat hun rechten uit hoofde van deze verordening zijn geschonden. ***Deze klacht kan het gevolg zijn de opschorting van het delen van data die als bedrijfsgeheimen zijn aangemerkt, na ontvangst van de kennisgeving door de datahouder overeenkomstig artikel 4, lid 3, artikel 5, lid 8, of artikel 19, lid 2 ter.***

2. De ***datacoördinator*** waarbij de klacht is ingediend, stelt de klager ***overeenkomstig het nationale recht*** in kennis van het verloop van de procedure en van het genomen besluit.
3. De bevoegde autoriteiten werken ***van bij het begin van de procedure*** samen om klachten ***doeltreffend en tijdig*** te behandelen en op te lossen, onder meer door ***redelijke termijnen vast te stellen voor het nemen van formele besluiten, door de gelijkheid van de partijen te waarborgen, door het recht van klagers om te worden gehoord en gedurende de hele procedure toegang te krijgen tot het dossier te waarborgen en door onverwijld*** alle relevante informatie elektronisch uit te wisselen. Deze samenwerking doet geen afbreuk aan het specifieke samenwerkingsmechanisme waarin de hoofdstukken VI en VII van Verordening (EU) 2016/679 voorzien.

Artikel 32 bis

Vertegenwoordiging

1. ***Onverminderd Richtlijn (EU) 2020/1828 of alle andere vormen van vertegenwoordiging overeenkomstig het nationale recht, hebben gebruikers, datahouders en ontvangers van data ten minste het recht een orgaan, organisatie of vereniging te machtigen namens hen de door deze verordening verleende rechten uit te oefenen, op voorwaarde dat het orgaan, de organisatie of vereniging aan alle onderstaande voorwaarden voldoet:***
 - a) ***zij werken zonder winstoogmerk;***
 - b) ***zij zijn op geldige wijze overeenkomstig het recht van een lidstaat opgericht;***
 - c) ***hun statutaire doelstellingen omvatten een legitiem belang om ervoor te zorgen dat deze verordening wordt nageleefd.***

Artikel 32 ter

Recht om een doeltreffende voorziening in rechte in te stellen tegen een bevoegde autoriteit

1. *Onverminderd andere mogelijkheden van administratief of buitengerechtelijk beroep heeft iedere gebruiker, datahouder en ontvanger van data het recht om tegen een hem betreffend juridisch bindend besluit van een bevoegde autoriteit een doeltreffende voorziening in rechte in te stellen.*
2. *Onverminderd andere mogelijkheden van administratief of buitengerechtelijk beroep heeft iedere gebruiker het recht om een doeltreffende voorziening in rechte in te stellen indien de bevoegde autoriteit een klacht niet snel behandelt of de gebruiker, datahouder of ontvanger van data niet binnen drie maanden van de voortgang of het resultaat van de uit hoofde van artikel 32 ingediende klacht in kennis stelt.*
3. *Een procedure tegen een bevoegde autoriteit wordt ingesteld bij de rechtbanken van de lidstaat van de gewone verblijfplaats, werkplek of vestiging van de gebruiker of zijn vertegenwoordigende organisatie.*
4. *Wanneer een procedure wordt ingesteld tegen een besluit van een bevoegde autoriteit waaraan een advies of een besluit van het Comité in het kader van het coherentiemechanisme is voorafgegaan, doet de toezichthoudende autoriteit dat advies of besluit aan de rechtbank toekomen.*

Artikel 32 quater

Recht op een doeltreffende voorziening in rechte

1. *Onverminderd andere mogelijkheden van administratief of buitengerechtelijk beroep, waaronder uit hoofde van Richtlijn (EU) 2020/1828 en het recht om een klacht in te dienen bij een bevoegde autoriteit uit hoofde van artikel 32 ter, hebben gebruikers, datahouders en ontvangers van data het recht een doeltreffende voorziening in rechte in te stellen indien zij van mening zijn dat hun rechten uit hoofde van deze verordening geschonden zijn ten gevolge van de niet-naleving van deze verordening.*
2. *Een procedure tegen een datahouder, een derde of een ontvanger van data wordt ingesteld bij de rechtbanken van de lidstaat van de gewone verblijfplaats, werkplek of vestiging van de gebruiker.*

Artikel 33

Sancties

1. De lidstaten stellen voorschriften vast ten aanzien van de sancties die van toepassing zijn op inbreuken op deze verordening en nemen alle nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat deze sancties worden uitgevoerd. De vastgestelde sancties moeten doeltreffend, evenredig en afschrikwekkend zijn.
- 1 bis. De lidstaten houden rekening met de volgende niet-uitputtende criteria voor het opleggen van sancties voor inbreuken op deze verordening:*
 - a) de aard, de ernst, de omvang en de duur van de inbreuk;*
 - b) door de inbreukmakende partij ondernomen actie om de schade als gevolg van de inbreuk te beperken of te herstellen;*
 - c) eerdere inbreuken van de inbreukmakende partij;*
 - d) de door de inbreukmakende partij verkregen financiële voordelen of vermeden verliezen als gevolg van de inbreuk, voor zover deze voordelen of verliezen op betrouwbare wijze kunnen worden vastgesteld;*
 - e) andere verzwarende of verzachtende factoren die van toepassing zijn op de omstandigheden van de zaak.*
2. De lidstaten stellen de Commissie, *het Europees Comité voor gegevensbescherming en het Europees Comité voor gegevensinnovatie* uiterlijk op [toepassingsdatum van deze verordening] in kennis van die voorschriften en maatregelen en delen **hun** onverwijld alle latere wijzigingen daarvan mee. **De Commissie houdt een gemakkelijk toegankelijk openbaar register van die maatregelen bij en actualiseert dit regelmatig.**
3. Voor inbreuken op de verplichtingen in hoofdstuk II, III en V van deze verordening kunnen de in artikel 51 van Verordening (EU) 2016/679 bedoelde toezichthoudende autoriteiten binnen hun bevoegdheidssfeer administratieve geldboetes opleggen overeenkomstig artikel 83 van Verordening (EU) 2016/679, welke kunnen oplopen tot het in artikel 83, lid 5, van die verordening bedoelde bedrag.
4. Voor inbreuken op de verplichtingen in hoofdstuk V kan de in artikel 52 van Verordening (EU) 2018/1725 bedoelde toezichthoudende autoriteit binnen haar

bevoegdheidssfeer administratieve geldboetes opleggen overeenkomstig artikel 66 van Verordening (EU) 2018/1725, die kunnen oplopen tot het in artikel 66, lid 3, van die verordening bedoelde bedrag.

Artikel 34

Modelcontractvoorwaarden

De Commissie ontwikkelt niet-bindende modelcontractvoorwaarden inzake de toegang tot en het gebruik van data *en standaardcontractbepalingen voor cloudcomputingcontracten op basis van billijke, redelijke en niet-discriminerende (Frans) beginselen* en beveelt deze aan teneinde partijen bij te staan bij het opstellen van en onderhandelen over contracten met evenwichtige contractuele rechten en verplichtingen. ***Die modelcontractvoorwaarden hebben ten minste betrekking op de volgende elementen:***

- a) *het recht op vroegtijdige beëindiging van het contract en de voorwaarden voor vergoeding in geval van vroegtijdige beëindiging;*
- b) *het beleid inzake bewaring en opslag van data;*
- c) *de leesbaarheid van de data voor de gebruiker, met inbegrip van informatie over metadata en decryptie;*
- d) *de bescherming en het behoud van de vertrouwelijkheid van bedrijfsgeheimen overeenkomstig deze verordening.*

De in de eerste alinea bedoelde modelcontractvoorwaarden worden bekendgemaakt en zijn kosteloos beschikbaar in een gemakkelijk bruikbare elektronisch vorm.

HOOFDSTUK X

NIET-TOEPASSELIJKHEID VAN HET RECHT SUI GENERIS KRACHTENS RICHTLIJN 96/9/EG OP DATABANKEN **DIE BEPAALDE DATA BEVATTEN**

Artikel 35

Databanken die bepaalde data bevatten

Het in artikel 7 van Richtlijn 96/9/EG bedoelde recht sui generis is niet van toepassing op databanken die data bevatten die zijn verkregen uit of gegenereerd door het gebruik van een product of een gerelateerde dienst *die binnen het toepassingsgebied van deze verordening valt*.

HOOFDSTUK XI

SLOTBEPALINGEN

Artikel 36

Wijziging van Verordening (EU) 2017/2394

Aan de bijlage bij Verordening (EU) 2017/2394 wordt het volgende punt toegevoegd:

“29. [Verordening (EU) XXX van het Europees Parlement en de Raad [Dataverordening]].”

Artikel 37

Wijziging van Richtlijn (EU) 2020/1828

In de bijlage bij Richtlijn (EU) 2020/1828 wordt het volgende punt toegevoegd:

“67. [Verordening (EU) XXX van het Europees Parlement en de Raad [Dataverordening]].”

Artikel 38

Uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie

1. De bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend onder de in dit artikel neergelegde voorwaarden.
2. De in artikel 25, lid 4, artikel 28, lid 2, en artikel 29, lid 5, bedoelde bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend voor onbepaalde tijd met ingang van [...].
3. Het Europees Parlement of de Raad kan de in artikel 25, lid 4, artikel 28, lid 2, en artikel 29, lid 5, bedoelde bevoegdheidsdelegatie te allen tijde intrekken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad

van de Europese Unie of op een daarin genoemde latere datum. Het laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.

4. Vóór de vaststelling van een gedelegeerde handeling raadpleegt de Commissie de door elke lidstaat aangewezen deskundigen overeenkomstig de beginselen die zijn neergelegd in het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven van 13 april 2016.
5. Zodra de Commissie een gedelegeerde handeling heeft vastgesteld, doet zij daarvan gelijktijdig kennisgeving aan het Europees Parlement en de Raad.
6. Een op grond van artikel 25, lid 4, artikel 28, lid 2, en artikel 29, lid 5, vastgestelde gedelegeerde handeling treedt alleen in werking indien noch het Europees Parlement, noch de Raad daartegen binnen een termijn van drie maanden na de kennisgeving van de handeling aan het Europees Parlement en aan de Raad bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad voor het verstrijken van die termijn de Commissie heeft medegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zullen maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met drie maanden verlengd.

Article 39

Comitéprocedure

1. De Commissie wordt bijgestaan door een comité. Dat comité is een comité in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011.
2. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 5 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.

Artikel 40

Andere EU-rechtshandelingen betreffende rechten en verplichtingen inzake de toegang tot en het gebruik van data

1. De specifieke verplichtingen voor het beschikbaar stellen van data tussen bedrijven, tussen bedrijven en consumenten, en bij wijze van uitzondering tussen bedrijven en overheidsinstanties, in EU-rechtshandelingen die op of vóór [xx XXX xxx] in werking zijn getreden, en de daarop gebaseerde gedelegeerde of uitvoeringshandelingen, blijven onverlet.

2. Deze verordening doet geen afbreuk aan EU-wetgeving waarin, gezien de behoeften van een sector, een gemeenschappelijke Europese dataruimte of een gebied van algemeen belang, verdere vereisten worden vastgesteld, met name met betrekking tot:
- a) technische aspecten van de toegang tot data;
 - b) beperkingen van het recht van datahouders op toegang tot of gebruik van bepaalde door gebruikers verstrekte data;
 - c) aspecten die verder gaan dan de toegang tot en het gebruik van data.

Artikel 41

Evaluatie en herziening

1. Uiterlijk op [twee jaar na de datum van toepassing van deze verordening] voert de Commissie een evaluatie van deze verordening uit en brengt zij over de belangrijkste bevindingen verslag uit aan het Europees Parlement, de Raad en het Europees Economisch en Sociaal Comité. In het kader van deze evaluatie wordt met name het volgende beoordeeld:
- a) het gebruik van data door gebruikers, datahouders, ontvangers van data en derden, de ontwikkeling van tegeldemakingspraktijken in de Europese data-economie en de ontwikkeling van de regelingen voor het delen van data, met inbegrip van de concurrentiedynamiek in dataruimten en databemiddelingsdiensten;**
 - a bis) de gevolgen van de technische en administratieve verplichtingen om aan deze verordening, en met name hoofdstuk II, te voldoen voor deelnemers uit de sector, mede gelet op de vrijstellingen voor kmo's;**
 - a) andere categorieën of soorten data die toegankelijk moeten worden gemaakt;
 - b) de uitsluiting van bepaalde categorieën ondernemingen als begunstigden op grond van artikel 5;
 - b bis) of de bepalingen van deze verordening betreffende bedrijfsgeheimen de eerbiediging van bedrijfsgeheimen waarborgen zonder de toegang tot en het delen van data te belemmeren. Bij de evaluatie wordt met name beoordeeld of en hoe de vertrouwelijkheid van bedrijfsgeheimen in de praktijk wordt gewaarborgd ondanks het feit dat zij zowel in de context van het delen van data**

met derden als in de context van het delen van data tussen bedrijven en overheden worden bekendgemaakt. Deze evaluatie wordt verricht in nauwe samenhang met het evaluatieverslag over Richtlijn (EU) 2016/943, dat overeenkomstig artikel 18, lid 3, van die richtlijn uiterlijk op 9 juni 2026 wordt verwacht;

- c) andere situaties die voor de toepassing van artikel 15 als uitzonderlijke noodzaak moeten worden beschouwd;
- d) veranderingen in de contractuele praktijken van aanbieders van dataverwerkingsdiensten en of dit leidt tot voldoende naleving van artikel 24;
- e) verlaging van de kosten die aanbieders van dataverwerkingsdiensten voor het overstapproces opleggen, in overeenstemming met de geleidelijke afschaffing van de overstaptarieven overeenkomstig artikel 25;

e bis) de wisselwerking tussen deze verordening en ander relevant Unierecht, om mogelijk tegenstrijdige regelgeving, overregulering of lacunes in de wetgeving te beoordelen;

e ter) de bijdrage van deze verordening aan het waarborgen van de economische aantrekkelijkheid van de verzameling en het gebruik van hoogwaardige datasets door bedrijven in de Unie;

e quater) de bijdrage van deze verordening aan innovatie en aan het bevorderen van de ontwikkeling van hightech start-ups en kmo's, alsook aan het mogelijk maken van toegang tot geavanceerde computerdiensten voor Europese gebruikers;

e quinquies) de toepassing en werking van artikel 27 betreffende de internationale toegang tot en overdracht van data.

1 bis. Op basis van dit verslag dient de Commissie zo nodig bij het Europees Parlement en de Raad een wetgevingsvoorstel in om deze verordening te wijzigen.

Artikel 42

Inwerkingtreding en toepassing

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie.

Zij is van toepassing met ingang van ... [**18** maanden na de datum van inwerkingtreding van deze verordening].

De uit artikel 4, lid 1, voortvloeiende verplichtingen zijn van toepassing op gerelateerde diensten die binnen vijf jaar vóór de inwerkingtreding van deze verordening in de handel zijn gebracht, en alleen indien de aanbieder van gerelateerde diensten in staat is mechanismen op afstand in te zetten om ervoor te zorgen dat aan de vereisten van artikel 4, lid 1, wordt voldaan en indien de invoering van dergelijke mechanismen geen onevenredige last vormt voor de aanbieder van gerelateerde diensten.

Gedaan te ...,

Voor het Europees Parlement
De voorzitter

Voor de Raad
De voorzitter